SFC2021-programma dat steun krijgt van het EFRO (doelstelling Investeren in werkgelegenheid en groei), het ESF+, het Cohesiefonds, het JTF en het EFMZVA – artikel 21, lid 3

CCI	2021NL16RFPR002
Titel in het Engels	Programme ERDF 2021-2027 West Netherlands
Titel in nationale taal (talen)	NL - Programma EFRO 2021-2027 West-Nederland
Versie	3.0
Eerste jaar	2021
Laatste jaar	2027
Subsidiabel vanaf	1 jan. 2021
Subsidiabel tot en met	31 dec. 2029
Nummer van het besluit van de Commissie	C(2023)3739
Datum van het besluit van de Commissie	
Nummer wijzigingsbesluit lidstaat	
Datum inwerkingtreding wijzigingsbesluit lidstaat	
Niet-ingrijpende overdracht (artikel 24, lid 5, van de GB-verordening)	Nee
Correcties van redactionele of tikfouten (artikel 24, lid 6, van de GB-verordening)	Nee
Goedgekeurd door comité van toezicht	Ja
NUTS-regio's die onder het programma vallen	NL23 - Flevoland NL230 - Flevoland NL31 - Utrecht NL310 - Utrecht NL32 - Noord-Holland NL321 - Kop van Noord-Holland NL323 - IJmond NL324 - Agglomeratie Haarlem NL325 - Zaanstreek NL327 - Het Gooi en Vechtstreek NL328 - Alkmaar en omgeving NL329 - Groot-Amsterdam NL33 - Zuid-Holland NL332 - Agglomeratie 's-Gravenhage NL333 - Delft en Westland NL337 - Agglomeratie Leiden en Bollenstreek NL33A - Zuidoost-Zuid-Holland NL33B - Oost-Zuid-Holland NL33C - Groot-Rijnmond
Betrokken fonds(en)	EFRO
Programma	☐ in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei", alleen voor de ultraperifere gebieden

Inhoudsopgave

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties 7
Tabel 1 16
2. Prioriteiten 21
2.1. Prioriteiten, uitgezonderd technische bijstand 21
2.1.1. Prioriteit: 1. Een slimmer Europa door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie 21
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën (EFRO) 21
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 21
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 21
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 23
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 24
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 24
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 24
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 25
2.1.1.1.2. Indicatoren 25
Tabel 2: Outputindicatoren 26
Tabel 3: Resultaatindicatoren 26
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 27
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 27
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 28
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 29
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 29
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 29
2.1.1. Prioriteit: 2. Een groener, koolstofarm Europa door de bevordering van een schone en eerlijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, aanpassing an de klimaatverandering, risicopreventie en risicobeheer 30
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen (EFRO) 30
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 30
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 30
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 32
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 32
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 32
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 33
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 33
2.1.1.1.2. Indicatoren 34
Tabel 2: Outputindicatoren 34
Tabel 3: Resultaatindicatoren 35
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 35
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 35
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 36
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 36

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 36
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 36
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria (EFRO) 37
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 37
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 37
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 38
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 38
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 39
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 39
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 40
2.1.1.1.2. Indicatoren 40
Tabel 2: Outputindicatoren 40
Tabel 3: Resultaatindicatoren 41
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 42
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 42
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 42
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 42
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 43
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 43
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E (EFRO) 44
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 44
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 44
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 45
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 45
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 46
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 46
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 47
2.1.1.1.2. Indicatoren 47
Tabel 2: Outputindicatoren 47
Tabel 3: Resultaatindicatoren 48
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 49
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 49
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 49
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 50
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 50
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 50
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen (EFRO) 51
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 51
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 51
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 52

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 53
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 53
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 54
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 54
2.1.1.1.2. Indicatoren 54
Tabel 2: Outputindicatoren 55
Tabel 3: Resultaatindicatoren 55
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 56
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 56
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 56
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 57
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 57
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 57
2.1.1. Prioriteit: 5. Europa dichter bij de burgers brengen door de duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van stads-, plattelands- en kustgebieden, en door lokale initiatieven te bevorderen 58
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden (EFRO) 58
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen 58
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 58
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening 60
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening 61
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening 61
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening 62
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening 62
2.1.1.1.2. Indicatoren 62
Tabel 2: Outputindicatoren 62
Tabel 3: Resultaatindicatoren 63
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype 64
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied 64
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm 64
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus 64
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+ 65
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie 65
2.2. Prioriteiten technische bijstand 66
3. Financieringsplan 67
3.1. Overdrachten en bijdragen (1) 67
Tabel 15 A: Bijdragen aan InvestEU* (verdeling per jaar) 67
Tabel 15 B: Bijdragen aan InvestEU* (samenvatting) 67
Motivering, rekening houdend met de wijze waarop deze bedragen bijdragen tot de verwezenlijking van de in het programma geselecteerde beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 10, lid 1, van de InvestEU-verordening 68
Tabel 16 A: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer (uitsplitsing per jaar) 68
Tabel 16 B: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer* (samenvatting) 68
Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer - Motivering 68

Tabel 17 A: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (uitsplitsing per jaar) 68
Tabel 17 B: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (samenvatting) 69
Overdrachten tussen fondsen in gedeeld beheer, met inbegrip van fondsen voor het cohesiebeleid - Motivering 69
Tabel 21: Fondsen die bijdragen tot de verwezenlijking van de in artikel 21 quater, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 genoemde doelstellingen 69
3.2. JTF: toewijzing in het programma en overdrachten (1) 69
3.3. Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie 69
Tabel 19 A: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, binnen het programma (uitsplitsing per jaar) 69
Tabel 19 B: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, naar andere programma's (uitsplitsing per jaar) 69
3.4. Terugboekingen (1) 70
Tabel 20A: Terugboekingen (uitsplitsing per jaar) 70
Tabel 20B: Terugboekingen* (samenvatting) 70
3.5. Financiële toewijzingen per jaar 71
Tabel 10: Financiële toewijzingen per jaar 71
* Bedragen na de aanvullende overdracht naar het JTF3.6. Totale financiële toewijzingen per fonds en nationale medefinanciering 71
Tabel 11: Totaal financiële toewijzingen per fonds en nationale bijdrage 72
4. Randvoorwaarden 73
5. Programma-autoriteiten 96
Tabel 13: Programma-autoriteiten 96
Verdeling van de terugbetaalde bedragen voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening indien meerdere instanties zijn aangewezen om betalingen van de Commissie te ontvangen 96
6. Partnerschap 97
7. Communicatie en zichtbaarheid 101
8. Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering 103
Tabel 14: Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering 103
Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages 104
A. Samenvatting van de belangrijkste elementen 104
B. Bijzonderheden per soort concrete actie 111
C. Berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages 132
1. Bron van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages (wie de gegevens heeft geproduceerd, verzameld en geregistreerd; waar de gegevens zijn opgeslagen; vervaldata; validering enz.) 132
2. Gelieve aan te geven waarom de voorgestelde methode en berekening op basis van artikel 94, lid 2, van de GB-verordening relevant zijn voor het type concrete actie. 132
3. Gelieve aan te geven hoe de berekeningen zijn uitgevoerd, met name door eventuele veronderstellingen ten aanzien van kwaliteit of hoeveelheden te beschrijven. Indien relevant, moeten statistische bewijzen en referentiewaarden worden gebruikt en, indien daarom wordt verzocht, moeten deze worden verstrekt in een formaat dat kan worden gebruikt door de Commissie. 133
4. Leg uit hoe u ervoor heeft gezorgd dat alleen subsidiabele uitgaven zijn opgenomen in de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages. 133
5. Beoordeling door de auditautoriteit(en) van de berekeningsmethode, de bedragen en de regelingen om de verificatie, kwaliteit, verzameling en opslag van gegevens te waarborgen 133
Aanhangsel 2: Bijdragen van de Unie op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten 134
A. Samenvatting van de belangrijkste elementen 134
B. Bijzonderheden per soort concrete actie 135

Aanhangsel 3: Lijst van geplande concrete acties van strategisch belang met tijdschema 136
DOCUMENTEN 137

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt a), i) tot viii), en punt a), x), en artikel 22, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/1060 (GB-verordening)

1.A Samenvatting van de belangrijkste uitdagingen

Het programma Kansen voor West (KvW) beslaat West-Nederland (West), bestaande uit de provincies Noord- en Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht. De economische, sociale en culturele diversiteit van West biedt vele kansen en uitdagingen. Met 8,2 mln inwoners woont hier bijna de helft van Nederland en ook de 4 grootste steden (de G4) liggen er. Het BRP van €397 miljard is ruim de helft van het totale Nederlandse BBP. Er is een competitief economisch milieu en alle regio's staan in de top van de Regional Competitiveness Index. De regio heeft oa 7 universiteiten, 4 universitair medische centra, de grootste haven en één van de drukste vliegvelden van Europa en een beroepsbevolking waarin 42% hoogopgeleid is. De land- en tuinbouw uit de Bollenstreek en Westland is werelberoemd om de hoge productieopbrengst en de productiekwaliteit.

Toch zijn de uitdagingen enorm. Vergrijzing, globalisering en digitalisering hebben een blijvende impact op de maatschappij. De klimaat- en coronacrisis hebben duidelijk gemaakt dat, voor behoud van kwaliteit van leven met een veilige, duurzame, gezonde en weerbare toekomst, de herinrichting van de economie een urgent vraagstuk is. Binnen het landsdeel zijn er verschillen; Utrecht en Noord-Holland scoren zeer hoog in de Regional Innovation Scoreboard en volgt Zuid-Holland slechts met kleine achterstand. Toch blijft West nog fors achter op Europees gemiddelde bij twee belangrijke indicatoren :private R&D-uitgaven (70% vh EU-gemiddelde) en nieuwe producten die op de markt komen (79% vh EU-gemiddelde).

Om deze uitdagingen succesvol aan te gaan zal er op vele vlakken geïnvesteerd moeten worden. In 2050 willen wij een volledig klimaat neutrale en circulaire samenleving. Dit betekent voor bv. het Rotterdamse havengebied alternatieve energiebronnen voor de scheepvaart en industrie, maar ook de industrie zelf moet circulair en CO_2 neutraal. Dit vraagt om een nieuwe infrastructurele inrichting, deels door productieprocessen te innoveren, maar ook dat bepaalde bedrijvigheid verdwijnt en andere vormen daarvoor terugkomen. Tot slot hebben deze ontwikkelingen effect op de hoeveelheid en type werk dat beschikbaar is. Huidige werknemers hebben niet altijd de kennis en vaardigheden voor het werk van de toekomst, terwijl de gewenste vaardigheden onvoldoende aanwezig zijn in de arbeidsmarkt.

Voor de regionale transitie heeft West een Regionale Innovatie Slimme Specialisatie Strategie (RIS3) opgesteld, welke de basis vormt voor dit programma. Deze is gebaseerd op de regionale economische visies en agenda's die lokale en regionale overheden hebben opgesteld met diverse stakeholders, aangevuld met analyses van de krachten en zwaktes van de regionale economie. Leidmotief van de strategie:

West voert een missiegedreven innovatiestrategie, gericht op valorisatie en het wegnemen van obstakels voor brede implementatie van innovaties nodig voor de maatschappelijke transities.

Acceptatie door bedrijven en inwoners is van groot belang, evenals de ontwikkeling van skills op de arbeidsmarkt. Kernwoorden zijn circulair, klimaatneutraal, gezond, veilig, digitaal en integraal.

Voortbouwend op de uitdagingen uit de RIS3, gaat het programma KvW III over investeren in projecten met een bijdrage aan maatschappelijke en economische transities. Dit betreft transities naar een klimaatneutrale, gedecarboniseerde en circulaire economie binnen een veilige en gezonde samenleving West kent een diverse economie waar specialisatie en diversificatie kansen zijn. De RIS3 stelt dat de grootste kansen liggen in circulaire en groene chemie; duurzame en klimaatonafhankelijke voedselproductie; regeneratieve geneeskunde, delta- en watertechnologie en duurzame circulaire bouw gekoppeld aan cross overs voor opschaling en inzet van sleuteltechnologieën (kwantumtechnologie, 5G, datascience en sensoriek).

Daarom heeft het programma uit de EFRO-verordening 3 beleidsdoelstellingen geselecteerd:

1.Een slimmer Europa door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie.

2.Een groener, koolstofarm Europa door de bevordering van een schone en eerlijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en risicobeheer.

5.Europa dichter bij de burgers brengen door de duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van stads-, plattelands- en kustgebieden, en door lokale initiatieven te bevorderen.

1.A.i. Sociale, economische en territoriale verschillen

. Het investeringsvolume in R&D in West is met 2% van BRP onder het EU-gemiddelde van 2,2%. Dat moet aanzienlijk omhoog om in de top van de EU te komen, waar R&D-investeringen gemiddeld 3,7% van het BRP zijn. KvW heeft in de vorige 2 edities al succesvol bijgedragen aan het verkleinen van deze verschillen. Die inzet moet structureel worden bestendigd met deze 3e editie.

West heeft zich ingespannen op het vlak van klimaat(innovaties), maar is nog ver verwijderd van een fossielvrije, circulaire en CO_2-vrije situatie. In vergelijking met andere regio's in de EU is er op een aantal onderdelen een forse achterstand. Het aandeel hernieuwbare, niet-fossiele energievormen in het totaal is toegenomen, maar West loopt nog achter op het EU-gemiddelde. In 2018 kwam 7,4% van de gebruikte energie uit hernieuwbare bronnen. In 2019 is dit gestegen naar 8,6% van het finale energieverbruik, maar lager dan de 14% waar Nederland in 2020 aan moest voldoen. West zet wel stappen qua hergebruik van materialen, 13% van de producten in 2019 was gemaakt van hergebruikt materiaal. Dat is nog ver verwijderd van de streefcijfers voor 2050 voor een circulaire economie waarin 80% van de producten, processen en grondstoffen herbruikbaar is. Hiervoor zijn veel investeringen nodig, net als voor klimaatadaptatie, CO_2-reductie, verbeteren van de luchtkwaliteit en het thema water.

Hoewel de inkomensongelijkheid relatief klein is, is er wel sprake van een significante vermogensongelijkheid en zijn de verschillen in West groot. In grote steden is sprake van armoedeconcentratie. Daarnaast zullen demografische ontwikkelingen de komende jaren van grote invloed blijven op het arbeidspotentieel. Hoewel de Randstad een relatief jonge bevolking heeft, gaat de vergrijzing de komende jaren ook hier een grote impact hebben op de economie. Het aantal werkenden t.o.v. de totale bevolking daalt, de druk op de pensioenfondsen neemt toe en de vraag naar zorg stijgt..

Flevoland kent als transitiegebied een afwijkend beeld in vergelijking met de rest van West met het hoogste werkloosheidspercentage van Nederland (4,5% eerste helft 2021. Er is economisch gezien een sterke afhankelijkheid van klein Mkb en er is geen dominante sterke sector buiten de landbouw. Juist die staat voor een enorme uitdaging gezien de transitie naar minder stikstof en meer kringlooplandbouw. Door deze kenmerken kent Flevoland relatief een groot aantal bedrijfssluitingen en veel nieuwe bedrijfsvestigingen. Door de conjunctuurgevoeligheid zijn gevolgen van een crisis sneller merkbaar. De uitdaging is de economie weerbaarder te krijgen.

In de G4 komen, vooral in de ontwikkelgebieden, problemen zoals werkloosheid, segregatie en armoede vaak samen voor. Te grote onevenwichtigheden in de stad leiden tot een negatieve spiraal van krimp, wegtrekken van bedrijven en inwoners en het ontstaan van sociale onrust. Tot slot zijn er ook demografische effecten, die de verschillen vergroten. Verjonging in een beperkt deel van de G4 en vergrijzing in de landelijke gebieden van West zetten door.

Acties gericht op de energie- en klimaattransitie zijn binnen PA 2 onder gebracht. De acties die gericht zijn op de transities naar een gezonde, digitale en veilige samenleving vallen binnen PA 5 .

1.A.ii. Marktfalen, investeringsbehoefte en interventielogica

De programmainzet voor de transitiedoelen vergt een integrale aanpak van innovatie, klimaat en duurzame stedelijke ontwikkeling.. De RIS3 is daarmee de basis voor het volledige programma. De primaire transitie is die naar een klimaatneutrale, circulaire en emmissieloze economie met minder mobiliteit en meer digitaliteit. Daarnaast is er de transitie naar een gezondere levensstijl met minder ziekte, minder gezondheidsverschillen en meer zorg in de eigen leefomgeving. Tot slot is er de transitie naar een veiligere samenleving met minder dreiging en criminaliteit. Uiteraard kan niet de gehele transitieopgave vanuit dit programma gefinancierd worden. Het doel is een complementaire regionale

inzet en focus op valorisatie van innovaties; circulaire- en energietransitie en de geïntegreerde aanpak van de ontwikkelgebieden met de bewoners en ondernemers in de G4.

Innovatie

Voor de RIS3 is een analyse gemaakt van de innovatiegraad en het concurrentievermogen van West. Hieruit bleek dat, hoewel West een sterke economische basis heeft, de economische groei achterblijft in vergelijking met concurrerende regio's, de financieringsmogelijkheden voor innovatie beperkt zijn en het aandeel R&D-investeringen t.o.v. het BRP laag is. Bovendien is de veerkracht en daarmee de adaptiviteit van de arbeidsmarkt beperkt en sluiten vraag en aanbod op de arbeidsmarkt niet aan.

Nog altijd kent West het probleem van een lage innovatiesnelheid en achterblijvende valorisatie van kennis in nieuwe producten en diensten. De private uitgaven aan R&D liggen op 70% van het EU-gemiddelden het aantal nieuwe producten op de markt op 79% van het EU-gemiddelde. Binnen Nederland zit het percentage private R&D uitgaven in West tussen de 1 en 1,3% en daarmee amper op de helft van bijvoorbeeld Noord-Brabant (. Hoewel de financieringsinstrumenten (FI's) een positieve bijdrage hebben geleverd aan innovatiefinanciering, toont de tussentijdse evaluatie dat het financieringsgat onverminderd groot is.

De lage R&D intensiteit in West heeft een relatie met de "Valley of Death". Innovaties die de proof-of-conceptfase in gaan worden (nog) niet door de markt gefinancierd, omdat ze op bredere schaal getest moeten worden en nieuwe investeringen nodig hebben. Ook in de latere opschalingsstadia van productontwikkeling hebben bedrijven moeite om financiering rond te krijgen. Private equity partijen en banken zijn erg terughoudend, zolang de afzetmarkt niet is onderbouwd met langdurige contracten of een partij die optreedt als launching customer. Voor innovatie wordt een mix beoogd van subsidies en FI's. Met name voor innovaties in de Life Sciences en in de circulaire chemie geldt dat het traject tot marktintroductie lang is vanwege meer en langere test- en validatietrajecten vanwege hogere eisen om produkten gezond en veilig te kunnen vermarkten. Dit is de reden voor de 2nd valley of death. Het duurt te lang voor private investeerders om snel rendement te halen en om deze fase te financieren is er daarom een marktfalen. Dit geeft een verschuiving, waarbij langer subsidies nodig zijn, maar in de latere fases zeker ook FI's, daar waar businesscases helder worden en FI's dichter bij de markt een effectiever instrument vormen. Beide instrumenten zullen daarom naar verwachting ongeveer in gelijke verhouding met 2014-2020 nodig zijn.

Al deze factoren leiden ertoe dat innovatie achterblijft bij het innovatiepotentieel van de regio. Belangrijke marktimperfecties zijn:

1.de uitgaven aan R&D die, ondermeer vanwege de Valley of Death, achterblijven;

2.het beperkte aandeel van vernieuwde/nieuwe producten in het BRP;

3.bedrijfsinterne obstakels die de implementatie van innovaties belemmeren;

4.een capaciteitsgebrek op de arbeidsmarkt en een tekortschietende adaptiviteit van de beroepsbevolking;

5.soms ontoereikende wet- en regelgeving en een te trage aanpassing daarvan, wat belemmerend kan werken voor de implementatie van innovaties;

6.ontbrekend draagvlak voor de brede toepassing van innovaties binnen de sector, bij de eindgebruiker of in de samenleving.

Deze obstakels uit de RIS3 belemmeren de implementatie van innovaties: technologische ontwikkelingen vragen nieuwe skills. Werknemers moeten in staat zijn snel nieuwe kennis en vaardigheden eigen te maken en opleidingen moeten zich in hoog tempo aanpassen aan de nieuwste ontwikkelingen. Vooral de digitalisering vereist ook van werkenden life long learning. Bij de aanpak van de Human Capital obstakels zal niet kunnen worden volstaan met anders opgeleide schoolverlaters, maar zal ook re- en upskilling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en kwetsbare werkenden pure noodzaak zijn om te komen tot de genoemde transities. Naast de noodzaak van voortdurende aanpassing van nieuwe (digitale) vaardigheden voor werkenden is er ook te weinig nieuw arbeidspotentieel met een technische beta-kwalificatie (9% onder het EU gemiddelde).

Ook de bedrijfsvoering kan een obstakel zijn voor de succesvolle implementatie. Om nieuwe technologieën ingebed te krijgen in reguliere werkprocessen moet de bedrijfsvoering anders worden ingericht. Hiervoor wordt niet altijd tijd of geld vrijgemaakt, of de benodigde kennis ontbreekt. Vraagstukken omtrent bedrijfsvoering zijn ook bij de innovatorte vinden. Zij hebben zelf lang niet altijd de capaciteit of kennis om zelfstandig hun innovatie op te schalen en naar de markt te brengen

Naast deze vraagstukken kunnen wet- en regelgeving en het ontbreken van draagvlak belangrijke externe obstakels zijn. Wettelijke eisen kunnen het op de markt brengen van nieuwe producten of processen vertragen, maar wanneer een product op de markt gebracht is, moet men ook bereid zijn de innovatie aan te schaffen of te implementeren. Wanneer het gaat om een gebrek aan draagvlak is er vaak sprake van (een combinatie van) problemen op het gebied van kennis, houding, gedrag en betaalbaarheid.

Klimaat

Marktfalen zien we ook bij de financiering van projecten gericht op de klimaattransitie. De kosten van de overgang naar een duurzame, circulaire economie zijn hoog, terwijl de investering niet altijd terugverdiend wordt. Zo berekende het PBL dat woningbezitters de investeringen die nodig zijn om hun woning energieneutraal te maken niet zullen terugverdienen door lagere maandlasten. De benodigde investeringen in infrastructuur zijn vaak dusdanig hoog dat private partijen deze niet kunnen of willen dragen en tevens geldt het risico dat de investering uiteindelijk niet rendabel wordt. Tot slot zijn de kosten van innovatieve oplossingen vaak hoger dan van conventionele oplossingen, waardoor de markt geneigd is om toch voor conventionele oplossingen te kiezen. Dit noodzaakt tot stimulering van circulaire businessmodellen. Eco-design van nieuwe of aan te passen productieprocessen moeten worden ondersteund, de private financieringsmarkt vindt dit te risicovol. Door voldoende stimulering om circulair en duurzaam te gaan denken en ontwerpen kan een gedragsverandering in de economie worden ingezet.

Een belangrijk obstakel bij projecten die bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen is de onrendabele top. Een onrendabele top maakt projecten onaantrekkelijk voor private investeerders en zorgt ervoor dat investeringen uitblijven en belangrijke projecten niet tot uitvoering komen. Een ander obstakel is dat vaak geen productielocatie kan worden gerealiseerd binnen de stikstofnormen. De stikstof uitdaging zal meegenomen moeten worden bij de projecten, denk aan bijvoorbeeld compenserende maatregelen.

Voor de inzet op klimaat wordt een vergelijkbaar instrumentarium verwacht als in de vorige periode. Voor investeringen waar opbrengsten of kostenbesparingen tegenover staan, wordt bij voorkeur gewerkt met financieringsinstrumenten. Voor andere type investeringen met subsidies.

In het Klimaatakkoord (verder INEK), nader vertaald in 30 Regionale Energiestrategieën, is een doelstelling opgenomen om in 2030 35 TWh duurzame energie op te wekken. De totale investeringsbehoefte is 100 miljard euro. Dit KvW-programma levert een bescheiden bijdrage. Voor het Nationaal Innovatieprogramma is de komende jaren ca. 120 miljoen per jaar beschikbaar vanuit het rijk. Dit zal gematcht worden vanuit de regio met o.m. de beschikbare EFRO-middelen, zoals afgesproken in het KIA-KIC-convenant (11 november 2019).

De investeringen in klimaatverbetering binnen dit programma bedragen ruim 35%, waarmee ook een positief effect wordt bereikt op de biodiversiteit. Naast dit positieve effect zal ook via een toets op het "do no significant harm" principe ook nog beoordeeld worden op negatieve gevolgen voor de biodiversiteit.

Duurzame Stedelijke ontwikkeling

Naast marktfalen is er ook een andere aspect aan de transities. In achterstandsgebieden van de G4, geselecteerd voor de Geïntegreerde Territoriale Investeringsgebieden(GTI), is de duurzaamheidsopgave het grootst, maar ontbreken de middelen voor de noodzakelijke investeringen. In deze gebieden wonen en werken bijna uitsluitend kwetsbare groepen, waaronder een hoog aandeel met een migratieachtergrond. Ook wanneer er draagvlak is onder de bewoners, ontbreken de middelen om te investeren in het verduurzamen van woningen en de private financieringsmarkt kan die door

marktimperfecties niet afdichten. Bovendien worden juist de mensen in deze gebieden vaak onevenredig hard geraakt door zowel de kosten die de transities met zich meebrengen áls de verschuivingen die op de arbeidsmarkt plaatsvinden. Daarom zal in haalbare draagvlak- en innovatieve concepten geïnvesteerd moeten worden. De gebiedselectie is gedaan aan de hand van sociaal-economische kengetallen als het BNP, de werkloosheid en de brede welvaartsindicator.

In diezelfde GTI-gebieden staan veel mensen aan de zijlijn van de arbeidsmarkt en hebben de jongeren vaak het minste perspectief. Juist die groep is nodig om in de nabije toekomst de vacatures, die ontstaan door de transities, op te vullen. Er is namelijk in die gebieden wel veel arbeidspotentieel. De transities in de arbeidsmarkt van de toekomst zorgen ervoor dat het steeds belangrijker wordt dat mensen weten waar de nieuwe banen ontstaan en welke vaardigheden er nodig zijn. Doordat de transities in werk nog niet samen komen met het aanbod van werknemers, ontstaat er een mismatch op de arbeidsmarkt. Werkgevers hebben in de afgelopen jaren laten zien dat zij graag meewerken aan het toegankelijk maken van de arbeidsmarkt. Dat gebeurt met initiatieven, waarin werklozen, zij-instromers of mensen uit krimpsectoren worden bij- of omgeschoold. De huidige ontwikkelingen als gevolg van COVID-19 hebben een extra ingrijpend effect op de arbeidsmarkt, waarbij sprake is van cross-sectorale mobiliteit. Een hoger segment van de arbeidsmarkt wordt hierdoor geraakt, waardoor er voor een grotere groep mensen geen werk is. Tegelijkertijd zorgt COVID-19 voor nieuwe ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, waardoor er weer nieuwe banen ontstaan.

Met de GTI's kunnen bedrijven, overheden en het onderwijs ondersteund worden om te investeren in een stevige structuur en randvoorwaarden om de mismatch te verkleinen in de GTI-gebieden. Dit sluit ook aan op de Urban Agenda met name actielijn Jobs and Skills.

Voor deze prioriteit gaat het om investeringen waar niet direct opbrengsten of kostenbesparingen aan gerelateerd kunnen worden. In deze prioriteit zal dus voornamelijk het instrument subsidies worden gebruikt. Nader onderzoek naar het (her)gebruik van financieringsinstrumenten, bijvoorbeeld in JESSICA-verband, is begin 2022 afgerond.

1.A.iii. Aanbevelingen en Aansluiting Europees Beleid en complementariteit andere steunvormen

In bijlage D van het Landenrapport Nederland 2019 heeft de EC haar voorlopige standpunten over prioritaire investeringsgebieden en randvoorwaarden voor de uitvoering van het cohesiebeleid in de komende programmaperiode bekend gemaakt. De prioritaire investeringsgebieden die de EC voor Nederland heeft geïdentificeerd behoren tot de beleidsdoelstellingen 1, 4 en 5 (een slimmer Europa; een socialer Europa; Europa dichter bij de burgers). In dit programma wordt hierbij aangesloten

Het programma sluit ook aan op de landen specifieke aanbeveling voor 2020: "Mature publieke investeringsprojecten te vervroegen en private investeringen aan te moedigen om het economisch herstel te bevorderen. De investeringen toe te spitsen op de groene en digitale transitie, met name op de ontwikkeling van digitale vaardigheden, duurzame infrastructuur, het schoon en efficiënt opwekken en gebruiken van energie, en missiegedreven onderzoek en innovatie. Zowel het specifieke doel voor innovatie als de 3 specifieke doelstellingen gericht op energie in prioritaire as 2 passen volledig op deze aanbeveling. Deze specifieke doelen sluiten ook aan op de specifieke aanbeveling uit 2019: "Het investeringsgerelateerde economisch beleid focussen op onderzoek en ontwikkeling met name in de particuliere sector, op hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en strategieën ter vermindering van broeikasgasemissies.

Europa heeft duidelijk de wens uitgesproken dat programma's binnen het cohesiebeleid ook prioriteit moeten geven aan de beleidsdoelstelling, een groener, koolstofarm Europa. Hier komt bij dat de EC op 11 december 2019 haar Green Deal gepresenteerd heeft, waarin de EC een routekaart heeft uitgestippeld met een reeks aan maatregelen gericht op het efficiënter gebruiken van hulpbronnen door over te schakelen op een schone, circulaire economie, de biodiversiteit te herstellen en vervuiling terug te dringen en daarbij te streven naar "zero waste". KvWIII sluit hier op aan. In het verlengde hiervan zal bij de beoordelingen van de relevante investeringen getoetst worden op de principes van het "New European Bauhaus initiative".

De regio kent geen echt rurale gebieden, daar waar een enkel gebied de meeste kenmerken van ruraal vertoond zijn voldoende andere voorzieningen om deze gebieden aangesloten en modern te houden qua voorzieningen. Denk aan de Noordoostpolder waar snelle glasvezel voorzieningen zijn dan in een groot deel van de stedelijke gebieden. Er zijn geen extra investeringen voorzien vanuit dit programma, omdat er geen achterstanden zijn.

Innovatie

De EC noemt in bjlage D 5 onderdelen waarin dit programma zal investeren om innovatie te stimuleren:

•het ontwikkelen en gebruiken van het innovatie-ecosysteem en het stimuleren van marktgerichte samenwerking tussen het bedrijfsleven en onderzoekscentra om bedrijven, in het bijzonder Mkb, meer te laten investeren in onderzoek en innovatie;

•het stimuleren van interregionale samenwerking in nieuwe waardeketens, ook met andere lidstaten;

•het versterken van investeringen in het ontwikkelen van nieuwe processen, producten en diensten;

•het ondersteunen van uitbouw van campussen en living labs, met deelname van Mkb;

•het aanpakken van de uitdagingen op het gebied van vaardigheden voor slimme specialisatie en innovatievermogen van het Mkb, die op geïntegreerde wijze samenhangen met de investeringsbehoeften.

Klimaat

De Europese Green Deal staat voor een nieuwe groeistrategie met ambitieuze doelstellingen voor de economische zone. In 2050 heeft de EU een economie zonder netto-uitstoot aan broeikasgassen, die gebruik maakt van betaalbare, veilige en schone energiebronnen, waarin gebruik gemaakt wordt van duurzame en slimme mobiliteitsoplossingen en waar schone en circulaire productieprocessen de basis vormen voor het bedrijfsleven. Hiervoor:

·zijn grote investeringen nodig, waarbij er jaarlijks naar schatting 260 miljard euro extra geïnvesteerd moeten worden door Europa, Rijk, regio en privaat;

·is het Just Transition Fund (JTF) is een essentieel onderdeel. Dit zijn middelen voor de transitie van gebieden met industrie die sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen waarbij synergie kan worden bereikt, indien het JTF voor Rijnmond en Ijmond beschikbaar komt, door complementaire inzet voor een circulaire op duurzame gebaseerde transformatie van de industrie middels innovatie en uitrol van nieuwe concepten;

·is op 11 maart 2020 is het nieuwe EU-actieplan, kern van de EU Green Deal, voor de circulaire economie gepubliceerd met acties die de circulaire economie ondersteunen in elke stap van de waardeketen;

·is duidelijk dat we de overgang naar een volledige circulaire economie met "zero waste" met een combinatie van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, energie-efficiency en de omslag naar een circulaire economie inclusief het hergebruik van opgeslagen CO_2, moeten bewerkstelligen;

·zijn in het Nationale Klimaatplan (INEK 2019) aan 5 sectortafels afspraken gemaakt over concrete klimaatdoelstellingen en hun bijdrage aan het behalen hiervan: Gebouwde omgeving, Mobiliteit, Industrie, Landbouw en landgebruik, Elektriciteit. Tevens zijn er afspraken gemaakt over cross sectorale thema's, zoals de Integrale kennis- en innovatieagenda, Arbeidsmarkt en scholing en Financiering door de markt. Alle afspraken moeten gezamenlijk leiden tot een reductie van de nationale broeikasgasuitstoot met 49% in 2030.

Het programma KVWIII sluit volledig aan bij het INEK:

·Onder PA 1 en PA 2 is er ruimte voor innovatieve projecten die een bijdrage leveren aan vermindering van de stikstofdepositie en het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Voorbeelden zijn verduurzamingsinitiatieven in de mobiliteitssector (o.m. scheepvaart, zoals walstroom), projecten ter stimulering van elektrisch vervoer of verduurzaming van de industrie.

Duurzame Stedelijke Ontwikkeling:

Voor de inzet hierop sluiten we aan op de landen specifieke aanbeveling uit annex D van 2019:

·het op geïntegreerde wijze ondersteunen van het herstel van achtergestelde stadswijken, inclusief die belangrijke integratie-uitdagingen voor hun bewoners met migratieachtergrond;

·het bevorderen van bedrijfsincubatoren en investeringssteun voor micro-ondernemingen en het creëren van bedrijven of banen en sociale innovatie;

·door het ondersteunen van de modernisering van uitrusting en infrastructuur om mensen om- of bij te scholen als garantie voor een leven lang leren, voor inzetbaarheid en het aanpassen aan veranderingen op de arbeidsmarkt en hen te integreren op de arbeidsmarkt,

·door de complexe en onderling verweven behoeften van mensen aan te pakken, met name op het gebied van vaardigheden en werk. Het versterken van investeringen door steden in onderzoek en innovatie, in samenwerking met alle stakeholders.

Daarnaast zetten we in op het bevorderen van sociale innovatie en demonstratie- of proefprojecten ter ondersteuning van de koolstofarme agenda en de transitie naar een circulaire economie. Daarbij kan worden voortgebouwd op internationale samenwerkingsverbanden zoals het URBACT-programma. De uitdaging om alle groepen te integreren in de arbeidsmarkt zijn ook sterk verbonden met de eisen die op een veranderende arbeidsmarkt gesteld worden aan potentiële werknemers. Daarom wordt aanbevolen om te investeren in het promoten van een leven lang leren, flexibele mogelijkheden voor up- en reskilling met het oog op met name digitale vaardigheden, en het faciliteren van professionele mobiliteit en carriereswitches. Meer dan ooit is snelle re- en upskilling van werkenden de meest essentiële succesfactor om zowel de transitiedoelen te kunnen halen alsmede de gevolgen van COVID-19 het hoofd te kunnen bieden.

Positie EFRO-programma t.o.v. andere fondsen en kansen voor synergie

Het EFRO-programma neemt een eigen positie in ten opzichte van andere Europese en nationale programma's:

·Het OP is volledig geënt op de kracht van West, dat economische impact en versterking van het regionale innovatie-ecosysteem beoogt. Veel andere fondsen kennen een bredere geografische scope (bv. de INTERREG-fondsen) of beslaan zelfs heel EU of NL. Binnen West werken de provincies op economisch vlak wel samen, maar is er geen ander innovatiefonds of –beleid op West- schaal;

·Innovatiebevordering gericht op economische én maatschappelijke impact binnen de transities. Veel fondsen hebben één specifieke thematische focus (denk aan LIFE+ voor milieu en klimaat, Digital Europe voor digitalisering) en zijn niet direct op bredere economische impact gericht;

·MKB als belangrijkste doelgroep en kansen voor het maatschappelijk middenveld. Voor meer programma's is het Mkb ook de belangrijkste doelgroep (bv. de MIT-regeling), maar voor het maatschappelijk middenveld (NGO's, burgercoöperatieven, stichtingen, (zorg)instellingen, etc.) zijn er vaak minder opties, terwijl deze groep voor het vergroten van maatschappelijk draagvlak van belang is;

·Ruimte voor complexe partnerschappen met Mkb'ers en kennisinstellingen.

·Het EFRO-programma sluit aan op andere instrumenten uit de innovatieketen, zoals Horizon Europe, de landelijke NWO-subsidies, de MIT-subsidies en kan een voorportaal zijn voor fondsen voor verdere opschaling.

West streeft naar maximale synergie tussen EFRO en de andere EU en nationale fondsen en werkt hier ook samen met de andere 3 landsdelen en het Rijk aan. Het gaat dan om:

·Inhoudelijke synergie tussen de Nederlandse EFRO-fondsen (bv. door gezamenlijk optrekken in de programmering, uniforme werkwijze betreft beoordeling en werkwijze), kennisuitwisseling, communicatie, etc.;

·Synergie met ander innovatiebeleid op regionaal, landelijk en EU-niveau (o.a. door afstemming met het Rijk over de uitvoering van de KIA's-KIC's, de MIT, andere EZK-instrumenten, en door regionale afstemming met c.q. aansluiting op provinciaal en lokaal innovatie- en klimaatbeleid);

·Ook op EU-niveau is in de voorbereiding van het programma de samenwerking, synergie en complementariteit gezocht met relevante fondsen en programma's, zoals ESF+, JTF en Interreg, en deze afstemming blijft ook bij de uitvoering van het EFRO-programma ontstaan.

In de regio West is de transformatie van de tuinbouwsector en het komen tot kringlooplandbouw een belangrijke uitdaging en net als in 2014-2020 kan er complementair aan het Nationaal Strategisch Plan voor ELFPO worden geïnvesteerd.

Synergie met het RRF zal moeten worden bereikt met name in relatie tot het INEK en de decarbonisering van de industrie. Aanpassingsinvesteringen voor bedrijven en innovaties zullen hun basis vinden in KvWIII, maar voor de echte grote investeringen is er de Renovation Wave en voor grootschalige waterstof infrastructuur zal dit complementair via het RRF moeten Wij bevestigen dat coördinatie met het RRF verzekerd wordt door nationale coördinatiemechanismen, die nader zijn toegelicht inde partnerschapsovereenkomst.

De doelstellingen van het programma sluiten aan op VN duurzame ontwikkelingsdoelen, waarbij het zich met name richt op 7 (affordable and clean energy),11 (sustainable cities and communities) en 13 (climate action). De MA stimuleert strategische inzet van aanbestedingen en stimuleert indieners om kwalitatieve lifecycle cost-indicatoren op te nemen in aanbestedingen en waar relevant daarin ook duurzaamheid, sociale aspecten en innovatie aan te moedigen.

1.A.iv. Administratieve en governance uitdagingen en vereenvoudiging

Al langere tijd is het terugdringen van administratieve lasten voor begunstigden als het gaat om verantwoording van de verkregen middelen een belangrijk doel. De afgelopen 10 jaar zijn daar steeds stappen ingezet met name gericht op standaardisering en vereenvoudiging. De extra vereenvoudiging die de vier MA's in NL willen doorvoeren zijn vaste uur- en maandtarieven voor loonkosten van begunstigden, SCO [Zie aanhangsel1]. De toegevoegde SCO's zijn op het bovenstaande gebaseerd. Daarnaast is een aparte SCO toegevoegd voor kleine kosten derden.

Belangrijk is meer afstemming met zowel de partners en gebieden binnen West, o.m. door openstellingen gezamenlijk te doen, als ook door een programmatische afstemming met andere programma's van andere landsdelen en andere nationale en regionale programma's wordt gestreefd naar synergie.

Tot slot is van belang dat ook voor de uitvoering van het programma, net als bij de RIS3, stakeholders aan boord blijven voor afstemming over o.m. de jaarprogrammering en andere uitvoeringsaspecten.

Uit de GTI en de CLLD in de vorige periode hebben we lessen geleerd.. Voor de GTI was de belangrijkste belemmering voor een geïntegreerde inzet het verschil in onderliggende regelingen en voorwaarden. Voor de CLLD gold dat het afrekenen op uren en facturen tot veel rompslop, extra kosten en risico's leidt, waardoor we dus gaan kijken naar lump-sum afrekeningen. De CLLD zullen via specifieke calls for proposols worden geselecteerd, in de bijlagen bij het programma voor art 23 van de CPR is dit uitgewerkt. Voor de CLLD zal de beheerautoriteit er op toezien dat voldaan wordt aan artikel 32-34 van de CPR. De stedelijke adviesgroepen zullen aangewezen worden de strategieën te beoordelen conform artikel 32 en de lokale actiegroep zal worden belast met de in artikel 33 genoemde talen. De beheerauroriteit zorgt dat voldaan wordt aan artikel 31 en specifieke gebieden zijn afgebakend en aan artikel 34 dat capaciteitsopbouw, concrete acties en monitoring en evaluaties afgedekt worden door de bijdrage uit de fondsen.

1.A.v. Geleerde Lessen

Omdat het huidige KVWII-programma als succesvol wordt ervaren zal KvWIII voor het grootste deel op dezelfde voet doorgaan, maar uit diverse evaluaties zijn verbetermogelijkheden naar voren gekomen. Een positief punt is de projectbeoordeling door de deskundigencommissie. Alleen in de methodiek en samenstelling zijn er verbeteropties. Aandachtspunt is de doorlooptijd voor betalingen .. Inhoudelijk is met KvWII effectief en succesvol geïnvesteerd in projecten die doorgaans het verschil maken voor een sector of cross-over van sectoren. Het aantal bedrijven en kennisinstellingen dat is gaan samenwerken in fieldlabs, gezamenlijke innovatietrajecten en op andere manieren heeft de verwachting overtroffen en de

innovatiestructuur versterkt. Ook de regionale FI's hebben daartoe een forse bijdrage geleverd. Borging hiervan is ook voor 2021-2027 belangrijk.

In de vorige programmaperiode zijn 5 evaluaties uitgevoerd. Naast bevestiging van een goede aanpak en effectiviteit is een geleerde les uit de PA 2 "low carbon" dat de calls te weinig focus hadden, waardoor niet duidelijk was wat voor type projecten wenselijk waren, met als gevolg te weinig en te ongelijksoortige voorstellen. Gerichtere calls waren succesvoller. De evaluatie van de GTI leverde vooral de les op met geïntegreerde middelen ook met dezelfde voorwaarde en regeling te werken. De evaluatie voor de uitvoering duidde een positief effect van de samenwerking, met een verbeteroptie voor de ICT-functionaliteiten. Die zijn opgepakt voor KvWIII.

De financiering van de GTI met ESF is niet gecontinueerd in 2021-2027. Belangrijkste reden is dat men ESF nu meer gebiedsgericht wil inzetten en dus de GTI-aanpakken nu generiek maken voor het ESF. Daarnaast leverde de governanceverschillen tussen ESF en EFRO belemmeringen op om ze gelijktijdig, complementair in te zetten in een project.

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Tabel 1

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
1. Een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	• De uitgaven voor innovatie (R&D) blijven nog steeds achter bij de doelstellingen en de concurrerende economieën; • De landenspecifieke aanbevelingen geven de noodzaak aan verder te investeren in innovatie en het vergroten van innovatievermogen (bij met name het Mkb); • De RIS3 van West geeft aan dat valorisatie en het wegnemen van obstakels voor brede implementatie van innovatie extra impuls nodig heben; • Recent onderzoek van KvW herbevestigt het financieringsgat tussen vraag en aanbod van innovatiekapitaal; • Met deze inzet wordt aangesloten bij de belangrijkste missies en transities van Nederland en Europa, die naar een emmissieloze, circulaire en gezonde weerbare en digital economie. Voor innovatie wordt een mix beoogd van subsidies en financieringsinstrumenten. Voor de hogere Technology Readyness Levels (TRL’s) geldt dat er vaak sprake is van een Second Valley of Death. Daar waar de private investeerders voorheen "eerder instapten" is dat nu structureel later in het traject. Met name voor innovaties in de life-sciences en in de circulaire chemie, twee belangrijke smart specialisations voor West, geldt dat het traject tot marktintroductie lang is vanwege langere en meer test en validatie trajecten vanwege hogere eisen om producten gezond en veilig te kunnen vermarkten. Dit geeft een verschuiving, waarbij langer subsidies nodig zijn, maar zeker

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		ook daar waar businesscases helder worden financieringsinstrumenten in latere fases dichter bij de markt een effectiever instrument vormen. Beide instrumenten zullen daarom naar verwachting ongeveer in gelijke verhouding aan de vorige programmaperiode nodig zijn.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Om een volledig emmissieloze industrie te krijgen, die ook nog eens volledig op niet-fossiele basis (en circulair) draait, zijn forse investeringen nodig in de aanpassingen in gebouwen, productieprocessen en machines, die de inzet op dit doel verklaren. Er zijn voldoende innovatieve concepten ontwikkeld die onder dit programma verder doorontwikkeld en uitgerold kunnen worden en bijdragen aan een gedecarboniseerde emmissieloze industrie. Daarnaast zal voor het bereiken van de transitiedoelen ook de bestaande bouw aangepast moeten worden om het totale energieverbruik te verlagen en aansluiting op niet-fossiele bronnen mogelijk te maken. Omdat de middelen beperkt zijn en de opgave in de industriegebieden in West vanwege de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen groot is, ligt de focus van deze SD op de industrie.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Het aandeel van het totale energieverbruik dat gebaseerd is op hernieuwbare energie is in West ver onder de doelstellingen van de EU. Investeren in het beschikbaar krijgen en gebruiken van hernieuwbare vormen van energie blijft daarom nodig. Uitrol van innovatieve toepasbare concepten waarbij diverse bronnen gecombineerd worden en er een weerbaar systeem ontstaat is de essentie. Geothermie, aquathermie, en groene

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		hernieuwbare waterstof zijn daarbij voor West kansrijke vormen waarin dit programma investeert. : Voor dit doel wordt een mix beoogd van subsidies en financieringsinstrumenten. Voor bepaalde vormen en projecten gericht op investeringen in zeer innovatieve vormen en toepassingen van hernieuwbare energie, denk met name aan aque en geothermie, is er voor de eerste investeringen nog aantoonbaar marktfalen (onderzoek afgerond in maart 2022) Echter omdat op de langer termijn er voldoende opbrengsten zijn in en financieringsinstrument effectiever dan een subsidie.. Het aandeel van de financieringsinstrumenten zal bescheiden zijn gezien het grote aanbod in dit terrein en beperkt tot niches. Daarmee is er vooral schaarste in projecten die nog te vroeg zijn voor FI’s en dus en subsidie nodig hebben.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Minder en slimmer gebruik van energie blijft een integraal onderdeel van het energiebeleid dat naast de vorige twee specifieke beleidsdoelen (minder energieverbruik en hernieuwbare vormen gebruiken) noodzakelijk is om de transitiedoelen te halen. Daarbij is enerzijds opslag essentieel, er zal immers soms warmte te veel zijn en soms te weinig, en anderzijds data en systemen die vraag en aanbod van energie beter afstemmen. KvWII heeft hier aan succesvolle projecten gewerkt in 2014-2020, die verder doorontwikkeld en opgeschaald kunnen worden. Om de Nederlandse afhankelijkheid van gas te verminderen, zal er de komende jaren flink geïnvesteerd moeten worden in stadswarmtenetten en warmte koude opslag (WKO).

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	West is goed op weg met het circulair maken van de economie, maar nog ver verwijderd van de doelstelling om in 2030 grotendeels en in 2050 volledig circulair en zero-waste te zijn. Heel veel processen en technologieën zijn nodig om deze situatie te bereiken. In KvW II zijn al succesvolle concepten uitgetest, die de volgende fase van opschaling in kunnen. Publieke Investering is daarvoor nodig samen met bedrijven om te voorkomen dat de transitiesnelheid vertraagd.
5. Europa dichter bij de burgers brengen door duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van alle soorten gebieden en lokale initiatieven	RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden	In de gekozen stedelijke gebieden zien we, naast de verdergaande economische tweedeling, dat de bewoners niet voldoende kunnen meekomen in de grote transities. Het maatschappelijk draagvlak voor deze veranderingen raakt daardoor in het gedrang. Ook de kans om te kunnen profiteren van deze transities wordt voor grote groepen kleiner. De geïntegreerde aanpak beoogt het ‘meenemen’ van de mensen uit ontwikkelgebieden met een transitieopgave. Dit moet ertoe leiden dat het draagvlak voor de uiteindelijke oplossingen vanuit bijvoorbeeld zorginnovatie, circulariteit of energie-efficiency toeneemt. Juist hier heeft de mismatch op de arbeidsmarkt ook tot gevolg dat de grootste groep niet meedoet in het arbeidsproces, terwijl juist zij kansen hebben om in de werkgelegenheid die door de transities ontstaat een rol te spelen. De mismatch kan geduid worden door de disbalans in het aantal en met name de aard van moeilijk of niet vervulbare vacatures. Deze concentreren zich op de sectoren industrie; installatie en bouw en ict en energietransitie en de zorg. Daar staat tegenover de relatief hoge werkloosheid, hoog aandeel onbenut arbeidspotentieel en lage uitstroom van jongeren

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		uit technisch en zorgonderwijs. Bij zowel mannen als vrouwen en zowel studenten met als zonder migratieachtergrond, kiezen steeds minder voor een technische mbo-4 opleiding (bron: EVR 2020). De meeste vacatures in het eerste kwartaal van 2020 zijn op het niveau van MBO 3-4 (42%) en HBO-WO niveau (37%). Voor het niveau basisonderwijs en MBO 1-2 blijft de vacatureontwikkeling achter en is maar 21% van het totaal. Hiermee is de aansluiting voor de doelgroep, woonachtig in GTI gebieden gering. . Over het gehele 2021 jaar zijn vooral het aantal vacatures in de sectoren techniek en ict sterk gestegen. In algemene zin neemt de arbeidsmarktkrapte over de gehele linie toe. De aansluiting tussen de beschikbare capaciteit en vraag naar arbeid wordt steeds kleiner. De gevraagde vaardigheden sluiten veelal niet aan bij de vaardigheden van de beschikbare kandidaten. Het ontbreekt veelal aan IT-vaardigheden en sociale vaardigheden.

* Specifieke prioriteiten volgens de ESF+-verordening

2. Prioriteiten

Referentie: Artikel 22, lid 2, en artikel 22, lid 3, punt c), van de GB-verordening

2.1. Prioriteiten, uitgezonderd technische bijstand

2.1.1. Prioriteit: 1. Een slimmer Europa door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

In PA1 wordt ingezet op de proof-of-conceptfase en op verdere valorisatie in later fases richting marktintroductie.. Daarbij wordt ingezet op het in kaart brengen van belangrijke obstakels die de implementatie van innovaties vertragen of belemmeren alsmede het verkennen van mogelijke oplossingen, hetgeen aansluit op de RIS3 analyses. West is een regio met een diverse economie maar specialisatie kansen zijn volgens de RIS3 het grootst in circulaire en groene chemie; duurzame en klimaatonafhankelijke voedselproductie, regeneratieve geneeskunde, delta- en watertechnologie en duurzame circulaire bouw gekoppeld aan cross-overs voor opschaling en inzet van sleuteltechnologieën (kwantumtechnologie, 5G, datascience en sensoriek).

. Voor de obstakels in de RIS3, geïdentificeerd als belemmerende factoren in de implementatiefase, is (bijna) geen instrumentarium beschikbaar om innovaties die laatste heuvel over te helpen. Er zijn binnen deze SD 3 actielijnen geformuleerd:

1.Het vergroten van het aandeel innovatieve en vermarktbare producten, processen en diensten;

2.Het vergroten van het investeringsvermogen voor innovatie in het Mkb;

3.Het versnellen van de implementatie van innovaties.

De actielijnen 1 en 2 zijn niet nieuw, maar een voortzetting uit het vorige programma. Actielijn 3 volgt uit de RIS3;het huidige overheidsinstrumentarium schiet juist in de latere innovatiefases tekort. Hierbij gaat het niet alleen om het wegnemen van technische belemmeringen, maar ook om het wegnemen van andere obstakels voor brede implementatie.

De acties in PA 1 hebben altijd betrekking op een innovatietraject en dus op interventies voor acties die nog niet volledig operationeel in de markt zijn of operationeel in bedrijf. Bij PA 2 gaat het primair om investeringen in bestaande processen en producten en operaties. Dit kan ook uitrol van initiatieven uit PA 1 betreffen. Bijvoorbeeld in PA 1 is er een project voor het valideren van een nieuwe manier van circulair hergebruiken van afvalwater, de ontwikkelaar krijgt de subsidie. Vervolgens wordt in PA 2 een subsidie gegeven aan partijen (launching customer) die deze nieuwe werkwijze in hun normale bedrijfsproces willen gaan toepassen.

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

Voor relevante investeringen met een fysieke component dan wel ontwerp zal het New European Bauhaus initiative, dat de principes esthetisch, duurzaam en inclusief combineert, worden gerespecteerd.

Actielijn 1 Het vergroten van het aandeel innovatieve en vermarktbare producten, processen en diensten

Evenals in het KVWII-programma wordt binnen deze actielijn ingezet op het bevorderen van de samenwerking tussen het Mkb en kennisinstellingen en het toepassen van nieuwe kennis om oplossingen voor maatschappelijke opgaven te ontwikkelen. De eerste primaire doelgroep van deze actielijn zijn brede consortia van ondernemers, kennisinstellingen en andere relevante partners, welke gericht zijn op het ontwikkelen van sector brede of cross-sectorale innovaties of op het (door)ontwikkelen van de innovatie-infrastructuur.

Omdat er in eerdere KvW-programma's veelvuldig is geïnvesteerd in de ontwikkeling van het innovatieve ecosysteem, zal bij projecten die zich richten op de ontwikkeling van nieuwe innovatie-infrastructuur gekeken worden of de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur noodzakelijk is. Aansluiting bij en de doorontwikkeling van bestaande proeftuinen, fieldlabs en accelerators is mogelijk niet alleen een efficiënter, maar kan ook cross-sectorale samenwerkingen bevorderen en fragmentatie voorkomen. Verder zal er meer aandacht zijn voor het creëren van nieuwe waardeketens. Het doorontwikkelen van fieldlabs in die richting is wenselijk.

Met deze actielijn willen we (door) ontwikkeling van innovatieve concepten stimuleren, wat ook geldt voor digitalisering. Thema's in West zijn o.a.: precisie- en kringlooplandbouw; luchtvaart- en droneontwikkeling, Internet of Things, robottissering, e-health, deltatechnologie, cyber security, smart industry en maintenance, smart health, smart farming, watermanagement, klimaatadaptatie, slimme energiesystemen en mobiliteit. Daarnaast Artificial Intelligence in brede zin, alsmede meer specifieke sleuteltechnologieën, zoals kwantumtechnologie, die een cruciale rol spelen bij de transitie naar een groene, digitale en weerbare economie, uitdrukkelijk ook via verbreding van toepassingsmogelijkheden.

Actielijn 2: Het vergroten van het investeringsvermogen voor innovatie in het Mkb

Het aantrekken van financiering door het innovatieve Mkb blijft een probleem. Uit de uitgevoerde actualisatie van de ex-ante evaluaties *(Onderzoek FI's Kansen voor West van 24-09-2020, bureau ERAC)* is gebleken dat in West nog steeds sprake is van een groot financieringsgat voor de innovatieve ondernemers. Daarom is deze actielijn gericht op het verstrekken van innovatiefinanciering. In de RIS3 wordt het tekort aan kapitaal uit de markt zowel in de vroegere als late fase van innovatie als belangrijke belemmering geduid voor het snel op de markt brengen van innovatieve producten en diensten.

Voor de financiering voor innovatieve technologische ontwikkeling worden middelen beschikbaar gesteld voor investeringen die gericht zijn op het verbeteren van nieuwe technologieën, knowhow en organisatorische ontwikkelingen. Activiteiten kunnen zich richten op verbetering van de kennispositie, interne procesverbetering, introductie van innovatieve/nieuwe systemen of technologieën en uitwisseling van onderzoekers/kenniswerkers en op het verstrekken van kapitaal om een innovatief product op de markt te brengen. Hierbij moet sprake zijn van investeringen voor nieuwe product-marktcombinaties.

Het instrumentarium dat binnen deze actielijn ingezet zal worden is zeer divers. Bij toeleiding naar kapitaal gaat het om projectsubsidies, terwijl bij innovatiefinanciering en financiering voor innovatieve technologische ontwikkelingen vooral gekeken wordt naar FI's, al dan niet gecombineerd met subsidies. Voor POC-financiering kan zowel gebruik gemaakt worden van FI's als van subsidies of voucherregelingen.

Actielijn 3: Het versnellen van de implementatie van innovaties

Een belangrijke conclusie van de RIS3 was dat het overheidsinstrumentarium naar elkaar toe groeit, maar dat de meeste instrumenten ophouden met het bieden van ondersteuning rond TRL6/TRL7, terwijl het traject vanaf proof-of-concept tot market readiness vaak nog meerdere jaren kan duren. Bij de *Second Valley of Death* wordt ook geïnvesteerd in de laatste fases voor marktintroductie en worden obstakels weggenomen om de innovatie breed te implementeren in waardeketens en sectoren. Daarmee wordt aangesloten op de RIS3. De ontwikkeling van productiecapaciteit en de implementatie van innovaties loopt soms vast, omdat financieringsmogelijkheden ontbreken. De vertraging is vaak het gevolg van andere obstakels die brede implementatie belemmeren.

Voor het versnellen van de implementatie van innovaties is een breed scala aan interventies nodig, waarbij ieder obstakel om een eigen aanpak vraagt. Ontwikkelaars van innovaties kunnen baat hebben bij expertise voor het opschalen en inrichten van de productiecapaciteit en de afnemer juist bij aanpassen van bedrijfsprocessen voor de implementatie van nieuwe technologieën. Huidig of toekomstig personeel is vaak onvoldoende opgeleid om nieuwe technologieën te gebruiken in hun werkzaamheden. Bij ontbrekend draagvlak spelen kennis, houding en gedrag vaak een grote rol, maar ook betaalbaarheid van nieuwe innovaties is hier een belemmerende factor. Met vouchers kunnen individuele ondernemers ondersteund worden bij het aantrekken van externe expertise voor bedrijfsvoeringsvraagstukken of procesinrichting om de toegang tot publieke kennis te stimuleren. Verder kan worden gekeken of er een instrument voor versnelde marktintroductie opgezet kan worden, vergelijkbaar met het *Fast Track to Innovation* instrument van Horizon 2020.

Gerichte calls

Zeker met de verbreding van het programma naar de latere TRL-fases en de brede vertegenwoordiging van verschillende sectoren in de regio, is het werken met gerichte calls een goed middel om SD te bereiken. Bovendien biedt dit de kans voor gezamenlijke inrichting van calls door de verschillende partners binnen het programma. Hierbij kan er o.m. gestuurd worden:

·brede consortia of de individuele ondernemer als doelgroep

·projecten gericht op de ontwikkeling van innovaties of innovatie-infrastructuur

·thematisch generiek of gericht op specifieke sectoren/cross-overs

·onderzoek naar obstakels wel of geen verplicht onderdeel van aanvraag

De inzet op gerichte calls sluit ook goed aan bij de RIS3, waar een specialisatieschijf is opgesteld met daarin belangrijke focusgebieden voor regionale innovatieontwikkeling. Tevens is er een analyse gemaakt door professor Boschma van de Universiteit Utrecht van de ontwikkelpotenties in West, uitgesplitst in technologische diversificatie-potenties en sectorale diversificatie-potenties. Deze monitor wordt 2-jaarlijks herhaald en is een goede indicatie voor gerichte calls met kansrijke economische potentie.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

1. Brede consortia van kennisinstellingen, ondernemers (van elke omvang met een focus op Mkb) en andere relevante partners, die gezamenlijk werken aan de ontwikkeling van nieuwe sector brede of cross-sectorale innovaties, die oplossingen zoeken om de implementatie van innovaties te versnellen en belemmeringen voor implementatie weg te nemen of die nieuwe infrastructuren opzetten om de valorisatie en ontwikkeling van innovaties ruimte te geven en nieuwe samenwerkingen te bevorderen. In deze actielijn is ook plaats voor deelname van grote ondernemingen, die een belangrijke rol kunnen spelen in een sector om het Mkb mee te nemen in voor de waardeketen relevante innovaties, maar uitsluitend als onderdeel van een brede consortium. Er zullen geen productieve investeringen in grote ondernemingen worden ondersteund conform de bepalingen van artikel 5 van de EFRO-verordening.

2. De individuele Mkb en Midcap ondernemer , die innovaties ontwikkelt en ondersteuning zoekt voor de valorisatie van haar of zijn innovatie, voor de diverse TRL-fases tot marktintroductie. De financieringsinstrumenten in deze prioritaire as zijn gericht op Mkb en Small Midcaps.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Dit programma conformeert zich aan het bestaande regionale, nationale en Europese beleid t.a.v. gelijkheid, inclusie en non-discriminatie bij de selectie van projecten en van projecten zelf wordt geëist dat zij zich hier ook aan conformeren. Bij de uitvoering van dit Programma worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten. We vragen indieners expliciet in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat en de managementautoriteit zal daar ook op toezien.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

De acties binnen deze prioriteit dekken het hele programmagebied en daarbij worden geen specifieke territoria beoogd.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Op diverse thema's wordt interregionaal samengewerkt. De verwachting is dat binnen de projecten van KvWIII dit ook terug te zien zal zijn net als in de vorige programmaperiodes. Zo wordt rond kringlooplandbouw samenwerkingsprojecten met Zweden en Denemarken verwacht. Voor wat betreft de biobased economie gold dat met Vlaanderen en Lombardijen. Op het terrein van de smart industries en dan met name de combinatie van processen en machines voor sleuteltechnologieën is Nordrhein-Westfalen een belangrijke partner. Zo wordt voor automatisch bestuurbare drones ook samengewerkt met Slovenïe. Met name in de Life-Sciences werken ondermeer de academische ziekenhuzien in Nederland en België veel samen, hetgeen ook geldt voor de Technische Universiteiten op de sleuteltechnologieën.

Om op de wereldmarkt te kunnen concurreren moeten ook Mkb-bedrijven de krachten bundelen binnen Europa en competenties ‘lenen’ van andere sterke regionale of lokale clusters (onder het motto ‘local buzz, global pipelines’). Daarom zijn wij samen met de Europese Commissie ook voornemens de ontwikkeling, afstemming en wederzijds interregionaal gebruik van pilot plants en field labs met cofinanciering te ondersteunen.

Bedrijven en kennisinstellingen in dit landsdeel werken al veel jaren succesvol samen aan innovatie in diverse Europese en transnationale verbanden en programma’s. Denk onder meer (niet limitatief) aan Horizon Europe (inclusief SME initiatieven) en haar voorgangers; vijf generaties Interreg-programma’s; Clean Sky, LIFE, ERASMUS+; Urban Innovative Actions (UIA; Urbact); Eurostars; Eureka en de JIC’s (Joint Innovation Centres), COSME, CEF en Smart (Euro)Cities. Daar komen het Innovatiefonds en Invest EU nog bij. Daarnaast is West-Nederland ook aangesloten bij sterke Europese netwerken, zoals het Vanguard-initiatief, en speelt het European Instititute for Technology and Innovation een belangrijke rol.’

Binnen de regio van het programma zijn twee Interreg (transnational) programma's actief. Noord-West Europa en Noordzee. Voor deze programma's zijn bij de provincies contactpersonen. Afstemming met de contactpersonen van Kansen voor West wordt geborgd.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

KvW III streeft naar dezelfde verhouding tussen financieringsinstrumenten en subsidies (1/3e versus 2/3e). In de zomer van 2020 is een onderzoek gedaan naar de financieringsinstrumenten binnen de prioriteit Innovatie van KvW. Belangrijkste conclusie was dat ze goed functioneren en in marktfalen voorzien. Daarnaast zal onderzocht worden of een combinatie met subsidies wenselijk is. Financieringsinstrumenten zullen conform het nieuwe programma hun investeringsreglement vermoedelijk wat uitbreiden richting hogere TRL’s. Dat betekent dat startende bedrijven de belangrijkste doelgroep blijven, maar snelle groeiers door opschaling ook bediend kunnen worden. De producten voldoen, zo bleek uit de evaluatie in 2020 en zullen worden gehandhaafd. Dat betekent leningen of converteerbare leningen in de proof-of-concept-fase (gemiddelde ticket ruim 300.000 euro) en deelnemingen in de latere fases. Garanties worden niet voorzien. De inzet van subsidies blijft nodig voor die acties waar nog geen opbrengsten en kostenbesparingen tegenover staan en waar de private markt, gezien de vroege fase van de innovatie, nog geen financiering voor beschikbaar stelt.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	77,00	825,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	8,00	195,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	12,00	60,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	57,00	570,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	20,00	410,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	11,00	95,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	3,00	25,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	2,00	10,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	6,00	60,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	3,00	50,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	69.892.750,50	Eigen systeem	

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo’s) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2022-2029	140,00	Eigen systeem	
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR05	Kmo's die intern innoveren	ondernemingen	0,00	2022-2029	14,00	Eigen systeem	
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	5.326.613,99	Eigen systeem	
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo’s) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2022-2029	24,00	Eigen systeem	
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	RCR05	Kmo's die intern innoveren	ondernemingen	0,00	2022-2029	2,00	Eigen systeem	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	010. Onderzoek en innovatie in kmo’s, waaronder netwerkactiviteiten	42.681.223,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	012. Onderzoek en innovatie in openbare onderzoekscentra, instellingen voor hoger onderwijs en kenniscentra, waaronder netwerkactiviteiten (industrieel onderzoek, experimentele ontwikkeling, haalbaarheidsstudies)	12.804.367,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	019. Diensten en toepassingen op het gebied van e-gezondheidszorg (met inbegrip van e-zorg, het internet der dingen voor lichaamsbeweging en omgevingsondersteund wonen)	2.560.874,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	025. Incubatie, ondersteuning voor spin-offs, spin-outs en start-ups	5.267.014,00

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	026. Steun voor innovatieclusters, onder meer tussen ondernemingen, onderzoeksinstellingen, overheidsinstanties en bedrijfsnetwerken, voornamelijk ten behoeve van kmo's	4.268.122,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	028. Technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en instellingen voor hoger onderwijs	12.804.367,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	8.536.245,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	4.268.122,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	7.318.777,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	012. Onderzoek en innovatie in openbare onderzoekscentra, instellingen voor hoger onderwijs en kenniscentra, waaronder netwerkactiviteiten (industrieel onderzoek, experimentele ontwikkeling, haalbaarheidsstudies)	2.195.633,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	019. Diensten en toepassingen op het gebied van e-gezondheidszorg (met inbegrip van e-zorg, het internet der dingen voor lichaamsbeweging en omgevingsondersteund wonen)	439.126,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	025. Incubatie, ondersteuning voor spin-offs, spin-outs en start-ups	903.163,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	026. Steun voor innovatieclusters, onder meer tussen ondernemingen, onderzoeksinstellingen, overheidsinstanties en bedrijfsnetwerken, voornamelijk ten behoeve van kmo's	731.878,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	028. Technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en instellingen voor hoger onderwijs	2.195.633,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	1.463.755,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	731.878,00
1	RSO1.1	Totaal			109.170.177,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	68.339.578,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	8.000.000,00

1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	16.850.756,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	01. Subsidie	11.718.552,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	1.400.000,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	2.861.291,00
1	RSO1.1	Totaal			109.170.177,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	93.190.334,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	15.979.843,00
1	RSO1.1	Totaal			109.170.177,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	93.190.334,00
1	RSO1.1	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	15.979.843,00
1	RSO1.1	Totaal			109.170.177,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1. Prioriteit: 2. Een groener, koolstofarm Europa door de bevordering van een schone en eerlijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, aanpassing an de klimaatverandering, risicopreventie en risicobeheer

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Om de doelen voor een klimaat neutrale en CO_2 vrije toekomst te halen, moet over de volle breedte van de samenleving stevig worden geïnvesteerd in maatregelen die bijdragen aan terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en de overgang naar duurzame, circulaire en schone (productie)processen. Dit geldt voor de industrie, voor de landbouw en afgeleid ook voor de dienstensector en de bestaande bouw**.** De gekozen specifieke doelstellingen in dit programma staan daarom in nauwe verbondenheid met elkaar en kunnen niet los van elkaar gezien worden. De overgang van fossiele bronnen naar duurzame, hernieuwbare energiebronnen is cruciaal, maar het kost nog jaren voordat de energievoorziening volledig CO_2-vrij is en bovendien zijn de huidige energiebronnen slechts beperkt verantwoordelijk voor de totale uitstoot. Het aandeel van de industrie, landbouw en de mobiliteit is vergelijkbaar met de uitstoot voor onze elektriciteitsvoorziening en ook de gebouwde omgeving speelt een belangrijke rol in de uitstoot van broeikasgassen. Daarom is het voor het behalen van de klimaatdoelstellingen noodzakelijk om in te zetten op maatregelen ter bevordering van de energie-efficiëntie en het verlagen van de uitstoot door industriële productieprocessen.

Binnen deze specifieke doelstelling zijn twee actielijnen geformuleerd:

1.Het bevorderen van de industriële overgang van fossiele brandstoffen naar niet-fossiele productie;

2.Het bevorderen van energie-efficiëntie in de bestaande bouw.

De inzet voor deze prioriteit zal volledig in lijn zijn met de innovatiemissies uit de RIS3. Het type interventies zal meer gericht zijn op uitrol en minder op innovaties, maar inhoudelijk sluiten ze volledig aan op het leidmotief van de RIS3 en voldoen ze niet alleen aan het "do no harm"-principe, maar zullen de interventies volledig aansluiten op duurzame ontwikkeling van de economie die volledig circulair, CO_2 en klimaatneutraal is en gebaseerd op duurzame energie. Voor de doelstellingen binnen PA 2 gaat het primair om investeringen in bestaande processen en producten en operaties, dit kan ook uitrol van initiatieven uit PA 1 betreffen.

Projecten binnen deze SD, en dan met name de eerste actielijn, zullen aangemoedigd worden om naast de reductie van broeikasgasemissies ook een bijdrage te leveren aan de verbeterde luchtkwaliteit.

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

Voor relevante investeringen met een fysieke component dan wel ontwerp zal het New European Bauhaus initiative, dat de principes esthetisch, duurzaam en inclusief combineert, worden gerespecteerd.

Actielijn 1: Het bevorderen van de industriële overgang van fossiele brandstoffen naar niet-fossiele productie

De klassieke industriële productieprocessen zijn verantwoordelijk voor een significant aandeel van de uitstoot van broeikasgassen. Voor deze processen zijn niet alleen grote hoeveelheden energie nodig om de machines draaiende te houden, maar veel productieprocessen zijn ook afhankelijk van reacties op hoge temperatuur, gebruiken fossiele brandstoffen als grondstof voor het eindproduct, of hebben als bijproduct van het productieproces vervuilende reststoffen. Het herinrichten van deze complexe productieprocessen zodat zij efficiënter gebruik maken van de geproduceerde energie en de uitstoot te beperken vergt gigantische investeringen in het aanpassen van machines, materialen en energievoorziening. Van de ontwikkeling van ovens op basis van duurzame energiebronnen en van machines die minder energie verbruiken voor de omzetting van een grotere hoeveelheid grondstoffen in het eindproduct, tot het afvangen van de CO_2-uitstoot en het hergebruik van restwarmte, de totale productieketen moet in ogenschouw genomen worden. Omdat de middelen beperkt zijn en de opgave in de industriegebieden in West vanwege de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen groot is, ligt de focus van deze actielijn op de industrie.

Binnen deze actielijn worden projecten gefinancierd gericht op innovatieve oplossingen voor de verduurzaming van industriële processen. Concentratie wordt verwacht op het MKB in de bedrijfstakken chemie, energie en voedselverwerking. Dit kan gaan om de ontwikkeling van sector brede oplossingen, of pilotprojecten om te kijken of ontwikkelde oplossingen ook daadwerkelijk breder geïmplementeerd kunnen worden. Denk aan projecten waarbij onderzocht wordt hoe bijvoorbeeld waterstof op grote schaal kan fungeren als energiedrager voor asfaltproductie of projecten waarbij een productieproces verduurzaamd wordt. Het gaat niet meer om de innovatie van de oplossing zelf, tot en met TRL9 is prioriteit 1. Echter als het verkrijgbaar is en men wil het gaan implementeren in een bepaalde sector of gebied kan steun worden verkregen om dat te verkennen en uit te voeren. Mogelijke type acties zijn: haalbaarheidsstudies; investeringen in de aanpassing va productieprocessen en inhuur van advies gericht op dit specifiek doel. Investeringen in ETS installaties (Vo EU 2021/1058, Article 7.1 (b)) zijn uitgesloten.

Actielijn 2: Het bevorderen van energie-efficiëntie in de bebouwde omgeving

De bestaande bouw is met een reden een van de vijf sectoren met een eigen doelstelling binnen INEK. Hoewel deze sector qua absolute uitstoot minder impact heeft dan bijvoorbeeld de industrie of de landbouw, is er in de bestaande bouw grote winst te behalen op het gebied van energie-efficiëntie. Een groot deel van de bestaande bouw (openbare, residentiële en commerciële) in Nederland is verouderd. In veel gevallen kan met simpele isolatiemaatregelen - van dakisolatie tot de installatie van isolerend glas - niet alleen een significante reductie in de uitstoot van CO_2 gerealiseerd worden, maar het leidt ook tot lagere lasten voor de bewoners. Niet voor niets wordt in “A Renovation Wave for Europe” het belang benadrukt van investeringen in de renovatie van de bestaande bouw, niet alleen vanwege de duurzaamheidsdoelstellingen, maar ook vanwege de economische en maatschappelijke impact van dergelijke investeringen.

Naast maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie is de bestaande bouw voor een heel groot deel afhankelijk van (Nederlands) aardgas. Gezien de wereldwijd krimpende gasvoorraad, de wens om gaswinning in Nederland zo snel mogelijk af te bouwen en de algemene belasting van het klimaat door gas, is het noodzakelijk de afhankelijkheid van het gas zo snel mogelijk af te bouwen.

Binnen deze actielijn herkennen wij twee type projecten: Het eerste type beslaat projecten voor innovatieve oplossingen en nieuwe technologieën die bijdragen aan de verduurzaming van de bestaande bouw, zoals pilots met nieuwe methoden voor isolatie. Bij de programma uitvoering zal gekeken worden naar welke technologie / demonstratie het meeste potentieel heeft.

Ook demonstratieprojecten van innovatieve oplossingen vanuit het Mkb vallen hieronder. Dit type projecten is NIET gelimiteerd tot de GTI. Het tweede type projecten draait om draagvlakcreatie voor de transitie in de wijk. Hierbij kan het gaan om transitielabs, demonstratieprojecten of andersoortige projecten die bijdragen aan het bewustzijn en draagvlak voor de transitie. Dit type project is dan ook gekoppeld aan de GTI-doelstellingen binnen dit programma. Als het primair gaat om de energietransities en het circulair maken van een gebied dan vallen acties van de GTI onder deze actielijn. Ligt het primaat bij de andere transities (gezonder, veiliger en digitaler) dan vallen die interventies onder actielijn 1 van prioriteit 5.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Bedrijven (van elke omvang) en organisaties van of gericht op bedrijven, woningbouwcorporaties, eigenaren van vastgoed en overheden. Speciaal opgerichte coöperaties of andere samenwerkingsverbanden gericht op energietransitie, Kennisinstituten, energiemaatschappijen, netbeheerders, warmtebedrijven. Kortom elke organisatie die een rol speelt bij de energietransitie met een focus op MKB en MidCap. stichtingen, verenigingen, bewonersorganisaties en overheden.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Dit programma conformeert zich aan het bestaande regionale, nationale en Europese beleid t.a.v. gelijkheid, inclusie en non-discriminatie bij de selectie van projecten en van projecten zelf wordt geëist dat zij zich hier ook aan conformeren. Bij de uitvoering van dit Programma worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten. We vragen indieners expliciet in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat en de managementautoriteit zal daar ook op toezien.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Het grootste deel van de acties binnen dit SD dekken het hele programmagebied met uitzondering van de transitieregio (Flevoland), waarbij geen middelen op dit specifiek doel worden beoogd.

Voor de transitieopgaven naar een duurzame, klimaat neutrale, circulaire en emissievrije samenleving zijn extra inspanningen nodig in de GTI-gebieden van de vier grote steden; enerzijds voor het verkrijgen van voldoende draagvlak, anderzijds vanwege het belang van co-creatie met de burgers voor duurzame oplossingen en de extra inspanning die deze achtergelegen gebieden vraagt met betrekking tot investeringen.

Daarom zal een deel van de investeringen voor duurzame stedelijke ontwikkeling, gericht op de energie- en klimaattransities plaatsvinden binnen PA2. Het Stedelijke Programma kent een territoriale afbakening. Hieronder is per stad aangegeven welke gebieden het GTI omvat:

- Amsterdam: Stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost
- Den Haag: Stadsdelen Centrum, Haagse Hout, Laak, Den Haag Zuid West, Bedrijvenzones: Scheveningen haven, Gebied Westvlietweg, Gebied Forepark, Ypenburg
- Rotterdam: Rotterdam Zuid, Bospolder Tussendijken,MW4Havens,Oud-Mathenesse/Witte Dorp.
- Utrecht: De wijken Utrecht Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid en aangrenzende bedrijvenzones.

De legitimatie voor de gebieden is terug te vinden in de stedelijke uitvoeringsplannen, toegelicht in de artikel 23-bijlage en gebaseerd op socio-economische kengetallen, die de achterstandspositie van deze gebieden onderbouwen. Binnen de Geïntegreerde Territoriale Investeringen zouden ook instrumenten als CLLD kunnen passen en worden op voorhand niet uitgesloten. Voor de toelichting op de GTI-keuzes verwijzen we naar PA 5.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Het gaat met name om lokale uitrol en toepassing, waarbij interregionale samenwerking tot de mogelijkheden behoort maar niet een doel op zich is. Wanneer er mogelijkheden voordoen voor interregionale samenwerking worden deze bevorderd, gedacht kan worden aan samenwerking met andere regio's in Europa met soortgelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld renovatie van een bepaald type gebouwen of samenwerking voor het decarboniseren van bepaalde productieprocessen tussen vergelijkbare bedrijven in diverse Europese regio's.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

In januari 2022 zal een midterm en ex-ante van de bestaande instrumenten worden opgeleverd. FI's zijn ingezet voor afdekkingen van onrendabele top in projecten om de bestaande bouw energiezuiniger te maken en te isoleren. Daarnaast voor financiering van de onrendabele top voor bedrijven die hun productieproces energie-efficiënter willen maken. De verwachting is dat dit gecontinueerd wordt. Voor "fírst of a kind" demoprojecten, is subsidie onder de AGVV een geschikter instrument.

In 2020 is ook een onderzoek gedaan naar beschikbaarheid van een instrumentarium voor de publieke financiering van de energietransitie. Het is daarna nog verrijkt met onder meer ook het RRF en mogelijk JTF. Een heroriëntatie als wat meer over invulling van geldstromen bekend is moet nadere duiding geven of en in welke mate financieringsinstrumenten complementair kunnen worden ingezet in dit programma. Een mix van leningen, deelnemingen ligt, zoals in de periode 2014-2020, voor de hand. De doelgroep is breed, maar gaat het wel om projecten die kosten besparen dan wel opbrengsten genereren, maar waar een eerste financieringsgat niet door de markt wordt opgepakt.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	2,00	16,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	1,00	14,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	1,00	2,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO18	Woningen met verbeterde energieprestatie	woningen	53,00	1.060,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	5.500,00	116.950,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	2,00	4,00

2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO80	Vanuit de gemeenschap geleide ondersteunde strategieën voor lokale ontwikkeling	strategieën	1,00	2,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	12.750.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR26	Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, andere)	MWh/jaar	8.229,00	2022-2029	6.900,00	Eigen systeem	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	040. Energie-efficiëntie en demonstratieprojecten in kmo’s of grote ondernemingen en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	2.378.350,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	10.186.192,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	045. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie of maatregelen inzake energie-efficiëntie van openbare infrastructuur, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	675.763,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	046. Steun voor entiteiten die diensten verrichten die bijdragen aan een koolstofarme economie en veerkracht bij klimaatverandering, met inbegrip van bewustmakingsmaatregelen	3.758.056,00

2	RSO2.1	Totaal			16.998.361,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	15.400.812,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	500.000,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	1.097.549,00
2	RSO2.1	Totaal			16.998.361,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. ITI - Stadswijken	4.8.91.746,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	09. CLLD - Stadswijken	125.000,00
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	11.981.615,00
2	RSO2.1	Totaal			16.998.361,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	16.998.361,00
2	RSO2.1	Totaal			16.998.361,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

De doelen voor een klimaat neutrale en CO_2 vrije toekomst, evenals de wens om de afhankelijkheid van gas zo snel mogelijk af te bouwen, betekent dat er grootschalige investeringen nodig zijn in duurzame, niet-fossiele energiebronnen. Ondanks forse investeringen loopt West nog altijd erg achter op de doelstellingen voor het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik. De kennis en innovatie is wel aanwezig, maar de implementatie verloopt door een beperkte investeringsbereidheid te langzaam

Om volledig aan de huidige energiebehoefte te voldoen met hernieuwbare energiebronnen is een complex vraagstuk, omdat geen één duurzame energiebron volledig in deze behoefte kan voorzien en omdat bij elke energiebron sprake is van (beperkt voorspelbare) pieken en dalen in de energieopwekking. Dit betekent niet alleen een groot en divers volume aan energiebronnen, maar vereist ook investeringen in de infrastructuur en overlap van verschillende energiebronnen. Om piekaanbod en piekbelasting van het systeem beter op elkaar aan te laten sluiten is er bovendien behoefte aan slimme oplossingen voor opslag. Deze specifieke doelstelling heeft één actielijn: het stimuleren van hernieuwbare energieconcepten. Deze actielijn is wel nauw verbonden met specifieke doelstelling 2.3.

De inzet voor deze prioriteit zal volledig in lijn zijn met de innovatiemissies uit de RIS3. Het type interventies zal meer gericht zijn op uitrol en minder op innovaties, maar inhoudelijk sluiten ze volledig aan op het leidmotief van de RIS3 en voldoen ze niet alleen aan het "do no harm"-principe, maar zullen de interventies volledig aansluiten op duurzame ontwikkeling van de economie die volledig circulair, CO_2 en klimaatneutraal is en gebaseerd op duurzame energie. Voor de doelstellingen binnen PA2 gaat het primair om investeringen in bestaande processen en producten en operaties, dit kan ook uitrol van initiatieven uit PA1 betreffen.

Projecten binnen deze SD zullen aangemoedigd worden een bijdrage leveren aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

Voor relevante investeringen met een fysieke component dan wel ontwerp zal het New European Bauhaus initiative, dat de principes esthetisch, duurzaam en inclusief combineert, worden gerespecteerd.

Actielijn 1: Het stimuleren van hernieuwbare energieconcepten

In KvW I en II is al succesvol geïnvesteerd in het het gebruik van aardwarmte, in de productie van waterstof aquathermie en in andere hernieuwbare vormen van energie zoals wind en zon, maar zeker ook andere kansrijke vormen zoals geothermie en verschillende vorman van mariene energie (zoals met golf en getijdestroom off shore).

In dit programma zijn de projecten die vallen binnen deze actielijn gericht op opschaling van deze innovatieve concepten, inclusief de transitie naar het gebruik van deze duurzame energiebronnen en de slimme toepassing daarvan. Het gaat daarbij niet om zeer brede opschaling, maar om pilootprojecten waarbij toepassing en toepassingscombinaties (van verschillende vormen) worden. Om zo ook meer kennis te vergaren hoe en in welke omstandigheden bepaalde innovatieve toepassingen gedijen.

Voorbeelden hiervan zijn projecten gericht op de transitie naar duurzame brandstoffen zoals groene waterstof en projecten voor de aanleg van voldoende infrastructuur voor succesvolle benutting van geothermie en aquathermie. Ook projecten gericht op slimme toepassingen van duurzame brandstoffen vallen binnen deze doelstelling. Daar waar het uitrol betreft zal de financiering primair gericht zijn op het financieren van de onrendabele top, om het aantrekkelijk te maken voor private investeerders om in dergelijke projecten te stappen. Binnen deze actielijn passen ook fieldlabs en showcases die bijdragen aan het van de grond krijgen van de waterstofeconomie.

Binnen dit specifiek doel moet binnen de GTI met name gedacht worden aan stimulering van buurtinitiatieven voor zonnedaken en andere wijkinpassingen van duurzame energie.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Bedrijven (van elke omvang maar met een focus op MKB en MidCap), overheden, energiemaatschappijen, netbeheerders, coöperaties en andere samenwerkingsverbanden stichtingen, verenigingen, bewonersorganisaties en overheden.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Dit programma conformeert zich aan het bestaande regionale, nationale en Europese beleid t.a.v. gelijkheid, inclusie en non-discriminatie bij de selectie van projecten en van projecten zelf wordt geëist dat zij zich hier ook aan conformeren. Bij de uitvoering van dit Operationeel Programma worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten. We vragen indieners expliciet in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat en de managementautoriteit zal daar ook op toezien.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Het grootste deel van de acties binnen dit SD dekken het hele programmagebied en daarbij worden geen specifieke territoria beoogd.

Voor de transitieopgaven naar een duurzame, klimaat neutrale, circulaire en emissievrije samenleving zijn extra inspanningen nodig in de GTI-gebieden van de vier grote steden; enerzijds voor het verkrijgen van voldoende draagvlak, anderzijds vanwege het belang van co-creatie met de burgers voor duurzame oplossingen en de extra inspanning die deze achtergestelde gebieden vraagt met betrekking tot investeringen.

Daarom zal een deel van de investeringen voor duurzame stedelijke ontwikkeling, gericht op de energie- en klimaattransities plaatsvinden binnen PA2. Binnen dit specifiek doel moet binnen de GTI met name gedacht worden aan stimulering van buurtinitiatieven voor zonnedaken en andere wijkinpassingen van duurzame energie. Het Stedelijke Programma kent een territoriale afbakening. Hieronder is per stad aangegeven welke gebieden het GTI omvat:

- Amsterdam: Stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost.
- Den Haag: Stadsdelen Centrum, Haagse Hout, Laak, Den Haag Zuid West, Bedrijvenzones: Scheveningen haven, Gebied Westvlietweg, Gebied Forepark, Ypenburg.
- Rotterdam: Rotterdam Zuid, Bospolder Tussendijken,MW4Havens, Oud-Mathenesse/Witte Dorp.
- Utrecht: De wijken Utrecht Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid en aangrenzende bedrijvenzones.

De legitimatie voor de gebieden is terug te vinden in de stedelijke uitvoeringsplannen, toegelicht in de artikel 23-bijlage, en gebaseerd op socio-economische kengetallen, die de achterstandspositie van deze gebieden onderbouwen. Binnen de Geïntegreerde Territoriale Investeringen zouden ook instrumenten als CLLD’s kunnen passen en worden op voorhand niet uitgesloten. Voor de toelichting op de GTI-keuzes verwijzen we naar PA5.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Het gaat met name om lokale uitrol en toepassing, waarbij interregionale samenwerking tot de mogelijkheden behoort, maar niet een doel op zich is.. Wanneer er mogelijkheden voordoen voor interregionale samenwerking worden deze niet uitgesloten, gedacht kan worden aan samenwerking met andere

regio’s in Europa met soortgelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld toepassing van waterstof als nieuwe energiebron voor vergelijkbare bedrijven in diverse Europese regio’s.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

Voorzien wordt dat een deel van de bestaande Financiële Instrumenten, zoals ED, wordt voortgezet en potentieel een nieuwe wordt toegevoegd. Begin 2022 zal een midterm en ex-ante van de bestaande instrumenten worden afgerond. Het afdekken van een onrendabele top bij bijvoorbeeld binnenstedelijke geothermie is geschikt voor financiering met leningen of deelnemingen. Voor “fírst of a kind” demoprojecten, is subsidie onder de AGVV een beter geschikt instrument gebleken. In 2020 is en onderzoek gedaan naar beschikbaarheid van een zeer breed instrumentarium voor de publieke financiering van de energietransitie. Het is echter daarna nog verrijkt met onder meer ook het RRF en JTF. Een heroriëntatie als wat meer over invulling van geldstromen bekend is moet nadere duiding geven of complementaire inzet vanuit dit programma zinvol is. Daar waar dat het geval is zal dat een mix van leningen, deelnemingen en beperkt garanties zijn, zoals in de periode 2014-2020 en is de doelgroep breed, maar gaat het wel om projecten die kosten besparen dan wel opbrengsten genereren maar waar een eerste financieringsgat niet door de markt wordt opgepakt.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	2,00	11,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	1,00	9,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	1,00	2,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO22	Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)	MW	0,00	59,00

2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	5.500,00	115.695,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	2,00	4,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO80	Vanuit de gemeenschap geleide ondersteunde strategieën voor lokale ontwikkeling	strategieën	1,00	2,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO97	Ondersteunde hernieuwbare-energiegemeenschappen	hernieuwbare-energiegemeenschappen	2,00	4,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	0,00	2,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	0,00	2,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCO22	Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)	MW	0,00	13,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	8.100.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR32	Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie	MW	0,00	2022-2029	30,00	Eigen systeem	
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	900.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	RCR32	Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie	MW	0,00	2022-2029	7,00	Eigen systeem	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	048. Hernieuwbare energie: zonne-energie	5.233.236,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	6.337.897,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	047. Hernieuwbare energie: wind	684.850,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	048. Hernieuwbare energie: zonne-energie	684.850,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	051. Hernieuwbare energie: marien	684.850,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	684.852,00
2	RSO2.2	Totaal			14.310.535,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	10.506.101,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	350.000,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	715.032,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	01. Subsidie	2.739.402,00
2	RSO2.2	Totaal			14.310.535,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	01. ITI - Stadswijken	3.468.390,00

2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	09. CLLD - Stadswijken	125.000,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	7.987.743,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	2.739.402,00
2	RSO2.2	Totaal			14.310.535,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	11.571.133,00
2	RSO2.2	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	2.739.402,00
2	RSO2.2	Totaal			14.310.535,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

De behoefte aan flexibiliteit, hybride electrificatie en opslag, en brede energie- en warmtesystemen neemt toe. Door de toename in het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de wens voor efficiënter gebruik van energie en warmte, sluit de vraag en aanbod van energie in tijd en hoeveelheid minder op elkaar aan. Daardoor is het nodig slimme systemen te ontwikkelen en uit te rollen om vraag en aanbod in tijd en doelgroep optimaal uit te wisselen, waarbij opslag een onmisbaar element is. Het Klimaatakkoord bevat afspraken over de wijze waarop in die flexibiliteitsbehoefte binnen het elektriciteitssysteem kan worden voorzien. Belangrijke oplossingen liggen in het verbeteren van energieopslag, conversie, interconnectie met het buitenland, regelbaar vermogen en vraagsturing.

De inzet voor deze prioriteit zal volledig in lijn zijn met de innovatiemissies uit de RIS3. Het type interventies zal meer gericht zijn op uitrol en minder op innovaties, maar inhoudelijk sluiten ze volledig aan op het leidmotief van de RIS3 en voldoen ze niet alleen aan het "do no harm"-principe, maar zullen de interventies volledig aansluiten op duurzame ontwikkeling van de economie die volledig circulair, CO_2 en klimaatneutraal is en gebaseerd op duurzame energie. Voor de doelstellingen binnen PA2 gaat het primair om investeringen in bestaande processen en producten en operaties. Dit kan ook uitrol van initiatieven uit PA1 betreffen. Projecten binnen deze SD zullen aangemoedigd worden een bijdrage te leveren aan de verbeterde luchtkwaliteit door bij te dragen aan veilige opslag en het voorkomen met systemen dat fijnstof vrijkomt bij verbranding..

Voor deze doelstellingen bestaan al diverse slimme systemen, echter de mix van zowel bronnen als gebruikers verandert voortdurend en vergt steeds nieuwe en aangepaste grids en opslagmogelijkheden. Daarom wordt investeren in dergelijke systemen en in opslagcapaciteit middels dit specifieke doel bevordert. Binnen het specifieke doel is één actielijn geformuleerd:

1.Het investeren in slimme systemen en energieopslag.

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

Actielijn 1: Het investeren in slimme systemen en energieopslag

Slimme energiesystemen kunnen een belangrijk aandeel hebben in het terugdringen van de industriële uitstoot én voorzien in het aanbod van alternatieve oplossingen voor de bestaande bouw. Doordat de piekmomenten in vraag en aanbod slecht op elkaar aansluiten, is het nodig slimme systemen te ontwikkelen en uit te rollen om vraag en aanbod in tijd en doelgroep optimaal uit te wisselen. Binnen deze actielijn beslaat het eerste type projecten innovatieve oplossingen en nieuwe technologieën voor de uitwisseling en management van vraag en aanbod. Daarnaast heeft de uitrol van dergelijke systemen vaak last van een onrendabele top, waardoor investeringen in de uitrol onaantrekkelijk zijn voor private investeerders. Door slimme

financieringsmogelijkheden voor deze onrendabele top kan het aangaan van dergelijke projecten interessant worden voor private investeerders en kan er met kleine investeringen aanzienlijk bijgedragen worden aan de ontwikkeling en uitrol van dergelijke systemen.

Mogelijke type acties zijn: haalbaarheidsstudies; investeringen in de aanpassing va productieprocessen en inhuur van advies gericht op dit specifiek doel.

Investeringen in ETS installaties (Vo EU 2021/1058, Article 7.1 (b)) zijn uitgesloten.

Een belangrijk knelpunt in de transitie van fossiele energiebronnen naar duurzame energiebronnen is de fluctuatie in het aanbod van duurzaam opgewekte energie. Met name zonne- en windenergie zijn aan fluctuaties onderhevig, waarbij de piekmomenten in de productie vaak niet overeenkomen met de piekbelasting vanuit de vraagkant. Om te voorkomen dat overproductie permanent verloren gaat en onderproductie opgevangen moet worden met traditionele, fossiele energiebronnen, zijn investeringen in (de ontwikkeling van) opslagcapaciteit onontbeerlijk. Grote accu's, de productie van groene waterstof en pompcentrales zijn enkele voorbeelden van opslagsystemen waarmee overproductie opgeslagen kan worden. De groeiende productie van duurzame energie vereist investeringen in het testen voor het vergroten van de opslagcapaciteit. Tegelijkertijd staat de opslag van energie op zulke grote schaal nog in de kinderschoenen en gaat er in het opslagproces vaak veel energie verloren. Naast het verhogen van de capaciteit zal er binnen deze actielijn daarom ook geïnvesteerd worden in de (door)ontwikkeling van (efficiëntere) opslagsystemen.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Mkb en Midcap bedrijven, energiemaatschappijen en consortia, stichtingen, verenigingen, bewonersorganisaties en overheden.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Dit programma conformeert zich aan het bestaande regionale, nationale en Europese beleid t.a.v. gelijkheid, inclusie en non-discriminatie bij de selectie van projecten en van projecten zelf wordt geëist dat zij zich hier ook aan conformeren. Bij de uitvoering van dit Operationeel Programma worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten. We vragen indieners expliciet in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat en de managementautoriteit zal daar ook op toezien.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Het grootste deel van de acties binnen dit SD dekken het hele programmagebied en daarbij worden geen specifieke territoria beoogd.

Voor de transitieopgaven naar een duurzame, klimaat neutrale, circulaire en emissievrije samenleving zijn extra inspanningen nodig in de GTI-gebieden van de vier grote steden; enerzijds voor het verkrijgen van voldoende draagvlak, anderzijds vanwege het belang van co-creatie met de burgers voor duurzame oplossingen en de extra inspanning die dit in deze achtergestelde gebieden vraagt met betrekking tot investeringen. Voor dit specifieke doel zal het binnen de GTI om activiteiten gaan die samenhangen met bijvoorbeeld het van het gas afhalen van deze GTI-gebieden. Daarvoor is voorlichting, draagvlak en voorbereiding essentieel, er moet ook en bepaalde participatiegraad met toestemming in deze wijken worden bereikt. Acties binnen de GTI's en ook binnen de CLLD zijn onder meer daarop gericht.

Daarom zal een deel van de investeringen voor duurzame stedelijke ontwikkeling, gericht op de energie- en klimaattransities plaatsvinden binnen PA2. Het Stedelijke Programma kent een territoriale afbakening. Hieronder is per stad aangegeven welke gebieden het GTI omvat:

- Amsterdam: Stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost.
- Den Haag: Stadsdelen Centrum, Haagse Hout, Laak, Den Haag Zuid West, Bedrijvenzones: Scheveningen haven, Gebied Westvlietweg, Gebied Forepark, Ypenburg.
- Rotterdam: Rotterdam Zuid, Bospolder Tussendijken, MW4Havens, Oud-Mathenesse/Witte Dorp.
- Utrecht: De wijken Utrecht Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid en aangrenzende bedrijvenzones .

De legitimatie voor de gebieden is terug te vinden in de stedelijke uitvoeringsplannen, toegelicht in de artikel 23-bijlage, en gebaseerd op socio-economische kengetallen, die de achterstandspositie van deze gebieden onderbouwen. Binnen de Geïntegreerde Territoriale Investeringen zouden ook instrumenten als CLLD kunnen passen en worden op voorhand niet uitgesloten. Voor de toelichting op de GTI-keuzes verwijzen we naar PA 5.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Het gaat met name om lokale uitrol en toepassing, waarbij interregionale samenwerking tot de mogelijkheden behoort, maar niet een doel op zich is. Wanneer er mogelijkheden voordoen voor interregionale samenwerking worden deze bevorderd, gedacht kan worden aan samenwerking met andere regio's in Europa met soortgelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld toepassing van bepaalde type slimme energiesystemen voor vergelijkbare bedrijven in diverse Europese regio's.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

Voorzien wordt dat een deel van de bestaande Financiële Instrumenten, wordt voortgezet en potentieel een nieuwe wordt toegevoegd. Begin 2022 zal een midterm en ex-ante van de bestaande instrumenten worden afgerond. Het afdekken van een onrendabele top in projecten voor warmtenetten geschikt voor financieringsinstrumenten. Voor "fírst of a kind" demoprojecten, is subsidie onder de AGVV een beter geschikt instrument gebleken. In 2020 is ook een onderzoek gedaan naar beschikbaarheid van een zeer breed instrumentarium voor de publieke financiering van de energietransitie. Het is echter daarna nog verrijkt met onder meer ook het RRF en JTF. Een heroriëntatie als wat meer over invulling van geldstromen bekend is moet nadere duiding geven of en in welke mate financieringsinstrumenten worden ingezet in dit programma. Gestreefd wordt namelijk naar complementaire inzet. Daar waar dat het geval is zal dat een mix van leningen, deelnemingen en beperkt garanties zijn, zoals in de periode 2014-2020 en is de doelgroep breed, maar gaat het wel om projecten die kosten besparen dan wel opbrengsten genereren maar waar een eerste financieringsgat niet door de markt wordt opgepakt.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	2,00	12,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	1,00	10,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	1,00	2,00

2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO23	Digitale beheerssystemen voor slimme energiesystemen	systeemcomponenten	1,00	11,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	5.500,00	115.695,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	2,00	4,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO80	Vanuit de gemeenschap geleide ondersteunde strategieën voor lokale ontwikkeling	strategieën	1,00	1,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO105	Oplossingen voor elektriciteitsopslag	MWh	1,00	11,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	0,00	1,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	0,00	1,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCO23	Digitale beheerssystemen voor slimme energiesystemen	systeemcomponenten	0,00	1,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCO105	Oplossingen voor elektriciteitsopslag	MWh	0,00	1,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	8.600.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR33	Gebruikers die zijn aangesloten op slimme energiesystemen	eindgebruikers/jaar	0,00	2022-2029	231,00	Eigen systeem	
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR34	Uitrol van projecten voor slimme energiesystemen	projecten	0,00	2022-2029	15,00	Eigen systeem	

2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	200.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCR33	Gebruikers die zijn aangesloten op slimme energiesystemen	eindgebruikers/jaar	0,00	2022-2029	9,00	Eigen systeem	
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	RCR34	Uitrol van projecten voor slimme energiesystemen	projecten	0,00	2022-2029	1,00	Eigen systeem	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	053. Slimme energiesystemen (met inbegrip van slimme netwerken en ICT-systemen) en de daarmee verbonden opslag	4.702.819,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	6.950.410,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	053. Slimme energiesystemen (met inbegrip van slimme netwerken en ICT-systemen) en de daarmee verbonden opslag	254.833,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	430.017,00
2	RSO2.3	Totaal			12.338.079,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	10.481.694,00

2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	350.000,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	821.535,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	01. Subsidie	684.850,00
2	RSO2.3	Totaal			12.338.079,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	01. ITI - Stadswijken	2.766.712,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	09. CLLD - Stadswijken	100.000,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	8.786.517,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	684.850,00
2	RSO2.3	Totaal			12.338.079,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	11.653.229,00
2	RSO2.3	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	684.850,00
2	RSO2.3	Totaal			12.338.079,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

West-Nederland is goed op weg met het circulair maken van de economie, maar nog ver verwijderd van de doelstelling om in 2030 grotendeels en in 2050 een volledig circulaire en zero-waste economie te zijn. Heel veel processen en technologieën zijn nodig om deze situatie te bereiken. In KvWII zijn al succesvolle concepten uitgetest, die de volgende fase van opschaling in kunnen. Publieke investeringen in samenwerking met bedrijven zijn nodig om te voorkomen dat de transitiesnelheid vertraagd.

De inzet voor deze prioriteit zal volledig in lijn zijn met de innovatiemissies uit de RIS3. Het type interventies zal meer gericht zijn op uitrol en minder op innovaties, maar inhoudelijk sluiten ze volledig aan op het leidmotief van de RIS3 en voldoen ze niet alleen aan het "do no harm"-principe, maar zullen de interventies volledig aansluiten op duurzame ontwikkeling van de economie die volledig circulair, CO_2 en klimaatneutraal is en gebaseerd op duurzame energie. Voor de doelstellingen binnen PA2 gaat het primair om investeringen in bestaande processen en producten en operaties. Dit kan ook uitrol van initiatieven uit PA1 betreffen. Projecten binnen deze SD zullen aangemoedigd worden een bijdrage leveren aan de verbeterde luchtkwaliteit. Daarvoor zijn twee elementen van belang, ontwerpen voor circulaire productieprocessen waarbij uitstoot van schadelijke stoffen wordt gemitigeerd en integratie van metingsmogelijkheden om de monitoring van de uitstoot te garanderen.

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

Voor relevante investeringen met een fysieke component dan wel ontwerp zal het New European Bauhaus initiative, dat de principes esthetisch, duurzaam en inclusief combineert, worden gerespecteerd.

We onderkennen 3 actielijnen bij dit specifiek doel:

Ontwikkelen en opschalen van reeds in pilot- en testopstellingen bewezen circulaire toepassingen volgens het R-model.

Investeren in materiaal- of productieprocesaanpassingen die leiden tot een hogere mate van recycling, inclusief de herwinning van kostbare grondstoffen;

Investeren in oplossingen en mechanismen ter bevordering van draagvlak voor de circulaire economie.

Mogelijke type acties zijn: haalbaarheidsstudies; investeringen in de aanpassing van productieprocessen en inhuur van advies gericht op dit specifiek doel.

Ontwikkelen en opschalen van reeds in pilot en testopstellingen bewezen circulaire toepassingen

Binnen deze actielijn passen projecten gericht op de doorontwikkeling circulaire toepassingen in de productieketens, maar ook in de bouw. Het R-model (refuse, reduce, redesign, re-use, repair, refurbish, remanufacture, repurpose, recycle en recover) speelt een leidende rol voor projecten binnen deze actielijn.

Tevens is er ruimte om fieldlabs door te ontwikkelen met eindgebruikers en Mkb gericht op de ontwikkeling en doorontwikkeling van kansrijke circulaire innovaties. Denk daarbij aan ondersteuning bij een volgende ontwikkelfase, bijvoorbeeld bij het industrieel ontwerp voor een eerste productie-unit of een demoplant.

Naast de bouw is zeker ook de watersector van belang. Onze regio loopt voorop in water- en deltatechnologie. De innovaties ontwikkeld voor hergebruik van afvalwater en circulair inzetten van water middels slimme technologie vergt verdere doorontwikkeling en toepassingsverkenningen. Type acties die daarop gericht zijn passen goed in dit specifieke doel.

Investeren in materiaal- of productieprocesaanpassingen die leiden tot een hogere mate van recycling, inclusief de herwinning van kostbare grondstoffen

Het doorontwikkelen van innovaties voor het vervangen van op fossiele brandstoffen gebaseerd materiaal (plastics bijvoorbeeld) in duurzame en recyclebare materialen (bamboecomposiet bijvoorbeeld) past binnen deze actielijn. Hierbij gaat het enerzijds om de ontwikkeling van duurzame grondstoffen ter vervanging van niet-duurzame grondstoffen, maar ook om het inpassen van deze nieuwe materialen in de klassieke productieprocessen. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn om machinerie of processen aan te passen en anders in te richten. Ook projecten gericht op het winnen van grondstoffen uit afval en andere reststromen of de ontwikkeling van recyclebare producten (zoals plastics) passen binnen deze actielijn. Daarbij zijn op velerlei terrein nog pilots en demonstratieprojecten nodig om naar een zero waste situatie te komen.

Bevordering van draagvlak voor de circulaire economie

Binnen deze specifieke doelstelling zal er ook middels territoriale instrumenten geïnvesteerd worden in oplossingen en mechanismen ter bevordering van de circulaire economie. Hierbij kan het gaan om brede pilotprojecten, waarbij de bewoners betrokken worden bij het testen van nieuwe circulaire concepten en processen. Binnen deze actielijn passen dan ook projecten gericht op het ontwikkelen van transitiehubs waar nieuwe technologie wordt gedemonstreerd, kennis wordt overdragen, trainingen of opleidingen kunnen worden aangeboden en kleinschalige bedrijven zich kunnen vestigen om de wijk te versterken en de weg vrij te maken voor innovatie. Hierbij kan het ook gaan om kleinschalige initiatieven die gericht zijn op de lokale inzet van lokaal beschikbare reststromen door een ketensamenwerking op te zetten, waarbij een lokale hub de basis vormt voor een ecosysteem waar gescheiden organische reststromen worden ingezameld voor voldoende volumes en gesorteerd worden voor verdere valorisatie en ingezet kunnen worden als grondstof voor nieuwe producten. Een ander type project is gericht op circulaire gebiedsontwikkelingen en de ontwikkeling van place-based circulaire bouw- en sloopconcepten (gericht op de kenmerken van deze gebieden). Ook de ontwikkeling van circulaire gebieden en circulaire systemen voor bedrijfsterreinen ten behoeve van de geselecteerde GTI-gebieden vallen binnen deze actielijn. Bij het type actie voor bedrijventerreinen kun je denken aan gezamenlijke systemen waarbij men elkaars afval recycled of koude en warmteoverschotten uitwisselt.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Mkb- en Midcapbedrijven, stichtingen, verenigingen, bewonersorganisaties en overheden.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Dit programma conformeert zich aan het bestaande regionale, nationale en Europese beleid t.a.v. gelijkheid, inclusie en non-discriminatie bij de selectie van projecten en van projecten zelf wordt geëist dat zij zich hier ook aan conformeren. Bij de uitvoering van dit Operationeel Programma worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten. We vragen indieners expliciet in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat en de managementautoriteit zal daar ook op toezien.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Het grootste deel van de acties binnen dit SD dekken het hele programmagebied en daarbij worden geen specifieke territoria beoogd.

Voor de transitieopgaven naar een duurzame, klimaatneutrale, circulaire en emissievrije samenleving zijn extra inspanningen nodig in de GTI-gebieden van de vier grote steden; enerzijds voor het verkrijgen van voldoende draagvlak, anderzijds vanwege het belang van co-creatie met de burgers voor duurzame oplossingen en de extra inspanning in deze achtergestelde gebieden vraagt met betrekking tot investeringen.

Daarom zal een deel van de investeringen voor duurzame stedelijke ontwikkeling, gericht op de energie- en klimaattransities plaatsvinden binnen PA2.. Het Stedelijke Programma kent een territoriale afbakening. Hieronder is per stad aangegeven welke gebieden het GTI omvat:

- Amsterdam: Stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost.
- Den Haag: Stadsdelen Centrum, Haagse Hout, Laak, Den Haag Zuid West, Bedrijvenzones: Scheveningen haven, Gebied Westvlietweg, Gebied Forepark Ypenburg.

- Rotterdam: Rotterdam Zuid, Bospolder Tussendijken, MW4Havens, Oud-Mathenesse/Witte Dorp.
- Utrecht: De wijken Utrecht Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid en aangrenzende bedrijvenzones .

De legitimatie voor de gebieden is terug te vinden in de stedelijke uitvoeringsplannen, toegelicht in de artikel 23-bijlage, en gebaseerd op socio-economische kengetallen, die de achterstandspositie van deze gebieden onderbouwen. Binnen de Geïntegreerde Territoriale Investeringen zouden ook instrumenten als CLLD kunnen passen en worden op voorhand niet uitgesloten. Voor de toelichting op de GTI-keuzes verwijzen we naar PA5.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Het gaat met name om lokale uitrol en toepassing, waarbij interregionale samenwerking tot de mogelijkheden behoort, maar niet een doel op zich is.. Wanneer er mogelijkheden voordoen voor interregionale samenwerking worden deze niet uitgesloten, gedacht kan worden aan samenwerking met andere regio's in Europa met soortgelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld voor toepassing van een circulaire oplossingen in de groene chemie tussen bedrijven en kennisinstellingen van verschillende groene chemieclusters in Europa.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

Het afdekken van een onrendabele top in projecten met investeringen in circulaire productiefaciliteiten kunnen geschikt zijn voor financiering met leningen of deelnemingen. In de vorige programmaperiode zijn hier goede ervaringen mee opgedaan en de verwachting is dat dit gecontinueerd wordt. Voor "fírst of a kind" demoprojecten, is subsidie onder de AGVV een meer geschikt instrument gebleken. In 2020 is ook een onderzoek gedaan naar beschikbaarheid van een zeer breed instrumentarium voor de publieke financiering van de energietransitie. Het is echter daarna nog verrijkt met onder meer ook het RRF en JTF. Een heroriëntatie als wat meer over invulling van geldstromen bekend is moet nadere duiding geven of en in welke mate financieringsinstrumenten worden ingezet in dit programma. Gestreefd wordt namelijk naar complementaire inzet. Daar waar dat het geval is zal dat een mix van leningen, deelnemingen en beperkt garanties zijn, zoals in de periode 2014-2020 en is de doelgroep breed, maar gaat het wel om projecten die kosten besparen dan wel opbrengsten genereren maar waar een eerste financieringsgat niet door de markt wordt opgepakt.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	2,00	15,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	1,00	13,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	1,00	2,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	5.500,00	115.695,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	2,00	4,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO80	Vanuit de gemeenschap geleide ondersteunde strategieën voor lokale ontwikkeling	strategieën	1,00	2,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO119	Voor hergebruik voorbereid afval	ton/jaar	200.000,00	400.000,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	PSI1	Aantal projecten gericht op implementatie circulaire concepten	Projecten	1,00	19,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	0,00	3,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	0,00	3,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	RCO119	Voor hergebruik voorbereid afval	ton/jaar	0,00	200.000,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	PSI1	Aantal projecten gericht op implementatie circulaire concepten	Projecten	0,00	3,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen

2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	10.550.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR48	Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof	ton/jaar	0,00	2022-2029	400.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	1.100.000,00	Eigen systeem	
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	RCR48	Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof	ton/jaar	0,00	2022-2029	200.000,00	Eigen systeem	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	3.678.566,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	046. Steun voor entiteiten die diensten verrichten die bijdragen aan een koolstofarme economie en veerkracht bij klimaatverandering, met inbegrip van bewustmakingsmaatregelen	2.866.712,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	7.504.274,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	1.126.399,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	2.297.853,00
2	RSO2.6	Totaal			17.473.804,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	12.558.507,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	500.000,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	991.045,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	01. Subsidie	3.424.252,00
2	RSO2.6	Totaal			17.473.804,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	01. ITI - Stadswijken	2.741.712,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	09. CLLD - Stadswijken	125.000,00
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	11.182.840,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	3.424.252,00
2	RSO2.6	Totaal			17.473.804,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.6	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	14.049.552,00
2	RSO2.6	EFRO	Transitie	03. Genderneutraal	3.424.252,00
2	RSO2.6	Totaal			17.473.804,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1. Prioriteit: 5. Europa dichter bij de burgers brengen door de duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van stads-, plattelands- en kustgebieden, en door lokale initiatieven te bevorderen

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Deze prioriteit is verankerd in de duurzame stedelijke ontwikkeling. West concentreert de inzet voor duurzame stedelijke ontwikkeling voor heel Nederland in de geselecteerde GTI gebieden van de G4. Voor deze gebieden is een geïntegreerde aanpak uitgewerkt gekoppeld aan de transities in stedelijke uitvoeringsplannen, omvatten de elementen van artikel 29 van de CPR, welke per stad is gericht op de gekozen GTI-gebieden. Hierin is een analyse opgenomen van het ontwikkelingspotentieel en behoeften van het gebied, een beschrijving van de geïntegreerde aanpak en van de betrokkenheid van stakeholders en en lijst van mogelijke interventies conform artikel 29 CPR. Voor de genoemde transities is voor deze gebieden een extra aanpak nodig veroorzaakt door een combinatie van factoren (lage participatie; verouderde woningen; minder financiële draagkracht). Door deze mismatch aan te pakken kunnen mensen uit deze gebieden aan het werk komen in banen die het gevolg zijn van bijvoorbeeld de energietransitie en de circulaire transitie. Daarnaast wordt zo de draagkracht groter om zelf ook in de gebieden en woningen de transities aan te pakken en het (financieel) draagvlak daarvoor te vergroten. Bovendien speelt het arbeidspotentieel uit deze gebieden een cruciale rol gezien de omvang en demografische kenmerken (veel jeugd) voor het oplossen van het tekort in de nieuwe vaardigheden die voor de transitiebanen van de toekomst zijn vereist. Tot slot willen we juist hier Europa dichter bij de burger brengen door een andere benadering en instrumentarium.

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

Voor relevante investeringen met een fysieke component dan wel ontwerp zal het New European Bauhaus initiative, dat de principes esthetisch, duurzaam en inclusief combineert, worden gerespecteerd.

Hieronder zijn de actielijnen en de daaraan verbonden interventies nader toegelicht.

Actielijn 1: Bevorderen van de transities in de GTI-gebieden

Deze actielijn richt zich op gebiedsgerichte stimulans en draagvlak, onder bewoners en ondernemingen die moeite hebben met het meekomen in de maatschappelijke uitdagingen en transities. De transitieopgave en maatschappelijke uitdagingen gaan over de volle breedte. In samenwerking met ondernemers, overheid, onderwijsinstellingen en bewoners moet in de projecten onder deze actielijn gewerkt aan de beste oplossingen voor de omgeving door een nieuwe sociale innovatieve aanpak om transities te bevorderen. Het grootste deel van deze actielijn zal ondergebracht worden in PA2 (klimaat) en gekoppeld aan de specifieke doelen die betrekking hebben op de transitie naar circulair en energie. Deze acties zullen aangevuld worden, in een zo veel mogelijk geïntegreerde aanpak, met de andere transities om deze gebieden ook op het terrein van gezondheid, digitalisering, veiligheid, wonen en

participatie mee te krijgen in de brede transitie naar een weerbare economie voor deze gebieden en het verkleinen van achterstanden ten opzichte van de rest van de stad en West als geheel.

De GTI-gebieden in de steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht kennen grote verschillen, zowel in omvang als in samenstelling. Dat maakt de onderliggende problematiek ook divers. Per stad wordt in het stedelijk uitvoeringsplan vastgelegd hoe en waar de interventies moeten landen gebaseerd op integrale gebiedsvisies. Met dit programma zetten we in belangrijke mate de lijn door van de vorige programmaperiode. Een meerjarige, wat meer structurele inzet is bewezen effectiever dan éénmalige interventies. Door de geïntegreerde aanpak wordt op meerdere terreinen gewerkt aan het versterken van de gebieden, zodat bewoners en ondernemers meekomen in de maatschappelijke uitdagingen en transities. De geïntegreerde aanpak is nodig om de complexiteit om te buigen in draagvlak voor verandering.

Type acties zijn onder meer bewustwording campagnes en trajecten, waarbij in de ontwikkelgebieden bewoners en bedrijven mee worden genomen om ook hun aandeel te nemen in de transitieopgave om het wonen en werken in die gebieden toekomstbestendig te maken, maar ook concrete acties om energiearmoede in deze wijken aan te pakken door laagdrempelige ondersteuning bij het isoleren en het adviseren over oplossingen voor minder energieverbruik. Denk verder aan gezamenlijke plannen en afspraken om een wijk duurzamer, gezonder (minder fijnstof bijvoorbeeld) en veiliger te maken. Primair doel is zoveel mogelijk partijen in de actieve participatiestand te zetten in deze wijken.

Actielijn 2: Versterken arbeidspotentieel gekoppeld aan transities in GTI-gebieden.

De interventies voor het bevorderen van sociale inclusie en de bestrijding van armoede door het bevorderen van arbeidsmobiliteit gaan gepaard met het tegengaan van de kwantitatieve en kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt. Het vertrekpunt wordt gevormd door de vraag vanuit de werkgevers op de arbeidsmarkt en in de beroepen die ontstaan als gevolg van de diverse transitieopgaven, zogenaamde kansrijke beroepen. Met de initiatieven om mensen woonachtig in de GTI-gebieden bij te scholen en te koppelen aan de werkgelegenheid die als gevolg van transities vrij komt maar waarvoor bij ongewijzigde situatie onvoldoende arbeidsaanbod is, verhogen we economische zelfredzaamheid en sociale inclusie. Het tegengaan van de mismatch op de arbeidsmarkt wordt gekoppeld aan het optimaal benutten van de arbeidspotentieel dat nu of aan de kant staat of een baan dreigt te verliezen.

De interventies voor het bevorderen van sociale inclusie en de bestrijding van armoede door het bevorderen van arbeidsmobiliteit zijn gericht op het verbeteren van de randvoorwaarden voor het terugdringen van de mismatch op de arbeidsmarkt. Het vertrekpunt hierbij wordt gevormd door de vraag vanuit de werkgevers op de arbeidsmarkt. Door het stimuleren van goede condities voor re- en upskilling, wordt gewerkt aan het verhogen van economische zelfredzaamheid en sociale inclusie. Met deze actielijn willen we vooral zorgen voor goede randvoorwaarden en condities voor optimalisering van de arbeidsmarkt, van stagefaciliteiten tot het bevorderen van sociaal ondernemerschap. Het tegengaan van de mismatch op de arbeidsmarkt gaat langs vijf wegen:

· Een groeiend onbenut arbeidspotentieel van mensen die niet meekomen op de arbeidsmarkt is sterk geconcentreerd in de GTI-gebieden. In de regio's van en rond die gebieden zijn veel moeilijk vervulbare vacatures, daarvoor zijn juist de mensen uit de GTI-gebieden ook hard nodig. Het type acties dat ook in KVW II is ingezet moet daarom worden doorgetrokken: denk aan leerwerkplaatsen, maar ook aan outreach om mensen, die in het reguliere onderwijs niet gedijen, via andere trajecten en aanpakken richting die moeilijk vervulbare vacatures te krijgen. Dat kan door speciale trajecten en ook begeleiding en nazorg voor zowel werkgever als werknemer die zo geplaatst wordt. Bewustwordingsprojecten onder jongeren dat technische beroepen toch aantrekkelijk kunnen zijn ook op MBO-niveau.

·Door mensen om te scholen naar de kansrijke banen en sectoren van de nieuwe economie, kan er wel een match ontstaan tussen de werkgever en werknemers die niet mee komen in de digitalisering en de transities. Om toch zoveel mogelijk de aanpak van de vorige programmaperiode te kunnen doorontwikkelen houden we de optie open om gebruik te kunnen maken van de mogelijkheid uit de verordening om ESF+-achtige activiteiten te mogen financieren, uiteraard alleen die activiteiten die integraal onderdeel van een EFRO-project uitmaken. Dat kan het ontwikkelen van nieuwe leertrajecten zijn (entree opleidingen), maar ook jobcoaching. (CPR 2021/1060 Artikel 25 lid 2)(Dit type acties zal beperkt zijn).

·Arbeidsmobliteitsprojecten, gericht op in het kaart brengen van krimp- en groeisectoren en het oplossen van knelpunten bij specifieke branches, clusters. Deze interventies richten zich vooral op de kwantitatieve mismatch, waarbij er een grote groep werkenden aan de slag kan, maar waar de werkgevers de plekken niet opgevuld krijgen. Door met de juiste interventie of investeringen aanpassingen te doen, kunnen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten; denk projecten gericht op het herontwerpen van bepaalde werkprocessen (jobcarving bijvoorbeeld) zodat mensen met een beperking ook aan de slag kunnen.

·Projecten gericht op de ontwikkeling van vaardigheden, in samenwerking met kennis- en onderwijsinstellingen door de koppeling van vraag en aanbod met het onderwijs en de arbeidsmarkt.

·Voor bovengenoemde acties verdient het de aanbeveling nieuwe meer digitale vormen te gebruiken om de partijen en bewoners in de GTI-gebieden te betrekken. Dus digitale skilltrainingen ontwikkelen met bijvoorbeeld jongeren uit de wijk.

Binnen deze actielijn zal worden voortgebouwd op de ervaringen uit de vorige programmaperiode. ESF zal geen onderdeel uitmaken van de GTI. Waar ESF zich richt op participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zal dit programma met EFRO zich blijven richten op randvoorwaardelijke investeringen, zoals leerwerkplaatsen en speciale samenwerkingstrajecten tussen bedrijven en scholen en gemeenten. Die zijn echter ook van belang om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt dichterbij of in die arbeidsmarkt te krijgen.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

De actielijnen van het stedelijke programma zijn gericht op meerdere verschillende doelgroepen. Bij projecten in Actielijn 1 is de doelgroep de bewoners en ondernemers in de afgebakende transitiegebieden. Deze brede doelgroep wordt door de interventies geraakt, waar de begunstigden waarschijnlijk meer bestaat uit rechtspersonen die voor de doelgroep aan de slag gaat dan wel andere organisatievormen.

Bij Actielijn 2 is de doelgroep van de interventies de ondernemers, overheden, scholen en alle type werkgevers in de afgebakende transitiegebieden die aan de slag gaan met betere randvoorwaarden om het onbenut arbeidspotentieel en kwetsbare werkenden/werknemers “bruikbaar” te houden en krijgen voor de mismatchverkleining. Samenwerkingsverbanden waarin de diverse partijen (opleiders-overheid en bedrijfsleven) zijn vertegenwoordigd hebben de voorkeur.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Dit programma conformeert zich aan het bestaande regionale, nationale en Europese beleid t.a.v. gelijkheid, inclusie en non-discriminatie bij de selectie van projecten en van projecten zelf wordt geëist dat zij zich hier ook aan conformeren. Met deze prioriteit wil het programma actief bijdragen aan het bevorderen van gelijkheid en inclusie op de arbeidsmarkt en in de transities, juist door zich te richten op die gebieden die zowel economisch als sociaal achterblijven. Bij de uitvoering van dit Operationeel Programma worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten. We vragen indieners expliciet in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat en de managementautoriteit zal daar ook op toezien.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

De GTI van de steden omvatten de volgende gebieden:

- Amsterdam: Stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost.
- Den Haag: Stadsdelen Centrum, Haagse Hout, Laak, Den Haag Zuid West, Bedrijvenzones: Scheveningen haven, Gebied Westvlietweg, Gebied Forepark, Ypenburg.
- Rotterdam: Rotterdam Zuid, Bospolder Tussendijken, M4H, Oud-Mathenesse/WD.
- Utrecht: De wijken Utrecht Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid en aangrenzende bedrijvenzones.

De legitimatie voor de gebieden is terug te vinden in de stedelijke uitvoeringsplannen en gebaseerd op socio-economische kengetallen, die de achterstandspositie van deze gebieden onderbouwen.

Voor deze gebieden worden 4 Geïntegreerde Territoriale Instrumenten opgezet, zoals bedoeld in artikel 23 van de CPR. Dit is feitelijk een aanscherping van het instrumentarium uit de vorige programmaperiode, toen er ook een GTI als instrument per G4 stad was. De afbakening en selectie van de GTI-gebieden is iets aangepast op grond van de sociaaleconomische kenmerken, waarop de selectie is gebaseerd. Grotendeels gaat het om dezelfde gebieden. Soms is verbetering opgetreden in de sociaaleconomische situatie, maar niet zodanig dat achterstanden zijn ingehaald. Borging van de lange termijn strategie is een essentieel onderdeel van de aanpak in onze GTI-gebieden. De COVID-19 pandemie heeft weer eens te meer duidelijk gemaakt dat deze gebieden het meest kwetsbaar zijn en de bevolkingsgroepen hier het meest geraakt zijn door de crisis. De weerbaarheid kan alleen door langjarige strategische geïntegreerde inzet worden verbeterd en dit legitimeert voor ons continuering van het GTI-instrument. Het gebruik van Community Led Local Developments past goed bij meerdere van de mogelijke GTI-interventies. Bij de nadere uitwerking van deze interventies in de stedelijke uitvoeringsplannen en projecten wordt de

mogelijke inzet van CLLD overwogen. De inzet van het CLLD-instrument wordt overwogen wanneer er binnen de geselecteerde GTI-gebieden lokale actiegroepen actief zijn of ontwikkeld worden die kunnen bijdragen aan de programmadoelen m.b.t. de transities. Er wordt zorg gedragen dat de CLLD voldoet aan artikel 31 tot met 34 van de CPR.

Acties binnen deze aanpak zullen worden afgestemd op de relevante regionale arbeidsmarktstrategieën en er zal naar synergie gezocht worden met het ESF+ programma.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

Het gaat met name om lokale uitrol en toepassing, waarbij interregionale samenwerking niet op voorhand voor de hand ligt. Maar daar waar mogelijk niet wordt uitgesloten.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

De interventies in beide actielijnen zijn erop gericht om te investeren in projecten. Bij projecten in de Actielijn 1: ”Bevorderen van transities in GTI-gebieden” wordt gebruik gemaakt van projectsubsidies en mogelijk financiering met (revolverende) fondsen. Bij Actielijn 2 “Versterken arbeidspotentieel gekoppeld aan transities in GTI-gebieden” wordt gebruik gemaakt van projectsubsidies voor de beide interventies, de matchingsprojecten en de projecten in samenwerking met het onderwijs. Financiering via (revolverende) fondsen is eveneens mogelijk. Denk aan specifieke instrumenten voor sociale ondernemers. Vooralsnog is net in het kader van REACT gestart met een Social Impact Fonds, bij succes zou deze ook kunnen bijdragen aan het nieuwe programma om binnen actielijn 2 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij sociale ondernemers te gaan laten werken aan de transities. Voor actielijn 1 is de inzet van Financiële Instrumenten, zoals SOFIE en FRED in de voorgaande programmaperiodes, gezien de specifiekere doelen onderwerp van onderzoek. Afhankelijk daarvan wordt dit in 2022 nader ingevuld met de best passende wijze van financiering.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)

5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	39,00	409,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	3,00	54,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	1,00	5,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	35,00	350,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO74	Inwoners die vallen onder projecten in het kader van strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	personen	5.500,00	115.695,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO75	Ondersteunde strategieën voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling	bijdragen aan strategieën	2,00	4,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO80	Vanuit de gemeenschap geleide ondersteunde strategieën voor lokale ontwikkeling	strategieën	2,00	3,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	PSI2	Aantal samenwerkingsverbanden gericht op het verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt, tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven en/of overheid.	samenwerkingsverbanden	13,00	25,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2022-2029	15.000.000,00	Eigen systeem	
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	PSRI1	Aantal werkgevers die deelnemen aan projecten gericht op het verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt	aantal werkgevers	0,00	2022-2029	425,00	Eigen systeem	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	140. Ondersteuning voor aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt	14.021.394,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	141. Ondersteuning voor arbeidsmobiliteit	5.007.132,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	169. Initiatieven voor territoriale ontwikkeling, met inbegrip van het voorbereiden van territoriale strategieën	10.014.263,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	172. Kruisfinanciering in het kader van het EFRO (ondersteuning van activiteiten van het type ESF+ die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het EFRO-deel van de activiteit en er rechtstreeks verband mee houden)	1.000.000,00
5	RSO5.1	Totaal			30.042.789,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	28.042.789,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	02. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: eigen vermogen of quasi-eigenvermogen	700.000,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	1.300.000,00
5	RSO5.1	Totaal			30.042.789,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. ITI - Stadswijken	27.492.789,00
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	09. CLLD - Stadswijken	2.555.000,00

5	RSO5.1	Totaal			30.042.789,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
5	RSO5.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	30.042.789,00
5	RSO5.1	Totaal			30.042.789,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.2. Prioriteiten technische bijstand

3. Financieringsplan

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), i), ii) en iii), artikel 112, leden 1, 2 en 3, en de artikelen 14, 26 en 26 bis, van de GB-verordening

3.1. Overdrachten en bijdragen (1)

Referentie: Artikelen 14, 26, 26 bis en 27, van de GB-verordening

Programmawijziging in verband met	☐ bijdrage aan InvestEU
	☐ overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer
	☐ overdracht tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen
	☐ Fondsen die bijdragen tot de verwezenlijking van de in artikel 21 quater, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 genoemde doelstellingen

1) Alleen van toepassing op programmawijzigingen in overeenstemming met de artikelen 14, 26 en 26 bis, met uitzondering van aanvullende overdrachten naar het JTF in overeenstemming met artikel 27 van de GB-verordening. De overdrachten hebben geen invloed op de jaarlijkse verdeling van de financiële middelen op MFK-niveau voor een lidstaat.

Tabel 15 A: Bijdragen aan InvestEU* (verdeling per jaar)

Bijdrage van		Bijdrage tot	Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	InvestEU-venster	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

* Voor elk nieuw bijdrageverzoek worden in een programmawijziging de totale bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Tabel 15 B: Bijdragen aan InvestEU* (samenvatting)

Fonds	Regiocategorie	Duurzame infrastructuur a)	Innovatie en digitalisering b)	Kleine of middelgrote onderneming c)	Sociale investeringen en vaardigheden d)	Totaal (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Totaal						

* Cumulatieve bedragen voor alle bijdragen die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw bijdrageverzoek worden in een programmawijziging de totale bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Motivering, rekening houdend met de wijze waarop deze bedragen bijdragen tot de verwezenlijking van de in het programma geselecteerde beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 10, lid 1, van de InvestEU-verordening

Tabel 16 A: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van		Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

Tabel 16 B: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer* (samenvatting)

Fonds	Regiocategorie	Totaal
Totaal		

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer - Motivering

Tabel 17 A: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van		Overdrachten naar		Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

* Overdracht naar andere programma's. Overdrachten tussen EFRO en ESF+ mogen alleen binnen dezelfde regiocategorie gebeuren.

Tabel 17 B: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (samenvatting)

	EFRO			ESF+			CF	EFMZVA	AMIF	ISF	BMVI	Totaal
	Meer ontwikkeld	Transitie	Minder ontwikkeld	Meer ontwikkeld	Transitie	Minder ontwikkeld						
Totaal												

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Overdrachten tussen fondsen in gedeeld beheer, met inbegrip van fondsen voor het cohesiebeleid - Motivering

Tabel 21: Fondsen die bijdragen tot de verwezenlijking van de in artikel 21 quater, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 genoemde doelstellingen

Fonds	Regiocategorie	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Algemeen totaal								

3.2. JTF: toewijzing in het programma en overdrachten (1)

3.3. Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie

Tabel 19 A: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, binnen het programma (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar			
Regiocategorie*	Regiocategorie*	2025	2026	2027	Totaal

* Alleen van toepassing op het EFRO en het ESF+.

Tabel 19 B: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, naar andere programma's (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar			
Regiocategorie*	Regiocategorie*	2025	2026	2027	Totaal

* Alleen van toepassing op het EFRO en het ESF+.

3.4. Terugboekingen (1)

Tabel 20A: Terugboekingen (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar		Uitsplitsing per jaar							
InvestEU of ander EU-instrument	Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

(1) Alleen van toepassing op programmawijzigingen voor middelen die zijn teruggeboekt van andere instrumenten van de Unie, met inbegrip van elementen van het AMIF, het ISF en het BMVI, in direct of indirect beheer, of van InvestEU.

Tabel 20B: Terugboekingen* (samenvatting)

Van	Aan						
InvestEU / instrument	EFRO			ESF+			Cohesiefonds
	Meer ontwikkeld	Transitie	Ontwikkeld	Meer ontwikkeld	Transitie	Ontwikkeld	

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

3.5. Financiële toewijzingen per jaar

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), i), van de GB-verordening, en de artikelen 3, 4 en 7 van de JTF-verordening

Tabel 10: Financiële toewijzingen per jaar

Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Totaal
							Financiële toewijzing zonder flexibiliteitsbedrag	Flexibiliteitsbedrag	Financiële toewijzing zonder flexibiliteitsbedrag	Flexibiliteitsbedrag	
EFRO*	Meer ontwikkeld		31.381.609,00	31.886.689,00	32.402.041,00	32.927.694,00	13.643.289,00	13.643.288,00	13.916.738,00	13.916.737,00	183.718.085,00
EFRO*	Transitie		4.035.878,00	4.100.835,00	4.167.112,00	4.234.716,00	1.754.615,00	1.754.616,00	1.789.783,00	1.789.783,00	23.627.338,00
Totaal EFRO			35.417.487,00	35.987.524,00	36.569.153,00	37.162.410,00	15.397.904,00	15.397.904,00	15.706.521,00	15.706.520,00	207.345.423,00
Totaal			35.417.487,00	35.987.524,00	36.569.153,00	37.162.410,00	15.397.904,00	15.397.904,00	15.706.521,00	15.706.520,00	207.345.423,00

* Bedragen na de aanvullende overdracht naar het JTF

3.6. Totale financiële toewijzingen per fonds en nationale medefinanciering

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), ii), artikel 22, lid 6, en artikel 36 van de GB-verordening

Overdracht naar doelstelling “Investeren in werkgelegenheid en groei”: programma's die gebruikmaken van technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, GB-verordening, overeenkomstig de keuze die is gemaakt in de partnerschapsovereenkomst

Tabel 11: Totaal financiële toewijzingen per fonds en nationale bijdrage

Specifieke beleids-/JTF-doelstelling nummer of technische bijstand	Prioriteit	Grondslag voor berekening van de steun van de Unie	Fonds	Regiocategorie*	Uniebijdrage (a)=(b)+(c)+(i)+(j)	Uitsplitsing van EU-bijdrage				Nationale bijdrage (d)=(e)+(f)	Indicatieve uitsplitsing van de nationale bijdrage		Totaal (g)=(a)+(d)	Medefinancieringspercentage (h)=(a)/(g)
						EU-bijdrage		Flexibiliteitsbedrag			Publiek (e)	Particulier (f)		
						zonder technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt b)	voor technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt c)	zonder technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt i)	voor technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt j)					
1	1	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	96.451.995,00	79.210.611,00	2.772.371,00	13.979.723,00	489.290,00	144.677.993,00	72.338.996,00	72.338.997,00	241.129.988,00	39,9999999171%
1	1	Totaal	EFRO	Transitie	16.539.137,00	13.582.664,00	475.393,00	2.397.179,00	83.901,00	11.026.092,00	5.513.046,00	5.513.046,00	27.565.229,00	59,9999985489%
2	2	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	56.171.804,00	46.130.750,00	1.614.576,00	8.141.525,00	284.953,00	84.257.707,00	42.128.853,00	42.128.854,00	140.429.511,00	39,9999997152%
2	2	Totaal	EFRO	Transitie	7.088.201,00	5.821.142,00	203.740,00	1.027.362,00	35.957,00	4.725.468,00	2.362.734,00	2.362.734,00	11.813.669,00	59,9999966141%
5	5	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	31.094.286,00	25.535.992,00	893.760,00	4.506.797,00	157.737,00	46.641.429,00	23.320.714,00	23.320.715,00	77.735.715,00	40,0000000000%
Totaal			EFRO	Meer ontwikkeld	183.718.085,00	150.877.353,00	5.280.707,00	26.628.045,00	931.980,00	275.577.129,00	137.788.563,00	137.788.566,00	459.295.214,00	39,9999998694%
Totaal			EFRO	Transitie	23.627.338,00	19.403.806,00	679.133,00	3.424.541,00	119.858,00	15.751.560,00	7.875.780,00	7.875.780,00	39.378.898,00	59,9999979685%
Algemeen totaal					207.345.423,00	170.281.159,00	5.959.840,00	30.052.586,00	1.051.838,00	291.328.689,00	145.664.343,00	145.664.346,00	498.674.112,00	41,5793437057%

* Voor EFRO en ESF+: minder ontwikkeld, overgang en meer ontwikkeld en, in voorkomend geval, speciale toewijzing voor ultraperifere en noordelijke dunbevolkte regio’s. Voor het Cohesiefonds: niet van toepassing. Voor technische bijstand hangt de toepassing van regiocategorieën af van de selectie van het fonds.

** Geef de totale JTF-middelen aan, met inbegrip van de aanvullende steun die is overgedragen van het EFRO en het ESF+. De tabel mag de bedragen overeenkomstig artikel 7, van de JTF-verordening niet bevatten. In het geval van uit het JTF gefinancierde technische bijstand moeten de JTF-middelen worden opgesplitst in middelen die verband houden met de artikelen 3 en 4 JTF-verordening. Voor artikel 4 JTF-verordening is er geen flexibiliteitsbedrag.

4. Randvoorwaarden

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt i), van de GB-verordening

Tabel 12: Randvoorwaarden

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
1. Doeltreffende toezichtmechanismen van de markt voor overheidsopdrachten			Ja	Monitoringmechanismen voor alle overheidsopdrachten en de aanbesteding ervan in het kader van de fondsen overeenkomstig de Uniewetgeving inzake aanbestedingen. Dit vereiste omvat: 1. Regelingen om te zorgen voor de verzameling van doeltreffende en betrouwbare gegevens over procedures voor overheidsopdrachten boven de EU-drempels overeenkomstig de rapportageverplichtingen van de artikelen 83 en 84 van Richtlijn 2014/24/EU, en de artikelen 99 en 100 van Richtlijn 2014/25/EU.	Ja	• Aanbestedingswet 2012 (herzien per 1 juli 2016, o.a. ter implementatie van de richtlijn 2014/24 en 2014/25) • TenderNed, https://www.tenderned.nl	Op 1 april 2013 is in Nederland de eerste versie van de Aanbestedingswet 2012 in werking getreden. Per 1 juli 2016 is deze wet herzien, o.a. ter implementatie van de richtlijn 2014/24 en 2014/25. Artikel 2.132 van de Aanbestedingswet 2012 bepaalt dat de aanbestedende dienst over de gunning van een overheidsopdracht en de instelling van een dynamisch aankoopsysteem een proces-verbaal opstelt dat een aantal basisgegevens omvat, o.a. namen van de winnende bieder (lid 1h), het aantal initiële bieders (lid 1 c-e) en de contractuele waarde (lid 1b). Alle aanbestedende diensten zijn verplicht tot publicatie van hun aankondigingen van opdrachten en aankondigingen van gegunde opdrachten op het nationale platform TenderNed, indien de waarde van de opdracht gelijk is tot of boven de EU-drempelwaarden. Op deze manier wordt voldaan aan criterium 1. Meer detail in bijlage.
				2. Regelingen om ervoor te zorgen dat de gegevens ten minste de volgende elementen omvatten:	Ja	• Aanbestedingswet 2012 (herzien per 1 juli 2016, o.a. ter implementatie van de richtlijn 2014/24 en 2014/25)	2.a) idem criterium 1 2.b) In Nederland is het niet verplicht om de informatie genoemd onder criterium 2.b. te verzamelen. Niettemin

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				a. Kwaliteit en intensiteit van de concurrentie: namen van de winnende inschrijvers, aantal initiële inschrijvers en contractuele prijs b. Informatie over de definitieve prijs na voltooiing en over de deelname van kmo's als rechtstreekse inschrijvers indien de nationale systemen dergelijke informatie verstrekken		• TenderNed, https://www.tenderned.nl • Onderzoeksrapport "Effecten van de Aanbestedingswet 2012, Perceel 1: Deelname MKB aan overheidsopdrachten en het Feitenonderzoek", • 2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019 Meer detail in bijlage.	wordt er onderzoek naar de participatie van MKB in aanbestedingen gedaan, bijvoorbeeld in een onderzoek van 2015 over de Effecten van de Aanbestedingswet 2012 en de deelname MKB aan overheidsopdrachten. Hieruit bleek o.a. dat in 2014 63% van alle aanbestedingen boven de EU-drempels werden toegekend aan MKBs. In 2021 verscheen de tweede editie van het rapport, "2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019", ivm de monitoringsrapportage aanbesteden (art 83 en 85).
				3. Regelingen om te zorgen voor de monitoring en de analyse van de gegevens door de bevoegde nationale autoriteiten in overeenstemming met artikel 83, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	• 34 329 Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met de implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU, Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34329-3.html	De Memorie van Toelichting bij de wijziging van de aanbestedingswet 2012 legt het met betrekking tot de invulling van artikel 83 (2)/99(2) uit dat er verschillende controlemechanismen zijn voor de rechtmatige toepassing van de aanbestedingsregels. Er zijn mogelijkheden voor toezichthoudende autoriteiten of structuren om problemen aan te kaarten bij instanties als de Ombudsman of het parlement. Er zijn geen belemmeringen om, binnen de grenzen van het procesrecht, problemen voor te leggen aan de rechter. Op grond van artikel 83 en 85 van de Aanbestedingsrichtlijn levert Nederland elke drie jaar een toezichtrapport aan de EC aan.
				4. Regelingen om de resultaten van de analyse beschikbaar te maken voor het publiek in overeenstemming met artikel 83,	Ja	• 34 329 Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met de implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU,	De Memorie van Toelichting over de wijziging van de aanbestedingswet 2012 legt met betrekking tot artikel 83 (3)/99(3) uit dat de uitkomsten van

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				lid 3, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 3, van Richtlijn 2014/25/EU		2014/24/EU en 2014/25/EU, Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING • Procurement Monitoring Report of the Netherlands, laatste versie van 2021 (eerdere versie: 2018) • 2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019 Meer detail in bijlage.	accountscontroles openbaar worden gemaakt. Eveneens worden deze uitkomsten gebruikt ihkv op te stellen toezichtsrapporten. Zie ook publicatie van het 'Public Procurement Monitoring Report of the Netherlands' (mei 2021) en de '2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019' (mei 2021). Beide documenten zijn ook gepubliceerd als onderdeel van de brief aan de Tweede Kamer "Programma Beter Aanbesteden, onderzoek inkoopvolume en monitoringsrapportage". Artikel 4.12a van de Aanbestedingswet geeft invulling aan artikel 83(3): aanbestedende diensten zijn verplicht om processen-verbaal van alle gegunde overheidsopdrachten en ingestelde dynamische aankoopsystemen, op diens verzoek, te verstrekken aan de Minister van Economische Zaken.
				5. Regelingen om ervoor te zorgen dat alle informatie die wijst op vermoedelijke manipulatie wordt meegedeeld aan de bevoegde nationale instanties in overeenstemming met artikel 83, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	• Mededingingswet, https://wetten.overheid.nl/BWBR0008691/2019-01-01 • 34 329 Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met de implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU, Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING • Informatiefolder "Betaal niet teveel...ziet u afspraken tussen bedrijven bij aanbestedingen? Meld ze bij ACM" • Informatie van de ACM over collusie bij aanbestedingen(zie hier)	De Mededingingswet heeft als doel de concurrentie te bevorderen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) handhaaft de wet en heeft als taak overtredingen van de Mededingingswet en het EU-Verdrag op te sporen. Op basis van deze wet, de Aanbestedingswet 2012, de Wet op het financieel toezicht en uitvoerende regelingen ziet de ACM erop toe dat marktdeelnemers zich houden aan de regels voor concurrentie en marktwerking. De ACM helpt aanbestedende diensten bij het herkennen van afstemming tussen

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						• https://www.acm.nl/nl/contact/tips-en-meldingen/tip-ons Meer info in bijlage.	concurrenten bij inkooptrajecten. Om verboden afspraken tussen bedrijven te herkennen wordt op de website van ACM informatie gepubliceerd. Evenzo is er een meldpunt ingericht waar anonieme meldingen gedaan kunnen worden. Bovendien zijn de gegevens in TenderNed openbaar en dus ook beschikbaar voor de ACM. TenderNed is een onderdeel van PIANOo (expertisecentrum aanbesteden). ACM werkt nauw samen met PIANOo. Zie ook criterium 3. Meer info in bijlage.
2. Middelen en capaciteit voor de effectieve toepassing van de staatssteunregels			Ja	De beheersautoriteiten hebben de instrumenten en de capaciteit om de naleving van de staatssteunregels te controleren: 1. Voor ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen die aan een terugvorderingsverplichting zijn onderworpen.	Ja	artikel 2 van Verordening (EU) 651/2014	Onderneming in moeilijkheden In ieder aanvraagformulier voor ondersteuning uit de fondsen wordt de aanvrager – in het geval van een consortium alle deelnemers - gevraagd of de betreffende onderneming in moeilijkheden verkeert volgens de definitie van artikel 2 van Verordening (EU) 651/2014. Hiertoe moet een formulier met een verklaring ‘geen financiële moeilijkheden’ worden ingevuld en ondertekend. Dit wordt beoordeeld door de managementautoriteit aan de hand van de jaarrekening. Voor de beoordeling van ondersteuning uit EFRO kan ook gebruik gemaakt worden van ARACHNE.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Ondernemingen waartegen een vordering loopt In ieder aanvraagformulier wordt de aanvrager gevraagd of er tegen de betreffende onderneming een bevel tot terugvordering van steun uitstaat. Er wordt door de managementautoriteit vooral gesteund op deze verklaring van de aanvrager. Gezien het zeer geringe aantal terugvorderingen wordt voor een pragmatische insteek gekozen. Hierbij neemt ook het Interdepartmentaal Steun Overleg (ISO) een rol in. Zodra het ISO over een terugvorderingsbevel geinformeerd is, kunnen de managementautoriteiten hierover geinformeerd worden.
				2. Door toegang tot deskundig advies en richtsnoeren inzake staatssteun die worden verstrekt door deskundigen van lokale of nationale instanties.	Ja	• Interdepartementale afspraken 2017 (in het bijzonder afspraak 11), https://wetten.overheid.nl/BWBR0040099/2017-10-21 • Coördinatiepunt Staatssteun: https://europadecentraal.nl/coordinatiepunt-staatssteun/	In 2017 zijn in Nederland de interdepartementale afspraken inzake staatssteun geactualiseerd. In afspraak 11 staan de taken van het Interdepartementaal Steun Overleg (ISO) beschreven. Hier is onder meer vastgelegd dat het ISO op verzoek adviezen kan geven over staatssteunvraagstukken aan ministeries, decentrale overheden, interdepartementale gremia of onderdelen daarvan. In voorkomend geval zal het ISO zich verstaan met andere commissies binnen de Rijksdienst die belast zijn met het geven van adviezen op juridisch gebied, zoals

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							bijvoorbeeld de Interdepartementale Commissie Europees Recht (ICER). Hiermee wordt gewaarborgd dat de managementautoriteiten toegang hebben tot advies van staatssteun experts op nationaal niveau. Verder heeft het landelijke kenniscentrum 'Europa decentraal' het Coördinatiepunt Staatssteun (CPS) ingericht en biedt ondersteuning aan decentrale overheden bij het doen van kennisgevingen.
3. Effectieve toepassing en uitvoering van het EU-Handvest van de grondrechten			Ja	Er is voorzien in doeltreffende mechanismen om de naleving van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("het Handvest") te waarborgen, waaronder: 1. Regelingen om ervoor te zorgen dat programma's die worden ondersteund door de fondsen en de uitvoering ervan de relevante bepalingen van het Handvest naleven.	Ja	• Richtsnoeren voor de eerbiediging van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. • Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens (CvRM): Wet College voor de rechten van de mens, https://wetten.overheid.nl/BWBR0030733/2020-01-01 • Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens (zie in het bijzonder punt 3.1. mandaat en het verwijs naar het Handvest): https://mensenrechten.nl/nl/memorie-van-toelichting-op-wet-college-voor-de-rechten-van-de-mens • Algemene wet bestuursrecht • Wet Nationale ombudsman Meer detail in bijlage.	Nederland gebruikt bijlage III, Richtsnoeren voor naleving van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, o.a. bij volgende processen: 1. de beheersautoriteit bij het opstellen en toepassen van selectiecriteria, de verstrekking van gegevens over concrete acties, de voorlichting van potentiële begunstigden en het onderhouden en verstrekken van toegang tot de lijst van concrete acties 2. het Comité van Toezicht bij het goedkeuren van de project selectiecriteria en het bestuderen en goedkeuren van het eindverslag. 3. De auditautoriteit bij het uitvoeren van audits. In de Comités van Toezicht zit een vertegenwoordiger van het CvRM of een vergelijkbare organisatie. Dit lid heeft de rol om zowel bij de programmauitvoering, evaluatie en

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							afsluiting aandacht op de conformiteit met het Handvest te leggen. In de opzet van de programma's is het maatschappelijk middenveld in gelegenheid gesteld te reflecteren op naleving van het Handvest. Meer detail in bijlage.
				2. Regelingen voor rapportage aan het monitoringcomité over gevallen van door de fondsen gesteunde acties die niet conform zijn met het Handvest en klachten met betrekking tot het Handvest die zijn ingediend volgens de overeenkomstig artikel 69, lid 7, van de GB-verordening ingestelde regelingen.	Ja	• Klachtenprocedure College voor de Rechten van de Mens (CvRM): https://mensenrechten.nl/nl/college-voor-jou • Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens: Wet College voor de rechten van de mens • Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens (artikel 3.1. Mandaat) • Bezwaar en beroep tegen een beslissing van de overheid • Algemene wet bestuursrecht • Wet Nationale ombudsman Meer detail in bijlage.	Non-conformiteit: Indien non-conformiteit bij gesteunde acties tijdens controlewerkzamheden door de managementautoriteit, auditautoriteit of andere bevoegde autoriteiten wordt vastgesteld, wordt dit vermeldt aan het CvT, bv. als onderdeel van jaarlijkse controleverslagen. Hier wordt ook vermeldt welke (corrigerende) acties ondernomen (moeten) worden. Klachten over de niet-naleving van het Handvest kunnen bij verschillende instanties ingediend worden. Het CvRM staat centraal bij klachten m.b.t. de rechten uit het Handvest. De managementautoriteit als verantwoordelijk bestuursorgaan informeert het CvT over ontvangen klachten als ook de afhandeling (corrigerende acties) hiervan. In alle CvTs zit bovendien een vertegenwoordiger (bv. van het CvRM) die o.a. de naleving van het Handvest onder zijn of haar verantwoordelijkheid heeft. Dit lid heeft de rol om de managementautoriteit actief te bevragen over naleving van het Handvest in het programma. Tenminste een keer per

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							jaar wordt dit punt op de agenda van het CvT geagendeerd. Meer detail in bijlage.
4. Uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) in overeenstemming met Besluit 2010/48/EG van de Raad.			Ja	Er is voorzien in een nationaal kader voor de uitvoering van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD), met onder meer: 1. Meetbare doelstellingen, gegevensverzameling en toezichtmechanismen.	Ja	• VN-Verdrag (ratificatie NL juni 2016) • Rapportage over naleving VN-verdrag handicap in Nederland • Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte • Wet Banenafspraak/Quotumwet, kennisdocument voorjaar 2020. • Onbeperkt Meedoen (programma) • 2020 Kamerbrief over indicatoren programma Onbeperkt Meedoen! • Eindrapportage Onbeperkt meedoen! 2018 - 2021 • Programma Iedereen onderweg • Rapport Inzicht in Inclusie (2018) • Wet College voor de rechten van de mens • Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens Meer detail in bijlage.	In juni 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap geratificeerd. De regering heeft in overleg met personen met een beperking en organisaties die een rol spelen bij de implementatie van het VN-verdrag het programma “Onbeperkt Meedoen” opgezet. Dit is een uitwerking van het VN-Verdrag en omvat concrete doelen en een tijdpad voor de geplande activiteiten. Eenmaal per jaar wordt de voortgang gerapporteerd aan de Tweede Kamer, waarbij de behaalde doelstellingen in vastgestelde indicatoren worden gerapporteerd . Deze rapportages worden tevens aan het VN-Comité gerapporteerd. Het programma sluit aan bij Nederlandse wetgeving, die stelt dat de overheid een rol heeft in het bevorderen van voldoende werkgelegenheid, waaronder voor mensen met een beperking. In de Wet gelijke behandeling op grond van handicap en chronische ziekte is het VN Verdrag bij wet uitgewerkt. Aanvullend zijn er sinds 2015 ook de Wet Banenafspraak en Quotumwet en is in 2019 het programma ‘Iedereen onderweg’ ingevoerd. Door Het College voor de Rechten van de Mens worden ook regelmatig

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							onderzoeksrapporten gepubliceerd, zoals “Inzicht in Inclusie”(2018).
				2. Regelingen om ervoor te zorgen dat het beleid, de wetgeving en de normen inzake toegankelijkheid naar behoren tot uiting komen in de voorbereiding en de uitvoering van de programma’s.	Ja	• Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid • Onbeperkt Meedoen (programma) • Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens: Wet College voor de rechten van de mens, Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens Meer detail in bijlage.	In het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid wordt bepaald dat overheidssites moeten voldoen aan toegankelijkheidseisen zoals vastgelegd in EN 301 549/WCAG 2.1 en daarover verantwoordelijkheid moeten afleggen in een gepubliceerde toegankelijkheidsverklaring om aan toegangelijkheidsvereisten te voldoen. Eveneens vonden tijdens de 2021-27 programmavoorbereiding openbare consultaties plaats om toe te zien op de vereisten. Bij de programma’s die meer gericht zijn op individuele begunstigde (bv. ESF+) zijn deskundigen actief betrokken bij de programmavoorbereiding en ook de implementatie. Door doelgerichte trainingen worden de programma-autoriteiten alsook de begunstigden ondersteund om aan de vereisten te voldoen. Zie ook het programma “Onbeperkt Meedoen” zoals onder criterium 1 beschreven. Dit programma richt zich op alle vereisten van het verdrag. Bovendien zal Het College voor de Rechten van de Mens of een vergelijkbare organisatie als lid van het Comité van Toezicht erop toezien dat Verdrag tijdens de programmauitvoering wordt gerespecteerd.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Meer detail in bijlage.
				3. Regelingen voor rapportage aan het monitoringcomité over gevallen van door de fondsen gesteunde acties die niet conform zijn met het UNCRPD en klachten met betrekking tot het UNCRPD die zijn ingediend volgens de overeenkomstig artikel 69, lid 7, ingestelde regelingen.	Ja	• Klachtenprocedure College voor de Rechten van de Mens: https://mensenrechten.nl/nl/college-voor-jou • Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens: Wet College voor de rechten van de mens, Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens • Bezwaar en beroepsprocedure algemeen: Bezwaar en beroep tegen een beslissing van de overheid | Brochure | Rijksoverheid.nl • Algemene wet bestuursrecht • Wet Nationale ombudsman Meer detail in bijlage.	Non-conformiteit: Indien non-conformiteit bij gesteunde acties tijdens controlewerkzaamheden door de managementautoriteit, auditautoriteit of andere bevoegde autoriteiten wordt vastgesteld, wordt dit vermeldt aan het CvT, bv. als onderdeel van jaarlijkse controleverslagen. Hier wordt ook vermeldt welke (corrigerende) acties ondernomen (moeten) worden, bv. een proportionele korting van de subsidie. Klachten: Klachten over de niet-naleving van het Verdrag kunnen bij verschillende instanties ingediend worden. De managementautoriteit als verantwoordelijk bestuursorgaan informeert het CvT over ontvangen klachten als ook de afhandeling (corrigerende acties) hiervan. In alle CvTs zit een vertegenwoordiger die o.a. de naleving van het VN-verdrag onder zijn of haar verantwoordelijkheid heeft. Dit lid heeft de rol om de managementautoriteit actief te bevragen over naleving van het VN-verdrag in het programma. Tenminste een keer per jaar wordt het onderwerp klachten en non-conformiteit op de agenda het CvT geagendeerd. Meer detail in bijlage.
1.1. Goede governance van de nationale of regionale strategie	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de	Ja	Strategieën voor slimme specialisatie worden ondersteund door:	Ja	Zie RIS3 West en self-assesment	Hoofdstuk 2 van de RIS3 bevat een vergelijking met andere Europese regio's en het bevat een analyse van de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen. Ook de SWOT

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
voor slimme specialisatie		onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën		1. Actuele analyse van problemen met de verspreiding van innovatie en met digitalisering.			analyse in hoofdstuk 2 geeft een goed beeld van de kansen en bedreigingen, digitalisering komt ruim aan bod in de. In 2.1 wordt ook de zwakte geïdentificeerd van de achterblijvende R&D uitgaven als % van het. Hoofdstuk 3 van de RIS3 focust op de kernelementen van het beleid van West, sleuteltechnologieën zijn daarin heel belangrijk en digitalisering is een centrale sleuteltechnologie in het missiegedreven innovatiebeleid. De uitdaging zit in de valorisatie. Uit het Entrepreneurial Discovery Proces en de data-analyse volgt dat dit in West-Nederland van belang is. Het Mkb – en de start- en scale-ups hierbinnen – spelen hierbij een cruciale rol. Met een focus op het wegnemen van obstakels voor opschaling. Vraagstukken op het gebied van innovatieverspreiding zouden duidelijker kunnen worden uitgewerkt. Inmiddels is er beleid geformuleerd op dit punt middels een Tweede Kamerbrief voor Innovatie-Ecosystemen. In de update van de RIS zal hier een diepere analyse over worden opgenomen.
				2. Bestaan van bevoegde regionale/nationale instelling of instantie belast met het beheer van de strategie voor slimme specialisatie	Ja	Zie RIS3 West en self-assesment	Voor West-Nederland is de managementautoriteit (MA, gedelegeerd aan de gemeente Rotterdam) namens het samenwerkingspartnerschap G4P4 (de vier grote steden en de vier provincies in het programmagebied) het competente instituut. De MA is verantwoordelijk voor het opstellen en onderhouden van

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							de RIS3. . Deze RIS3 is in alle 8 de colleges van de bestuursorganen, die partner zijn in Kansen voor West vastgesteld in februari en maart 2020. De Kansen voor West Managementautoriteit heeft een voldoende administratieve capaciteit en werkt heel nauw samen met andere overheidslagen en publiek-private structuren. Dit levert een solide institutionele basis op. De monitoring en actualisatie van de RIS3 zal worden uitgevoerd door de MA. De MA zal dat in nauwe samenwerking doen met haar partners en de netwerken die zij hebben. Het netwerk bestaat uit kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. MA West is tevens opdrachtgever van Professor Boschma voor het monitorinstrument, dat specifiek voor deze RIS is ontwikkeld en ook voor cijferreeksen van het Centraal Bureau voor de Statistiek.
				3. Instrumenten voor toezicht en evaluatie om de voortgang te meten in de richting van de doelstellingen van de strategie	Ja	Zie RIS3 West en self-assessment	Hoofdstuk 7 van de RIS3 West gaat over monitoring en periodieke evaluatie. Naast het continueren van de monitor die is gebruikt in de vorige programmaperiode is onder leiding van professor Boschma een specifiekere monitor opgezet aan de hand van het relatedness model voor Landsdeel West. Dit model is onder meer geschikt om internationaal complementaire competenties te zoeken en valideren. In maart 2020 is een nulmeting opgeleverd, waarmee de monitor een actueel en

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							dynamisch beeld oplevert. Deze gegevens worden periodiek geupdate (tenminste 2-jaarlijks). Aan de hand van de geactualiseerde monitor wordt gekeken of de RIS3 bijstelling behoeft. De nulmeting van maart 2020 kan dan worden afgezet tegen herhalingsmetingen, afgelezen kan worden of de specialisatie is geslaagd (tot groei heeft geleid). Naast patenten worden ook naar sectordata gekeken. In de update van de RIS3 zullen we de kenindicatoren over %R&D uitgaven en aantal R&D werkers toevoegen. Deze zijn echter voor handen in de regulier beschikbare statistieken van het CBS.
				4. Functioneren van de samenwerking tussen belanghebbenden ("ondernemingsgezind ontdekkingsproces").	Ja	Zie RIS3 West en self-assessment	In Zuid-Holland zijn vele ondernemers in het kader van de zogeheten Next Economie strategie drie jaar lang geraadpleegd. In de andere delen van West is dat vergelijkbaar, zoals voor de regionaal economische agenda Utrecht. Dat was een grote actie op het toekomstig verdienvermogen in deze provincie. Deze basis is vervolgens benut als input voor de RIS3 West. West-Nederland sluit bij voorkeur aan bij bestaande relevante structuren, zoals de Economic Boards in de verschillende regio's (zoals aangegeven in hoofdstuk 7), maar ook op nationale schaal met bijvoorbeeld de Kennis en Innovatie Agenda's (KIA's). Dat zorgt ook voor een betere inbedding en draagvlak. . Door het netwerk en eigenaarschap van de 8 partners in Kansen voor West is er zicht op een groot aantal ondernemers

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							en instanties die bezig zijn met de thema's waar West Nederland in uitblinkt. Belangrijk is het verankeren van het EDP. Dat zal gebeuren middels de vele structuren die daar al voor bestaan in West Nederland. Er zijn tal van samenwerkingsverbanden zoals de Economic Boards en onderliggend opgerichte Triple Helix samenwerkingsverbanden.
				5. Acties die nodig zijn voor de verbetering van de nationale of regionale onderzoeks- en innovatiesystemen, waar nodig.	Ja	Zie RIS3 West en self-assessment	De rode draad uit de SWOT-analyse is de noodzakelijke en gewenste opschaling van innovatie. Juist op dat terrein schiet het bestaande overheids-instrumentarium nog tekort. Met een focus op het wegnemen van obstakels voor opschaling krijgt deze RIS3 een plaats in het palet die voldoende toegevoegde waarde biedt. In onder meer het EFRO programma Kansen voor West III zal gestimuleerd worden om bij de te selecteren projecten het wegnemen van obstakels voor opschaling mee te nemen. -De aanwezige quadruplehelix-partijen (triple helix plus burgercoöperaties/maatschappelijk middenveld) worden gestimuleerd om nog meer samen te werken aan de vermarkting van innovatie. Alleen door tot rendabele businessmodellen te komen kan innovatie ook echt breed worden geïmplementeerd. Het Mkb wordt daarbij beter in positie gebracht om innovatie naar de markt te brengen.-De inzet op 'innovatie met een open

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							blik', met sterke internationale verbanden, versterkt de innovatieketen en zorgt dat kennis van buiten in West wordt ingezet en vice versa. We sluiten aan op het rijks- en regiobeleid dat sterk gefocust wordt op het versterken ven innovatie ecosystemen.
				6. Waar relevant, acties om de industriële transitie te steunen.	Ja	Zie RIS3 West en self-assessment	De industrie in West-Nederland is al topnotch in vergelijk met industrieën elders. Toch brengen de maatschappelijke uitdagingen rondom bijvoorbeeld klimaat, circulair, biodiversiteit, gezondheid en veiligheid nog grote uitdagingen met zich mee en significante transities. Juist in de SWOT-analyse (ook in de bijlage) staan veel voorbeelden hiervan opgenomen. De RIS3 West is juist gericht op de ondersteuning van industriële transitie. In West liggen er bijvoorbeeld kansen voor het met procestechnologie circulair maken van de industrie.
				7. Maatregelen met het oog op betere samenwerking met partners buiten een bepaalde lidstaat in prioritaire gebieden die worden gesteund door de strategie voor slimme specialisatie.	Ja	Zie RIS3 West en self-assessment	Hoofdstuk 5 van de RIS is gericht op internationalisering een belangrijk thema voor veel bedrijven in West-Nederland, veel bedrijven zijn op export en samenwerking gericht. Het hoofdstuk bevat ook een korte, niet-limitatieve tour langs de belangrijke netwerken, verbanden en thema's voor kansrijke internationale samenwerking in ons landsdeel, zoals de internationale netwerken rondom Circulair, Chemie en Life Sciences en het Vanguard Initiatief.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
2.1. Strategisch beleidskader ter ondersteuning van op energie-efficiëntie gerichte renovatie van residentiële en niet-residentiële gebouwen	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Ja	1. Er is een nationale langetermijnrenovatiestrategie vastgesteld ter ondersteuning van de renovatie van het nationale bestand van residentiële en niet-residentiële gebouwen, in overeenstemming met de eisen van Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad. Deze strategie: a) bevat indicatieve mijlpalen voor 2030, 2040 en 2050; b) biedt een indicatief overzicht van financiële middelen voor de uitvoering van de strategie; c) bevat definities van doeltreffende mechanismen voor de bevordering van investeringen in de renovatie van gebouwen.	Ja	Lange Termijn Renovatiestrategie: Op weg naar een CO2-arme Gebouwde Omgeving. RVO (2020, zie https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/nl_2020_ltrs_new.pdf) a. Zie: pagina 72 b. Zie: hoofdstuk 8, pagina's 58-65) c. Zie: hoofdstukken: 3. kosteneffectieve aanpakken van renovatie 4. Beleid en acties mbt grondige renovatie 5. Beleid en acties gericht op slechtst presterende gebouwen en op energiearmoede 6. Beleidsmaatregelen en acties gericht op openbare gebouwen 7. Stimulansen voor het gebruik van slimme technologieën en vaardigheden	a. Nederland stuurt bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving primair op CO2-reductie. Met het INEK wordt ingezet op een reductie van 49% in 2030 t.o.v. 1990. Ook zijn aanvullende CO2-reductie doelstellingen t.o.v. het bestaande en voorgenomen beleid opgenomen. In de Nederlandse Klimaatwet van 2020 is als streefcijfer voor 2050 een CO2-reductie van 95% opgenomen. Omdat er voor 2040 geen specifieke doelen zijn vastgesteld, gaat de LT renovatiestrategie bij het bepalen van een indicatieve mijlpaal voor 2040 uit van een lineaire afname van de uitstoot. De genoemde indicatieve doelstellingen kunnen worden bijgesteld in een volgende versie van het INEK als ontwikkelingen (kosteneffectiviteit van energietransitie of innovatie) daar aanleiding toe geven. b. Voor wat betreft budgettaire middelen wordt verwezen naar programma's en verschillende subsidieregelingen. c. Hier worden de definities uit de Richtlijn Energie Efficiency en de Energie Prestatie Gebouwen Richtlijn als uitgangspunt genomen. Meer detail in bijlage.
				2. Maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie om de vereiste energiebesparingen te verwezenlijken	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie link, pagina's 64-69 en Bijlagen 3, I en II)	In het INEK is een energie-efficiency doelstelling opgenomen van 32,5% in 2030. Uitgangspunt voor het behalen van de doelstelling is een brede mix van

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						Klimaat- en Energieverkenning 2020 Planbureau voor de Leefomgeving (2020, zie link) Voor gedetailleerde methodologie voor de uitvoering van maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, zie: • Standaard en streefwaarden voor woningisolatie (link) • Energiebesparingsplicht (link) • Erkende maatregelenlijsten energiebesparing (link) Meer detail in bijlage.	beleidsinstrumenten voor Industrie, gebouwde omgeving, energie, transport en landbouw. Het Methodedocument Energiebesparing bevat een volledige lijst van beleidsmaatregelen die bijdragen aan het realiseren van de energiebesparingsverplichting (zie tabel 1.2 in link). Een geactualiseerd Methodedocument Energiebesparing wordt uiterlijk 15 maart 2023 gepubliceerd op de RVO-website). Volgens de meest recente inschatting door het PBL uit 2021, wordt een energiebesparing in het kader van artikel 7 verwacht van 814-994 PJ (nationaal totaal en cumulatief voor de periode 2021 t/m 2030) (zie link). Verwacht wordt dat het beleid van het nieuwe kabinet tot extra energiebesparing zal leiden. Hoeveel is op dit moment nog niet goed aan te geven. Nederland voert vooralsnog geen specifiek energiearmoede beleid. Wel dragen veel van de beleidsmaatregelen die zijn gemeld in bijlage 3 van het INEK-plan (indirect) bij aan energiebesparing bij huishoudens die kwetsbaar zijn voor energiearmoede. Meer detail in bijlage.
2.2. Governance van de energiesector	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van	Ja	Overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EU) 2018/1999 en in overeenstemming met de doelstellingen inzake	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie	De bijlage is gebruikt voor de indeling van het INEK.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
		energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria		broeikasgasemissiereductie op lange termijn in het kader van de Overeenkomst van Parijs wordt de Commissie in kennis gesteld van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, met onder meer: 1. Alle verplichte elementen van het model in bijlage I bij Verordening (EU) 2018/1999.		https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/11/01/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan.pdf) Methodedocument Energiebesparing (zie https://english.rvo.nl/sites/default/files/2020/07/EED-Methodedocument-energiebesparing.pdf)	1. Sectorale trajecten Elektriciteit Het doel voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit is in 2030 ten minste 49 TWh van wind op zee en 35 TWh van hernieuwbare bronnen op land, naast 7 TWh kleinschalige opwek. Hiermee is naar verwachting in 2030 minstens 70% van het elektriciteitsverbruik hernieuwbaar. Verwarming en Koeling De ambitie is de CO2-uitstoot van het verwarmen van bijvoorbeeld gebouwen stapsgewijs terug te brengen tot 0 in 2050. Mobiliteit Gestreefd wordt naar een mobiliteitssysteem waarin uiteindelijk alle personen- en goederenvervoer en mobiliteit in de bouw emissieloos is. 2. doelstellingen voor diversificatie van de energievoorziening NL heeft geen numerieke doelstellingen geformuleerd specifiek gericht op diversificatie, maar wel doelstellingen voor hernieuwbare energie die ook leiden tot diversificatie van energiebronnen en leveranciers. Kwalitatief heeft NL ook beleid voor het diversifiëren van gasleveranciers.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							3. methoden voor de uitvoering van artikel 7 EED De beschreven methodologieën zijn uitgewerkt in het Methodedocument Energiebesparing. Meer detail in bijlage.
				2. Een overzicht van de geplande financiële middelen en mechanismen voor maatregelen ter bevordering van koolstofarme energie.	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/11/01/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan.pdf)	In de beoordeling geeft de EC aan dat het plan een vrij volledige assessment van de investeringsbehoeften weergeeft en dat de autoriteiten nadrukkelijk zijn nagegaan hoe de noodzakelijke middelen te mobiliseren. In het plan zelf is het overzicht niet erg gedetailleerd en ontbreekt veelal de kwantitatieve informatie. Dit is vooral een gevolg van de gekozen instrumenten (regulering en fiscale maatregelen) die tot het gewenste resultaat moeten leiden. De onderbouwing hiervoor is opgenomen in de onderliggende analyse van het CPB (zie https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-1nov2019-Doorrekening-Klimaatakkoord.pdf).
2.3. Doeltreffende bevordering van het gebruik van hernieuwbare energie in alle sectoren en in de hele EU	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn	Ja	Er is voorzien in maatregelen om te zorgen voor: 1. Het naleven van het bindende nationale streefcijfer voor hernieuwbare energie voor 2020 en handhaving van dit aandeel hernieuwbare energie als referentieaandeel tot 2030, of de vaststelling van extra	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie link) Nationaal Programma Regionale Energie Strategie	Hernieuwbare energie – bevordering gebruik – volgens het INEK acht de EC voor NL 26% een redelijk doel (EU-doel 32%) en NL toont de ambitie een aandeel van 27% te realiseren. PBL schat dat met alle maatregelen 30-32% wordt gehaald (INEK p.10). Deze opgaven worden geborgd in het Nationaal Programma Regionale

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
		hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria		maatregelen indien het referentieaandeel gedurende een periode van een jaar niet wordt gehandhaafd overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001 en Verordening (EU) 2018/1999.		(zie link) Programmastart Interbestuurlijk Programma (IBP) Ministerie van BZK (2018, zie link) Meer detail in bijlage.	Energiestrategie gestoeld op regionale energiestrategieën waarin per regio de concrete programma's en acties zijn opgenomen. In 2020 was het uiteindelijke aandeel van het gebruik van hernieuwbare energie in Nederland 11,5%. De doelstelling voor Nederland in 2020 was 14%. Via statistische overdracht van groene stroom uit Denemarken heeft Nederland in 2020 14% bereikt. Het aandeel duurzame energie in 2023 wordt door PBL (Klimaat- en Energieverkenning 2021) geschat op 16,2%. Hiermee wordt de landelijke doelstelling uit het Energieakkoord uit 2013 van 16% duurzame energie in 2023 gehaald. Daarnaast ligt Nederland nagenoeg op schema voor het indicatieve traject zoals vastgelegd in het INEK.
				2. Een toename van het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector conform artikel 23 van Richtlijn (EU) 2018/2001, overeenkomstig de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 en Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie link) Voortgangsrapportage Energie uit hernieuwbare bronnen in Nederland 2017-2018. RVO (zie link) Meer detail in bijlage.	In het INEK is een breed palet aan financiële (zie bv. 3.1.2.) en niet-financiële (zie bv. 3.2.) maatregelen aangekondigd om het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector te doen stijgen. De toename van het aandeel hernieuwbare energie in verwarming en koelingssector (als onderdeel van de richtlijn HE) wordt tweejaarlijks gemonitord. In 2015 en 2016 (rapportage 2018) was het 5,5%. In 2017 en 2018 resp. 5,7 en 6,1% (rapportage eind 2019; zie op pag. 11 e.v. ook een uitgebreid overzicht van maatregelen

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							genomen en/of gepland om de groei van energie uit hernieuwbare bronnen te bevorderen. In het INEK zijn een aantal ontwikkelingen van de laatste jaren en het coalitieakkoord uit 2021 van het nieuwe kabinet nog niet verwerkt. Dit heeft geleid tot aanvullende maatregelen. Hiermee verwacht Nederland de doelstelling van RED artikel 23 te halen. Meer detail in bijlage.
2.6. Bijgewerkte planning voor afvalbeheer	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Ja	Er is voorzien in één of meer afvalbeheerplannen als bedoeld in artikel 28 van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad; deze hebben betrekking op het hele grondgebied van de lidstaat en bevatten: 1. Een analyse van de huidige situatie inzake afvalbeheer in het betrokken geografische gebied, met inbegrip van de soort, de hoeveelheid en de bron van de afvalstoffen en een evaluatie van de ontwikkeling van de afvalstromen in de toekomst, rekening houdend met de verwachte gevolgen van maatregelen in het kader van afvalpreventieprogramma's die zijn opgezet in overeenstemming met artikel 29 van Richtlijn 2008/98/EG.	Ja	Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3) Tweede wijziging Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2021; zie http://www.lap3.nl/uitvoering-lap/tweede-wijziging/) Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3) Tweede wijziging Zie: • deel A.4, Algemene uitgangspunten (link) • deel B, Beheer van afvalstoffen (link) • deel D, Vergunningverlening en toezicht (link) • deel E, Sectorplannen (link) • deel F, bijlage 4: Feiten en Cijfers (zie link, pag. 306-313)	In het onderdeel Beleidskader wordt het beleid inzake afvalpreventie en -beheer geschetst. De verantwoordelijkheid tot inzameling ligt bij de markt en in het geval van huishoudelijk afval hebben gemeenten hier een coördinerende rol in. Voor gemeenten geldt een zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval die is vastgelegd in de Wet Milieubeheer. Het VANG-programma voor huishoudelijk afval is erop gericht om gemeenten te ondersteunen bij het verbeteren van de afvalscheiding door huishoudens en maakt onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. Het VANG-programma beslaat de periode van 2015 tot 2025 en wordt geoperationaliseerd in meerjarige uitvoeringsprogramma's. De kern van het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA 2021-2025 is om gemeenten te helpen bij het volbrengen van hun taak

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						Zie ook de evaluatie van LAP1 en LAP2 (link). Meer detail in bijlage.	in de keten om afval goed te scheiden, te voorkomen dat waardevolle grondstoffen worden verbrand en zo een bijdrage te leveren aan de circulaire economie.
				2. Een beoordeling van de bestaande regelingen voor afvalinzameling, inclusief de materiële en territoriale dekking van gescheiden inzameling en maatregelen om de werking ervan te verbeteren, alsook de behoefte aan nieuwe inzamelingsregelingen.	Ja	Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3) Tweede wijziging Zie: • Deel A.5: Beschikbaar Instrumentarium (link) • Deel B.3 Gescheiden houden van afvalstoffen (link) • Deel B.4 Inzamelen, vervoeren, handelen en bemiddelen (link) Uitvoeringsprogramma VANG Zie: • Pagina 8 (link) Wet Milieubeheer Zie: • Art. 10.21 (link) Meer detail in bijlage.	In het onderdeel Beleidskader wordt het beleid inzake afvalpreventie en -beheer geschetst. De verantwoordelijkheid tot inzameling ligt bij de markt en in het geval van huishoudelijk afval hebben gemeenten hier een coördinerende rol in. Voor gemeenten geldt een zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval die is vastgelegd in de Wet Milieubeheer. Het VANG-programma voor huishoudelijk afval is erop gericht om gemeenten te ondersteunen bij het verbeteren van de afvalscheiding door huishoudens en maakt onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. Het VANG-programma beslaat de periode van 2015 tot 2025 en wordt geoperationaliseerd in meerjarige uitvoeringsprogramma's. De kern van het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA 2021-2025 is om gemeenten te helpen bij het volbrengen van hun taak in de keten om afval goed te scheiden, te voorkomen dat waardevolle grondstoffen worden verbrand en zo een bijdrage te leveren aan de circulaire economie.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				3. Een beoordeling van de investeringskloof waaruit de noodzaak van de sluiting van bestaande afvalinstallaties en de behoefte aan aanvullende of aangepaste infrastructuur voor afvalbeheer blijken, met informatie over de bronnen van inkomsten ter dekking van de werkings- en onderhoudskosten.	Ja	Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3) Tweede wijziging Deel A.4: Algemene uitgangspunten en algemeen beleid (zie link, pagina's 43-46) Deel A.5: Beschikbaar Instrumentarium (zie link) Afvalstoffenheffing gemeenten Zie: • Afvalstoffenheffing (link) • Wet Milieubeheer (art.15.33) Milieu-investeringsaftrek (MIA)/ Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (VAMIL) Zie: link Meer detail in bijlage.	De overheid heeft slechts een beperkte functie in de keten. De verantwoordelijkheid voor de afvalinzameling ligt bij de gemeenten. Die zamelen zelf in of huren daarvoor de markt in. Als referentiewaarde van maximale kosten wordt met € 205 per ton gerekend. Er is sprake van een vrije markt waarbij afvalverwerkers zelf verantwoordelijk zijn voor hun onderneming. Voor financiering is er de gemeentelijke afvalstoffenheffing voor burgers en daarnaast de betaling die door bedrijven gedaan wordt aan afvalverwerkers voor verwerking van hun afval. Voor de financiële stimulering van innovaties zijn er de Milieu-investeringsaftrek (fiscaal) en verschillende financiële instrumenten beschikbaar.
				4. Informatie over locatiecriteria voor de keuze van toekomstige locaties en capaciteit van toekomstige afvalverwerkingsinstallaties.	Ja	Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3) Tweede wijziging Deel B15: Capaciteitsplanning (https://lap3.nl/beleidskader/deel-b-afvalbeheer/b15/)	Aangezien de afvalmarkt in Nederland een vrije markt is, maakt de overheid geen beleidskeuzes ten aanzien van locaties van afvalverwerkingsinstallaties. Ten aanzien van capaciteit kent Nederland uitsluitend regulering voor storten (B1.15.4).

5. Programma-autoriteiten

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt k), en de artikelen 71 en 84 van de GB-verordening

Tabel 13: Programma-autoriteiten

Programma-autoriteiten	Naam van de instelling	Naam contactpersoon	Functie	E-mail
Beheerautoriteit	Gemeente Rotterdam	Ruud van Raak		rghj.vanraak@rotterdam.nl
Auditautoriteit	Ministerie van Financiën	Ton van Wissen		a.p.m.wissen@minfin.nl
Instantie die betalingen van de Commissie ontvangt	Gemeente Rotterdam	Eduard Lenoir		ea.lenoir@rotterdam.nl

Verdeling van de terugbetaalde bedragen voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening indien meerdere instanties zijn aangewezen om betalingen van de Commissie te ontvangen

Referentie: Artikel 22, lid 3, van de GB-verordening

Tabel 13 A: Het aandeel van de in artikel 36, lid 5, punt b), van de GB-verordening vermelde percentages dat zou worden vergoed aan de instanties die betalingen van de Commissie ontvangen indien technische bijstand wordt verstrekt uit hoofde van artikel 36, lid 5 (in procentpunten)

6. Partnerschap

Referentie: artikel 22, lid 3, punt h), van de GB-verordening

Bij het opstellen van het EFRO-programma zijn verschillende partners in West betrokken; zij zullen ook betrokken blijven bij de uitvoering van het programma.

Betrokkenheid tijdens de voorbereiding

Voor de derde programmaperiode is dit programma een resultante van een goed functionerend partnerschap van de G4P4 (4 provincies en 4 grote steden in West-Nederland). De RIS3 voor West vormt een belangrijk inhoudelijk vertrekpunt voor dit programma. In het traject om te komen tot een RIS3 zijn relevante partners op meerdere manieren betrokken en is een uitgebreid **Entrepreneurial Discovery Process** doorlopen. In dit proces zijn stakeholders geconsulteerd van veel verschillende partijen bij de acht partners. Het gaat om bedrijven, onderwijs-, kennis- en campusinstellingen, triple-helix organisaties, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, gemeenten, de G4P4 en instellingen uit het maatschappelijk middenveld, zoals milieuorganisaties, werkgevers- en werknemersorganisaties en vertegenwoordiging van organisaties die de rechten van de mens beschermen. . Dit is op verschillende niveaus gebeurd, per partner en als geheel en ook nog met een aantal relevante stakeholder groepen afzonderlijk. Er is daarnaast een brede fysieke consultatie geweest op 26 september 2019 met ruim 120 aanwezigen gevolgd door een forse online consultatie, waarin ruim 50 reacties zijn ingediend door een breed scala aan partijen zoals waterschappen, kennisinstellingen, onderwijs, overheid, bedrijfsleven en non-gouvermentele organisaties.

Daarnaast is er een brede stuurgroep ingesteld met vertegenwoordigers van het Rijk, de vier grote steden, de vier westelijke provincies en de middelgrote gemeenten. Deze stuurgroep heeft uitvoering gesproken over de hoofdlijn van de RIS3. Tot slot is er regelmatig overlegd over de inhoud van de RIS3 met de andere Nederlandse landsdelen en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Specifiek is er ook apart overleg geweest met een aantal topteams uit het missie-gedreven innovatiebeleid, die weer tripartiet zijn samengesteld.

Ook na vaststelling van de RIS3 en bij het opstellen van het EFRO-programma voor West heeft de stuurgroep en managementautoriteit de relevante partners in West en daarbuiten betrokken. Zo zijn er voor elke prioriteit werkgroepen ingesteld onder de stuurgroep, waarin de overheidslagen allemaal betrokken zijn. Het volledige OP is gebaseerd op de RIS3, dus niet alleen innovatie, en op het missiegedreven innovatiebeleid van het Rijk. Dat laatste beleid is ook weer breed geconsulteerd. De stuurgroep en het bestuurlijk overleg G4P4 hebben op diverse momenten versie van het OP besproken. Op 18 juni 2020 is een groot webinar gehouden dat door ruim 100 mensen is bezocht, naast algemeen is daar ook in deelsessies per prioriteit het OP breed geconsulteerd. Die is voortgezet in een brede online consulatie van 23 juni tot 9 juli 2020, waar vele reacties zijn opgehaald. Deze zijn allemaal beoordeeld en grotendeels verwerkt in het OP. Een aantal reacties hadden ook betrekking op de uitvoeringsfase en zullen daarin worden meegenomen. Net als bij de RIS3 hebben ook afstemmingen landelijk plaatsgevonden met het Rijk, zowel ambtelijk als bestuurlijk, en met de andere landsdelen.

Er is een brede en openbare manier van consulteren opgezet, waarbij ruim bekendheid gegeven is aan de consultatie en iedereen kon reageren.

Betrokkenheid tijdens de uitvoering

Ook tijdens de uitvoering blijven partners betrokken. De volgende gremia zijn betrokken bij de uitvoering, toezicht en evaluatie van het programma:

·De regionale ontwikkelingsmaatschappijen en hun achterban

·acht partners in het programma

·Comité van Toezicht

·Diverse gremia per partner

·werkgroepen

·Deskundigencommissie

·Stedelijke adviesgroepen

·Binnen de GTI en mogelijk CLLD zullen ook locale groepen met een brede vertegenwoordiging worden betrokken, denk aan partijen die werken aan de energietransitie in die gebieden.

Programmapartners

Voor de uitvoering van het programma West 2021-2027 wordt het programmasecretariaat en de uitvoering, net als de vorige twee programmaperiodes belegd bij de Managementautoriteit van Kansen voor West (gemeente Rotterdam) bijgestaan door drie Intermediaire instanties bij de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Utrecht voor de uitvoering van de GTI in die drie steden. De MA en de drie stedelijke programmabureaus begeleiden projectindieners bij het voorbereiden van hun aanvragen en de uitvoering van goedgekeurde projecten, bewaakt de financiële en inhoudelijke voortgang van het programma en zorgt voor de communicatie en publiciteit van het programma. Op twee manieren zijn alle acht partners betrokken bij de uitvoering. Op de eerste plaats is bij alle acht partners een steunpunt ingericht voor belangstellenden voor het programma, hier wordt de projectpijplijn gevuld. Daarnaast is er op programmaniveau een ambtelijk G4P4 overleg (accounthoudersoverleg) samen met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor de relevante besluitvorming tijdens de uitvoering op programmaniveau. Tevens is er een bestuurlijk overleg van de G4P4. De samenwerking van de acht partners is gebaseerd op een bestuurlijk convenant.

Comité van Toezicht

Er wordt bij de uitvoering van het EFRO-programma gewerkt met een Comité van Toezicht (CvT) met een toezichthoudende rol. Het CvT ziet toe op de correcte uitvoering van het programma: het evalueert de uitvoering en de voortgang van het programma, bespreekt de jaarprogrammering en brengt advies uit over door de Managementautoriteit (gemeente Rotterdam) voorgestelde wijzigingen van het programma. Dit Comité behoudt dezelfde samenstelling en functie als in de programmaperiode 2014-2020 en bestaat uit vertegenwoordigers van:

·De G4P4 (voorzitter)

·Vertegenwoordiger Werkgevers

·Vertegenwoordiger Werknemers

·Vertegenwoordiger overige Steden

·Vertegenwoordiger Kennisinstellingen/Onderwijs

·Vertegenwoordiger Milieuorganisaties

·Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

·Het Maatschappelijk Middenveld

·Organisaties voor bewaken non-discriminatie

Deze selectie is conform de wettelijke kaders en gebruiken in Nederland.

Overige Betrokkenheid

Om voldoende voeding te houden met een bredere groep stakeholders zal binnen de daartoe al bestaande gremia periodiek zowel de RIS3 als de jaarprogrammering van het programma worden getoetst. Het gaat hier om de economic boards in de regio Utrecht, Zuid-Holland en de MRA (metropool regio Amsterdam inclusief delen van Noord-Holland en Flevoland). Dit heeft een vrijwel Westbrede dekking. Voor de

Noordoostpolder en Noord-Holland Noord zal een vergelijkende externe vinger aan de pols worden gehouden. De werkgroepen die geadviseerd hebben bij het ontwerp van het programma zullen deze keer in stand blijven om advies te geven over de programmering tijdens de uitvoering en tot slot is een synergiegroep ingesteld met het Rijk en de andere landsdelen om onderling en breed in Rijk en regio voldoende de programmering synergetisch af te stemmen.

Deskundigencommissie

Een expertgroep van onafhankelijke deskundigen op de terreinen van het EFRO-programma zal de inhoudelijke beoordeling van projectaanvragen uitvoeren. Nadat aanvragen door de MA zijn getoetst op compleetheid, beoordeelt de deskundigencommissie de kwaliteit van aanvragen en geeft zij een zwaarwegend advies aan de managementautoriteit op basis van punten voor de landelijk afgesproken criteria.

De criteria voor de selectie van deskundigen in de commissie zijn:

·Onafhankelijkheid: geen betrokkenheid bij aanvragers. Indien die er wel is zal het betreffende lid niet deelnemen aan de beraadslagingen over dat project.

·Deskundigheid: inhoudelijke expertise op het/de terrein(en) van het programma.

De deskundigencommissie wordt benoemd door de managementautoriteit op advies van het Comité van Toezicht. De samenstelling verandert deels ten opzichte van de programmaperiode 2014-2020, om zo recht te doen aan de inhoudelijke wijzigingen in het programma 2021-2027 ten opzichte van de periode ervoor. Er zal een grotere schil experts worden gevraagd en met een centrale kerncommissie worden gewerkt, dit naar “best practice” van de collega’s van OP Zuid.

Stedelijke adviesgroepen

Eigenlijk als sinds de jaren 90 van de vorige eeuw werkt EFRO West met een specifiek programma voor duurzame stedelijke ontwikkeling in de G4. Ook sinds die tijd wordt er gewerkt met stedelijke adviesgroepen, die zowel op programmaniveau als projectniveau, de stedelijke programma-autoriteit adviseren. Deze adviesgroepen zijn breed samengesteld uit stakeholders uit de gekozen GTI-gebieden uit het bedrijfsleven, onderwijs en namens andere relevante gremia. Extra aandacht zal hier zijn voor nog meer burgerparticipatie.

Code of Conduct on Partnership

Hierbij is de ‘Code of Conduct on Partnership’ (Verordening (EU) Nr. 240/2014) in acht genomen. Hier wordt op de volgende manier invulling aangegeven:

•Er wordt transparantie betracht over welke partners zijn geconsulteerd in de voorbereiding (zie de aparte bijlage in de RIS3 en dit hoofdstuk van het EFRO-programma) en in de uitvoering (website van KvW II en de toekomstige website voor het EFRO-programma 2021-2027).

•Partners zijn voorzien van voldoende informatie en hebben voldoende tijd gehad om te reageren in de consultatie.

•Partners zijn in alle fasen betrokken: programmavoorbereiding, uitvoering, monitoring en evaluatie.

•Ondersteuning van ‘capacity building’ van partners: in de RIS3 en in het EFRO-programma is geconstateerd dat West beschikt over een sterke ‘innovatie-infrastructuur’ en samenwerkingsverbanden, door de oprichting van de ROM’s in alle 4 de provincies is dit de afgelopen jaren erg versterkt. Partners zijn ook in de afgelopen programmaperiode via het Comité van Toezicht, de Stedelijke adviesgroepen en de deskundigencommissie goed in staat gebleken om een bijdrage te leveren aan de uitvoering, monitoring en evaluatie van het programma. Er wordt dan ook weinig aanleiding gezien om aan ‘capacity building’ in brede zin te doen. Wel zet de MA met haar steunpunten in op gerichte ondersteuning van potentiële aanvragers, onder andere waar het nieuwe doelgroepen betreft (o.a.

Burgercoöperaties en andere partijen in het ‘maatschappelijk middenveld’). Dit gebeurt door middel van informatiebijeenkomsten, workshops, events, online voorlichting en andere communicatiemiddelen (zie ook hoofdstuk 7).

•Platforms om te leren en goede parktijken uit te wisselen: naast de deskundigencommissie wordt ook een groep ‘ervaringsdeskundigen’ (aanvragers uit de afgelopen programmaperiode) regelmatige informeel geraadpleegd bij aanvang van de programmaperiode 2021-2027 en gedurende de uitvoering en wordt het permanente klanttevredenheidsonderzoek onder alle begunstigden voortgezet.

7. Communicatie en zichtbaarheid

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt j), van de GB-verordening

Inleiding

De kerngedachte van de communicatiestrategie van Kansen voor West is dat we steeds stilstaan bij de vraag hoe we de meest gewenste projecten krijgen, hoe de relatie met (potentiële) subsidieaanvragers en -ontvangers soepel verloopt en wat Kansen voor West bijdraagt aan goede resultaten van de inzet van Europese Fondsen.

Communicatiedoelstellingen

- Bekendheid van het Programma zodat onze doelgroepen ons makkelijk kunnen vinden
- Werven van 'gewenste projecten'
- Laagdrempelige toegang tot de subsidiemogelijkheden
- Begrijpelijke en sterk vereenvoudigde verantwoordingsverplichtingen
- Vertrouwen van begunstigden en stakeholders
- Zichtbaarheid van de resultaten en effecten

Doelgroepen

We richten ons op twee hoofddoelgroepen.

1. Begunstigden en potentiële begunstigden

- Mkb, samenwerkingsverbanden van ondernemers, kennisinstellingen, intermediairs en overheden

2. Stakeholders

- samenwerkende overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers

(Potentiële) begunstigden

Bij contacten met het Mkb is vaak een intermediair betrokken (subsidieadviseur of facilitator). Daarnaast zijn groepen Mkb'ers verenigd in een netwerk. Het is zaak de belangrijkste netwerken in kaart te brengen, een relatie mee op te bouwen en met elkaars activiteiten mee te liften. Bij iedere call of openstelling is er een strak, gericht communicatie traject gericht op:.

- Informeren en adviseren over subsidiemogelijkheden en projectadministratie
- Transparantie bieden m.b.t. beleid, processen en besluitvorming
- Enthousiasmeren om een aanvraag in te dienen en ervaringen & resultaten te delen.

Stakeholders

Stakeholders hebben belang bij, of invloed op het slagen van het Programma. Via de bestaande boards zetten we in op het Entreprenuerial Discovery Proces (EDP).

<u>Communicatiedoelstellingen</u>

- Informeren over- en betrekken bij besluitvorming
- Informeren over voortgang, resultaten en meerwaarde van het programma
- Geïnformeerd worden over relevante onderwerpen van de stakeholders

Kansen voor West en het brede publiek

Communicatie met het brede publiek is geen hoofddoel, maar wel een verplichting. Daarom werken de fondsen samen aan slimme communicatie-oplossingen.

Daarnaast bieden de strategische projecten kansen. Enerzijds voor landsdeel overstijgende samenwerking. Maar ook omdat deze projecten expliciet de verplichting hebben acties richting het brede publiek te organiseren. Inzet van de communicatiekanalen van de MA's én van de begunstigde maken de boodschap krachtiger. Storytelling is een heel geschikte manier om het belang van deze innovaties op een begrijpelijke manier te delen. Voor niet-strategische projecten ontwikkelen we een tool-box.

Communicatiedoelstellingen

- Bijdragen aan een positief imago van Europese programma's
- Informeren over resultaten en effecten van Europees geld

Communicatiekanalen

Kansen voor West kiest voor een online- en cross mediale aanpak.

Programmawebsite

De website van Kansen voor West is de basis van alle informatie. Alle communicatiemiddelen verwijzen daarnaar. De informatie op de website is snel vindbaar voor aanvragers, begunstigden en intermediairs. (Strategische) projecten zijn goed zichtbaar. De website is binnen 6 maanden na goedkeuring van het Programma online en voldoet aan de Europese richtlijnen.

Social Media

We bouwen aan ons netwerk op LinkedIn, omdat dit zakelijk het meest gebruikt wordt. Daarnaast gebruiken we Twitter en Facebook om aan te sluiten bij europaomdehoek.nl.

Budget

We reserveren 0,3% van het totale programmabudget voor communicatie. Minimaal nodig € 30.000 per jaar, excl. Personeelskosten.•

Wij zullen de communicatie-inspanningen periodiek meten en evalueren. Daarbij valt te denken aan:

·Een dashboard gekoppeld aan Navision.

- Volgers, bereik en interactie op sociale media.
- Aantal bezoekers aan de website.
- Kwalitatief onderzoek onder deelnemers aan bijeenkomsten en events.
- Oplage en bereik bij campagnes

8. Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering

Referentie: Artikelen 94 en 95 van de GB-verordening

Tabel 14: Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering

Beoogd gebruik van de artikelen 94 en 95, GB-verordening	Ja	Nee
Vanaf de goedkeuring zal in het kader van het programma gebruik worden gemaakt van de vergoeding van de Uniebijdrage op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages per prioriteit overeenkomstig artikel 94 van de GB-verordening	☒	☐
Vanaf de goedkeuring zal in het kader van het programma gebruik worden gemaakt van de vergoeding van de Uniebijdrage op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten overeenkomstig artikel 95 van de GB-verordening	☐	☒

Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages

A. Samenvatting van de belangrijkste elementen

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	26,50%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	6,60%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	6,60%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	1,70%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	0,30%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Transitie	5,50%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Transitie	1,40%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Transitie	1,40%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Transitie	0,30%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Transitie	0,10%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
2	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Meer ontwikkeld	8,90%	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Meer ontwikkeld	1,71%	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Meer ontwikkeld	1,72%	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Meer ontwikkeld	0,51%	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen	Meer ontwikkeld	0,01%	042. Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen, overeenkomstig criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU)	Meer ontwikkeld	6,62%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
		2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria			geothermische energie)						
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	1,40%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	1,21%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	0,42%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	0,01%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	8,26%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	1,58%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	1,49%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	0,53%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	0,01%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Meer ontwikkeld	6,81%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Meer ontwikkeld	1,43%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Meer ontwikkeld	1,23%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Meer ontwikkeld	0,42%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Meer ontwikkeld	0,01%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Transitie	1,90%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Transitie	0,05%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Transitie	0,05%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Transitie	0,01%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Transitie	0,01%	052. Overige vormen van hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Transitie	0,46%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Transitie	0,03%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Transitie	0,03%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
					stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	werkgeversverklaring € 7800					
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Transitie	0,01%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Transitie	0,01%	055. Hoogefficiënte warmte-krachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling met geringe emissies tijdens de levenscyclus	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Transitie	2,14%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Transitie	0,05%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Transitie	0,05%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Transitie	0,01%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof, overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen	Transitie	0,01%	072. Gebruik van gerecyclede materialen als grondstof,	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
					overeenkomstig de criteria op het gebied van energie-efficiëntie						
5	EFRO	RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden	Meer ontwikkeld	32,00%	140. Ondersteuning voor aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt	SCO 1: standaard uurtarief van € 55		Gedeclareerde uren	Aantal uren	Eenheidskosten	55
5	EFRO	RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden	Meer ontwikkeld	8,00%	140. Ondersteuning voor aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro		Gedeclareerd uren	Aantal uren	Eenheidskosten	67
5	EFRO	RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden	Meer ontwikkeld	8,00%	140. Ondersteuning voor aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	7800
5	EFRO	RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden	Meer ontwikkeld	8,00%	140. Ondersteuning voor aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden	Aantal maanden	Eenheidskosten	9600
5	EFRO	RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden	Meer ontwikkeld	0,40%	140. Ondersteuning voor aansluiting met en overgangen op de arbeidsmarkt	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur	Euro	Vast percentage	1

(1) Dit verwijst naar de code voor de interventiegebiedsdimensie in tabel 1 van bijlage I bij de GB-verordening en bijlage IV bij de EFMZVA-verordening.

(2) Dit verwijst naar de code van een gemeenschappelijke indicator, indien van toepassing.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	SCO 1: standaard uurtarief van € 55
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Het gaat om projecten waarbij een product, dienst of proces wordt ontwikkeld, doorontwikkeld, gedemonstreerd of in een pilotsituatie wordt getest. Dan wel om samenwerkingsprojecten die er op gericht zijn het innovatie-ecosysteem te versterken. Het gaat dus niet om investeringsprojecten of investeringen in productie. De duur van de projecten is variabel, de meeste projecten duren gemiddeld twee tot vijf jaar. Het type begunstigden kan breed zijn maar bedrijven vormen het overgrote deel. Alle personeelskosten, behalve die van kennisinstellingen, die gebruik maken van de nationale IKS-systematiek (voor toelichting zie bijlage IKS), van alle projecten die zijn aan te merken als ontwikkelprojecten binnen het programma, worden gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Vaak is sprake van een samenwerkingsproject in de keten. Het type personeel dat wordt ingezet is qua niveau en beloning redelijk gelijksoortig, vandaar dat op grond van een forse historische dataset van het huidige EFRO-programma ook bleek dat tot gemiddelde tarieven kon worden gekomen. Voor ontwikkelwerk worden doorgaans HBO/WO geschoolde mensen ingezet, zowel aan de technische als proceskant. Los van de externe investeringen, waarop deze standaardprijs geen betrekking heeft, geldt daarvoor dat het type personeel dat begunstigden inzetten vergelijkbaar is qua werk- en denkniveau. Voor alle type acties gaat het vanwege dit type werk om de inzet van personeel op met name HBO/WO-niveau of vergelijkbaar werk- en denkniveau. Andere niveaus zijn niet uitgesloten, het gaat om duiding dat het om een vaak gelijkwaardig niveau personeel gaat dat voor dit type projecten wordt ingezet. De SCO’s zijn bepaald op basis van de gemiddelde personele kosten uit de historische dataset. Hierbij zijn de loonkosten van de organisaties die gebruik maken van IKS buiten beschouwing gelaten. In de dataset zijn loonkostengegevens opgenomen van verschillende type organisaties,

	zoals MKB en kennisinstellingen, maar ook van stichtingen, overheidsorganisaties en grote ondernemingen. Deze organisatievormen zullen ook de concrete acties binnen het EFRO 2021-2027 programma uitvoeren. De concrete acties bevinden zich na de fase van fundamenteel onderzoek en voor standaard toepassing. Dit werk- en denkniveau is nodig om met voldoende kennis en deskundigheid zowel doorontwikkeling, als de eerste toepassingen en de uitdagingen die daarbij naar voren komen, te kunnen behandelen. Dit blijkt, op basis van de analyse van een grote dataset aan historische gegevens, niet te verschillen tussen de EFRO landsdelen. De inschaling van HBO/WO-niveau naar sector verschilt wel iets, maar niet fors. Een gemiddelde is dan ook goed te verdedigen als standaard eenheidsschaal voor de personeelskosten van dit type acties. Er is wel een verschil in investeringen in kosten derden tussen de sectoren. Deze eenheidsschaal heeft echter geen betrekking op deze kostensoort. Het gaat uitsluitend over de interne loonkosten van het personeel dat ingezet wordt bij ontwikkelingsprojecten.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	64.106.798,00

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde uren
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Aantal uren
5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten

6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	55
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	Alleen de loonkosten (directe loonkosten en een vaste opslag voor werkgeverslasten + overhead) en eigen arbeid van begunstigden/projectpartners. De vaste opslag heeft betrekking op overhead voor de gehele organisatie. Opmerking hierbij is dat deze SCO in combinatie aanwezig kan zijn met SCO3 binnen één concrete actie. Dit betekent dat personeelskosten van ontwikkelprojecten binnen dezelfde concrete actie op basis van SCO 1 (uurtarief) fen/of op basis van SCO 3 (maandtarief) gedeclareerd kunnen worden. Deze twee SCO's zijn op dezelfde berekening gebaseerd en verschillen alleen van elkaar qua indicator die de betaling triggert (uren vs maanden) en daarmee qua verificatiemethode (urenregistratie vs werkgeversverklaring).
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Nee
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen . Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het

	brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Verificatie van het aantal geregistreerde, gedeclareerde uren in projecten. De urenregistratie vindt op persoonsniveau plaats en is project gerelateerd. Deze uren worden door de medewerker zelf en door een tweede (daartoe bevoegde) persoon geautoriseerd. Het betreft hierbij alleen de geregistreerde en gedeclareerde uren die verantwoord zijn als interne loonkosten bij begunstigden. Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een tijdig geautoriseerde urenstaat aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. De beheerautoriteit controleert middels de op artikel 79 van de CPR gebaseerde risicogerichte controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (project gerelateerde ondertekende urenstaten). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem (Business Central). Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de onderliggende documentatie (en deze documentatie is project gerelateerd en tijdig ondertekend) is de eenheidsprijs per uur declarabel.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Pervers gebruik van het standaardtarief wordt niet verwacht. Het tarief is lager dan de gemiddelde tarieven in nationale regelingen (veelal € 60 van RVO). Hoewel dit nationale tarief niet 100% vergelijkbaar is met de eenheidsprijs van € 55, indiceert dit wel dat het in lijn ligt met het nationaal gebruikte tarief. Hierbij is de eenheidsprijs van € 55 lager (daarmee aan de veilige kant) dan het € 60 tarief. Het risico op matching bij deelname aan projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit '2014-2020' en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven huidige risicobeperkende maatregelen ook aanwezig. Bij deze maatregelen kan gedacht worden aan een aftopping van 1.720 uur per persoon per jaar (pp p/jr) in een declaratie, of de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over programma's heen. Averechtse prikkels kunnen zijn dat subsidie begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op

	basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief tijdens '2014-2020'. Op basis van de normaal verdeling (rondom het gemiddelde tarief) en de omvang van de dataset, zijn er geen indicaties voor over- of onder financiering. Als tijdens het huidige programma de '2014-2020 uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset ligt 58% van de gedeclareerde tarieven tussen € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder € 30) en hogere (boven € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het totaaleffect verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking =< € 50.000 als het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) gebruikt is. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen vergelijkbaar. Doordat voor alle begunstigden één tarief geldt, is het voor hen niet mogelijk te sturen in de hoogte van het tarief. Het risico op misbruik wordt daarom laag ingeschat. Daarnaast is subsidie vrijwel altijd een % van de werkelijke kosten. Begunstigden ontvangen kortom dus niet 100% van de werkelijke kosten. De kans wordt laag ingeschat dat een subsidie op basis van een vast uurtarief leidt tot een subsidie hoger dan de totale werkelijke projectkosten. Aandachtspunt blijft het max. aantal uur dat p/jr gedeclareerd kan worden. In '2014-2020' is bij volledig dienstverband uitgegaan van 1720 productieve uren pp p/jr. Het is voor een begunstigde daarom niet mogelijk om meer dan 1.720 uren pp p/jr te declareren volledig dienstverband. Bij een deeltijdcontract dienen maximaal te declareren uren naar rato te worden berekend.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	SCO 2: standaard uurtarief van 67 euro
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐

Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten, waarbij ook andere kosten dan personeelskosten worden gemaakt. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten, behalve die van kennisinstellingen die gebruik maken van de nationale IKS-systematiek (voor toelichting zie bijlage IKS), van alle projecten die zijn aan te merken als ontwikkelprojecten binnen het programma, worden gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Deze SCO is gebaseerd op dezelfde berekening als het standaardtarief van € 55 (SCO1). Voor verdere onderbouwing hiervoor verwijzen we naar de onderbouwing onder SCO1. Het verschil t.o.v. SCO1 is dat bij deze SCO voor de overige subsidiabele kosten een opslag van 40% over het standaard uurtarief is gezet. Dit is ontleend aan artikel 56 van Vo 2021/1060. De tijdlijn is tevens de tijdlijn van het programma, er is met een gevalideerde methode geïndexeerd. Belangrijk is te benadrukken dat deze eenheidsschaal (incl. opslag 40%) alle subsidiabele kosten van projectuitvoerders/begunstigden dekken, met uitzondering van de loonkosten van kennisinstellingen met goedgekeurd IKS. Het type concrete acties waarop deze SCO (standaard tarief van € 67) van toepassing is, is hetzelfde als de SCO waar het standaard tarief van € 55 betrekking op heeft. Het type begunstigden, het soort personeel en het soort concrete acties is hetzelfde. Het tarief van € 67 omvat naast directe en indirecte loonkosten, tevens de overige subsidiabele kosten. Hierbij is een opslag van 40% verdisconteerd met het standaard € 55 tarief. Deze verdiscontering van 40% is tevens een methode die in het huidige OP EFRO 2014-2020 toegepast kan worden door begunstigden. Begunstigden mogen hierbij zelf kiezen of ze gebruik maken van het € 67 tarief. Indien deze methodiek wordt gekozen, betekent dit dat alle projectpartners binnen een project, behalve kennisinstellingen met IKS, deze methodiek moeten hanteren. Voor partners met IKS zijn geen andere kosten dan loonkosten op basis van IKS subsidiabel.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met

	inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	16.026.700,00

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerd uren
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Aantal uren
5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	67
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	De loonkosten en overige kosten van begunstigden/projectpartners (direct en indirect). Opmerking hierbij is dat deze SCO in combinatie aanwezig kan zijn met SCO4 binnen één concrete actie. Dit betekent dat de totale kosten van ontwikkelprojecten binnen dezelfde concrete actie op basis van SCO2 (uurtarief) of op basis van SCO4 (maandtarief) gedeclareerd kunnen worden. Deze twee SCO's zijn op dezelfde berekening gebaseerd en verschillen alleen van elkaar qua indicator die de betaling triggert (uren vs maanden) en daarmee qua verificatiemethode (urenregistratie vs werkgeversverklaring). Het is dus mogelijk dat projectpartners voor werknemer A de kosten op basis van SCO2 (uurtarief met urenregistratie) declareert en voor medewerker B op basis van SCO4 (maandtarief met werkgeversverklaring). Indien geen van de begunstigden uitgaven op basis van IKS maakt worden alle kosten gedekt door deze SCO. Anders bevatten de subsidiabele uitgaven van de concrete actie ook loonkosten op basis van IKS.

8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Ja
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen . Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft. Voor de vaste opslag voor de van 40% geldt dat deze niet is geïndexeerd en gekozen is obv art. 56 VO 2021/1060.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Verificatie van het aantal geregistreerde, gedeclareerde uren in projecten. De urenregistratie vindt op persoonsniveau plaats en is project gerelateerd. Deze uren worden door de medewerker zelf en door een tweede (daartoe bevoegde) persoon geautoriseerd. Het betreft hierbij alleen de geregistreerde en gedeclareerde uren die verantwoord zijn als interne loonkosten bij begunstigden. Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een tijdig geautoriseerde urenstaat aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de managementautoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. De beheerautoriteit controleert middels de op artikel 79 van de CPR gebaseerde risicogerichte controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (project gerelateerde ondertekende urenstaten). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem (Business Central). Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de onderliggende documentatie (en deze documentatie is project

	gerelateerd en tijdig ondertekend) is de eenheidsprijs per uur declarabel.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico beperkende maatregelen kan gedacht worden aan een aftopping van 1.720 uur per persoon per jaar in een declaratie, of de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma's heen. Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat subsidie begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben subsidie begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek om loonkosten te berekenen (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief tijdens het OP EFRO 2014-2020. Op basis van de normaal verdeling (rondom het gemiddelde tarief) en de omvang van de dataset, zijn geen indicaties op over- of onder financiering aanwezig. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking =< € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar.

	Doordat voor alle begunstigden één tarief bestaat, is het voor begunstigden niet mogelijk te sturen in de hoogte van het tarief. Het risico op misbruik wordt om deze reden laag ingeschat. Daarnaast is de subsidie vrijwel altijd een percentage van de werkelijke kosten. De subsidiebegunstigden ontvangen kortom dus niet 100% van de werkelijke kosten. De kans wordt hierdoor laag ingeschat dat een subsidie op basis van een vast uurtarief leidt tot een subsidie hoger dan de totale werkelijke projectkosten. Aandachtspunt blijft het maximum aantal uur dat gedeclareerd kan worden op jaarniveau. In het huidige OP-EFRO wordt bij een volledig dienstverband (40-uur) uitgegaan van 1.720 productieve uren per jaar op medewerker niveau. Het gewogen gemiddelde uurtarief is hierdoor gebaseerd op 1.720 uur. Het is voor een begunstigde daarom niet mogelijk om meer dan 1.720 uren per medewerker te declareren op jaarbasis. Bij een deeltijd contract worden de maximaal te declareren uren naar rato berekend.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	SCO 3: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten, waarbij ook andere kosten dan personeelskosten worden gemaakt. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten, behalve die van kennisinstellingen die gebruik maken van de nationale IKS-systematiek*, van alle projecten die zijn aan te merken als ontwikkelprojecten binnen het programma, worden gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Deze SCO is gebaseerd op dezelfde berekening als het standaardtarief van € 55 (SCO1). Voor verdere onderbouwing hiervoor verwijzen we naar de onderbouwing onder SCO1. De aard van het personeel dat tijdens het EFRO 2021-2027 ingezet gaat worden is vergelijkbaar met het huidige programma. Het type

	concrete acties voor deze SCO op basis van een maandtarief is hetzelfde als de eerder genoemde SCO m.b.t. het uurtarief van € 55. Het maandtarief is berekend op basis van het vaste uurtarief van € 55. * IKS (Integrale Kostensystematiek) is een door de Minister goedgekeurde integrale kostensystematiek voor het toerekenen van directe en indirecte kosten aan kostendragers, zoals arbeidsuren. Organisaties die stelselmatig een IKS gebruiken voor toerekening van kosten kunnen bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) goedkeuring vragen voor het gebruik van deze systematiek voor het berekenen van de subsidiabele loonkosten binnen subsidieprojecten. Het gaat om een systematiek die voor nationale subsidies wordt toegepast (artikel 12, eerste lid, van Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies) en die voldoet aan artikel 53, derde lid, onderdeel d, van verordening 2021/1060. Kennisinstellingen met een door RVO goedgekeurd IKS verantwoorden hun subsidiabele loonkosten niet tegen de in deze appendix opgenomen SCO's 1 t/m 4, maar op basis van eigen IKS-tarieven.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	16.026.700,00

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde maanden
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Aantal maanden

5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	7800
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	Alleen de loonkosten (directe loonkosten en een vaste opslag voor werkgeverslasten + overhead) en eigen arbeid van begunstigden/projectpartners. De vaste opslag heeft betrekking op overhead voor de gehele organisatie. Andere kosten, die geen onderdeel uitmaken van deze SCO, betreffen loonkosten van kennisinstellingen met IKS, kosten derden, grondkosten, bijdragen in natura en afschrijvingskosten
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Nee
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen . Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden	Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een werkgeversverklaring aangeleverd te worden.

- beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. Deze kosten hebben ook betrekking op de uren die de begunstigde declareert. De management autoriteit controleert middels de controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (werkgeversverklaring). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem. Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de werkgeversverklaring, zijn deze declarabel. Deze controles vonden ook al beperkt in de huidige programmaperiode plaats. Deze methode is niet nieuw en wordt al toegepast in de huidige programmaperiode na wijziging van de CPR (OMNIBUS) in 2018. Het enige nieuwe is het standaardtarief. De werkgeversverklaringen worden opgeslagen in het online systeem.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Pervers gebruik van het standaardtarief wordt niet verwacht. Het standaardtarief (€ 55) waarop het maandbedrag is gebaseerd is lager dan de gemiddelde tarieven in nationale regelingen (het veelal gebruikte 60 euro tarief van RVO). Hoewel dit nationale tarief niet 100% vergelijkbaar is met de eenheidsprijs van € 55, indiceert dit wel dat het tarief in lijn ligt met het nationaal gebruikte tarief. Hierbij is de eenheidsprijs van € 55 lager (daarmee aan de veilige kant) ten opzichte van het nationale € 60 tarief. Dit effect werkt door op het maandtarief van € 7.800. Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico beperkende maatregelen kan gedacht worden aan de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma’s heen. Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat subsidie begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief en daarmee ook het maandtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben subsidie begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op

	basis van het gemiddeld gewogen uurtarief tijdens het OP EFRO 2014-2020. Op basis van de normaal verdeling (rondom het gemiddelde tarief) en de omvang van de dataset, zijn geen indicaties op over- of onder financiering aanwezig. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking =< € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar. Het maandbedrag van € 7.800 is gebaseerd op het vaste uurtarief. Het effect beoordeeld op het uurtarief is hiermee ook van toepassing op het maandtarief van € 7.800. Een mogelijk averechtse prikkel kan zijn dat een medewerker minder uren werkt dan is aangegeven op de werkgeversverklaring. Een lagere inzet zal echter ook betekenen dat het project niet wordt uitgevoerd zoals is opgenomen in het projectplan. Hier heeft de begunstigde geen belang bij. zie verder bijlage.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	SCO 4: standaard maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten, waarbij ook andere kosten dan personeelskosten worden gemaakt. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar

	ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten, behalve die van kennisinstellingen die gebruik maken van de nationale IKS-systematiek*, van alle projecten die zijn aan te merken als ontwikkelprojecten binnen het programma, worden gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Deze SCO is gebaseerd op dezelfde berekening als het standaardtarief van € 67 (SCO2), die weer berekend is op basis van het standaardtarief van € 55 (SCO1). Voor verdere onderbouwing hiervoor verwijzen we naar de onderbouwing onder SCO1. Het type concrete acties waarop deze SCO (standaard maandtarief € 9.600) van toepassing is, is hetzelfde als de SCO waar het standaard tarief van € 67 (SCO2) betrekking op heeft. Het soort personeel en soort concrete acties is hetzelfde. Het maandtarief is berekend op basis van het vaste uurtarief van € 67. * IKS (Integrale Kostensystematiek) is een door de Minister goedgekeurde integrale kostensystematiek voor het toerekenen van directe en indirecte kosten aan kostendragers, zoals arbeidsuren. Organisaties die stelselmatig een IKS gebruiken voor toerekening van kosten kunnen bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) goedkeuring vragen voor het gebruik van deze systematiek voor het berekenen van de subsidiabele loonkosten binnen subsidieprojecten. Het gaat om een systematiek die voor nationale subsidies wordt toegepast (artikel 12, eerste lid, van Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies) en die voldoet aan artikel 53, derde lid, onderdeel d, van verordening 2021/1060. Kennisinstellingen met een door RVO goedgekeurd IKS verantwoorden hun subsidiabele loonkosten niet tegen de in deze appendix opgenomen SCO's 1 t/m 4, maar op basis van eigen IKS-tarieven.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden

12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	4.006.675,00

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde maanden
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Aantal maanden
5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	9600
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	De loonkosten incl. eigen arbeid en de overige subsidiabele kosten van begunstigden/projectpartners (direct en indirect), met uitzondering van de loonkosten van begunstigden met IKS. Opmerking hierbij is dat deze SCO in combinatie aanwezig kan zijn met SCO2 binnen één concrete actie. Dit betekent dat de totale kosten van ontwikkelprojecten binnen dezelfde concrete actie op basis van SCO2 (uurtarief) of op basis van SCO4 (maandtarief) gedeclareerd kunnen worden. Deze twee SCO's zijn op dezelfde berekening gebaseerd en verschillen alleen van elkaar qua indicator die de betaling triggert (uren vs maanden) en daarmee qua verificatiemethode (urenregistratie vs werkgeversverklaring). Het is dus mogelijk dat projectpartners voor werknemer A de kosten op basis van SCO2 (uurtarief met urenregistratie) declareert en voor medewerker B op basis van SCO4 (maandtarief met werkgeversverklaring).Indien geen van de begunstigden uitgaven op basis van IKS worden alle kosten gedekt door de SCO. Anders bevatten de subsidiabele uitgaven van de concrete actie ook loonkosten op basis van IKS.
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Ja
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO

	programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen . Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft. Voor de vaste opslag van 40% geldt dat deze niet is geïndexeerd en gekozen is obv art. 56 VO 2021/1060.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een werkgeversverklaring aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Navision) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. Deze kosten hebben ook betrekking op de uren die de begunstigde declareert. De management autoriteit controleert middels de controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (werkgeversverklaring). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem (Navision). Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de werkgeversverklaring, zijn deze declarabel. Deze controles vonden ook al beperkt in de huidige programmaperiode plaats. Deze methode is niet nieuw en wordt al toegepast in de huidige programmaperiode na wijziging van de CPR (OMNIBUS) in 2018. Het enige nieuwe is het standaardtarief. De werkgeversverklaringen worden opgeslagen in het online systeem.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico

	beperkende maatregelen kan gedacht worden aan de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma's heen. Averechte prikkels effect op loonkosten Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat subsidie begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben subsidie begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek om loonkosten te berekenen (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief tijdens het OP EFRO 2014-2020. Op basis van de normaal verdeling (rondom het gemiddelde tarief) en de omvang van de dataset, zijn geen indicaties op over- of onder financiering aanwezig. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking =< € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar. Het maandbedrag van € 9.600 is gebaseerd op het vaste uurtarief (inclusief opslag overige kosten van 40%). Het effect beoordeeld op het uurtarief is hiermee ook van toepassing op het maandtarief van € 9.600. Doordat voor alle begunstigden één tarief bestaat, is het voor begunstigden niet mogelijk te sturen in de hoogte van het tarief. Het

	risico op misbruik wordt om deze reden laag ingeschat. Daarnaast is de subsidie vrijwel altijd een percentage van de werkelijke kosten. De subsidiebegunstigden ontvangen kortom dus niet 100% van de werkelijke kosten. De kans wordt hierdoor laag ingeschat dat een subsidie op basis van een vast uurtarief leidt tot een subsidie hoger dan de totale werkelijke projectkosten. Een mogelijk averechtse prikkel kan zijn dat een medewerker minder uren werkt dan is aangegeven op de werkgeversverklaring. Een lagere inzet zal echter ook betekenen dat het project niet wordt uitgevoerd zoals is opgenomen in het projectplan. Hier heeft de begunstigde geen belang bij. zie verder bijlage.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	SCO 5: opslag voor kosten derden onder € 250
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. De omschrijving van ontwikkelprojecten is weergegeven onder SCO1. Bij deze projecten leert de ervaring dat er een vergelijkbaar aandeel kleine kosten derden (onder € 250 per factuur) wordt gedeclareerd. Deze kosten relatief veel administratie- en controletijd. Tijdens het OP-EFRO 2014-2020 zijn aanzienlijk veel kosten derden (facturen of documenten met vergelijkbare bewijskracht) gedeclareerd met een individueel lage omvang. Indien sprake is van bevindingen ten aanzien van deze kosten, ervaart de begunstigde het uitzoekwerk of een aanvullende toelichting hierop niet als proportioneel. Dit in verband met de vaak minimale omvang van een factuur. Ook voor de MA's leidt het declareren van dergelijke kosten tot relatief veel werk. Om deze reden is onderzocht of ter vervanging van kosten derden met een individuele omvang < € 250 een SCO mogelijk is.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.1. Bevorderen van energie-efficiëntie en verminderen van de uitstoot van broeikasgassen RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig

	Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E RSO2.6. Bevorderen van de overgang naar een circulaire economie met efficiënt gebruik van hulpbronnen RSO5.1. Bevorderen van een geïntegreerde en inclusieve sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultuur, natuurlijk erfgoed, duurzaam toerisme en veiligheid in stedelijke gebieden
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	801.335,00

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250 per factuur
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Euro
5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Vast percentage
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	1
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	Alleen kosten derden onder € 250 per factuur.
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Nee
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren	De management autoriteit controleert de gedeclareerde kosten derden. Deze kosten derden worden door de begunstigde ingediend in het online systeem. Hierbij kunnen begunstigden alleen kosten derden (facturen) indienen met een omvang groter dan € 250. Over de gecontroleerde en goedgekeurde kosten derden berekent de managementautoriteit 1%. De managementautoriteit zal elk half jaar op basis van een controlemethodiek de onderliggende documenten van de kosten

- beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	derden boven € 250 controleren middels de gehanteerde controlemethodiek. Ter onderbouwing van kosten derden dienen begunstigden een factuur (of document met vergelijkbare bewijskracht) en een betaalbewijs in te dienen. Deze controles vonden ook in de vorige programmaperiodes plaats. De onderbouwing van de kosten derden wordt opgeslagen in het online systeem. De methodiek ten aanzien van de opslag van 1% wordt als volgt voorgesteld: 1. Bij vaststelling van het project wordt 1% berekend over gedeclareerde en goedgekeurde kosten derden. Op deze manier wordt voorkomen dat correcties in kosten derden ook telkens leiden tot een correctie op de berekende opslag van 1%. 2. Kosten derden (facturen of documenten met soortgelijke bewijskracht) met een omvang < € 250 kunnen niet meer gedeclareerd worden. Deze worden als niet-subsidiabel aangemerkt. 3. Of de grens van € 250 wordt gepasseerd wordt beoordeeld op basis van het individuele document. Meerdere facturen kunnen bijvoorbeeld niet bij elkaar worden opgeteld en als totaal worden gedeclareerd. Het is wel mogelijk een verzamelfactuur of een periodieke magazijnuitgiften te declareren, indien de individuele omvang hiervan minimaal € 250 is.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Pervers gebruik van het de flatrate wordt niet verwacht. Op basis van de dataset m.b.t. OP-EFRO 2014 – 2020 is de totale declaratie kosten derden zonder correcties € 94.869.802. Indien deze SCO toegepast zou worden, betreft de totale declaratie € 94.907.718. Hierbij is sprake van een minimaal verschil van € 37.916. Hierdoor zijn geen indicaties voor over of onder financiering. De effecten van de vereenvoudiging worden als hoog ingeschat, doordat het aantal facturen met een omvang < € 250 in totaal 38% van de huidige dataset omvat. Het is mogelijk dat begunstigden de SCO toepassen waarbij in werkelijkheid beperkt sprake is van kosten < € 250. Dit effect bestaat echter ook omgekeerd. Op projectniveau is de gemiddelde afwijking € 62,53. De SCO betreft 1% van de totale kosten derden. Indien sprake is van een project met € 1.000.000 aan kosten derden, betreft 1% hiervan € 10.000. Bij een subsidiepercentage van 30% betreft dit € 3.000. Het risico op misbruik met een hoge financiële impact wordt om deze reden als laag ingeschat.

(1) Beoogde aanvangsdatum van de selectie van acties en beoogde einddatum van de voltooiing ervan (zie artikel 63, lid 5, van de GB-verordening).

(2) Voor acties die meerdere vereenvoudigde kostenopties omvatten die verschillende categorieën kosten, verschillende projecten of opeenvolgende fases van een actie bestrijken, moeten de velden 3 tot en met 11 voor elke indicator die aanleiding geeft tot vergoeding worden ingevuld.

(3) Geef, indien van toepassing, de frequentie en timing van de verrekening aan en een duidelijke verwijzing naar een specifieke indicator (met een link naar de website waar de indicator staat gepubliceerd, indien van toepassing).

(4) Zijn er mogelijke negatieve implicaties voor de kwaliteit van de ondersteunde acties en, zo ja, welke maatregelen (zoals kwaliteitsverzekering) worden genomen om het risico af te dekken?

C. Berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages

1. Bron van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages (wie de gegevens heeft geproduceerd, verzameld en geregistreerd; waar de gegevens zijn opgeslagen; vervaldata; validering enz.)

Historische data van alle vier OP's in Nederland uit de periode 2014-2020 vormen de gegevensbron. Data zijn afkomstig uit het beheersysteem Business Central van de vier Managementautoriteiten EFRO in Nederland. De data zijn geanalyseerd door een werkgroep van de vier management autoriteiten. Ze zijn telkens opnieuw te genereren en de datadump die ten grondslag ligt aan de berekening ligt vast en wordt bewaard. De data zijn ook verstrekt aan de audit autoriteit voor validatie in het assessment bij deze SCO. De berekeningen zijn gebaseerd op de werkelijk gedeclareerde loonkosten door de begunstigden met betrekking tot het OP EFRO 2014-2020 die door de management autoriteiten zijn gedeclareerd bij de EC. In totaal omvatte de dataset zoals gebruikt voor de berekeningen € 115.879.277 aan loonkosten + opslag (opslag voor werkgeverslasten en overhead). Voor de volledigheid merken wij op dat loonkosten op basis van IKS niet zijn opgenomen in deze dataset. De gebruikte data zijn op totaalniveau aangesloten met SFC. De populatie valt hiermee binnen de scope van de jaarlijkse controles van de audit autoriteit. Een aantal declaraties zijn uit de onderzoekspopulatie gehaald. De aanpassingen op de onderzoekspopulatie hebben bijvoorbeeld betrekking op gedeclareerde uurtarieven die door de Managementautoriteiten deels zijn gecorrigeerd of niet in de juiste verhouding zijn gedeclareerd (op totaalniveau ingediend door de begunstigde i.p.v. op uurtariefniveau). Deze data verstoren de uitkomst van een gewogen gemiddeld uurtarief, doordat deze data de gedeclareerde uurtarieven te hoog of te laag doen voorstellen. Uit deze data is namelijk niet direct te herleiden wat het werkelijk gedeclareerde uurtarief is. Ten behoeve van de kwaliteit van de dataset zijn verstorende data uit de onderzoekspopulatie gehaald, zodat de berekening is gebaseerd op data die de werkelijkheid weerspiegeld. Op basis van bovenstaande is gewaarborgd dat de gebruikte data betrouwbaar en relevant zijn. Voor conclusie ten aanzien van betrouwbare en relevante data verwijzen wij tevens naar het rapport dat voort is gekomen uit het assessment van de auditautoriteit.

2. Gelieve aan te geven waarom de voorgestelde methode en berekening op basis van artikel 94, lid 2, van de GB-verordening relevant zijn voor het type concrete actie.

Voor alle type acties genoemd onder A geldt dat ze zich karakteriseren als ontwikkelprojecten. De SCO is van toepassing op dit type concrete actie. Op de lijn van innovatie naar eerste toepassingen en demonstraties. Los van de externe investeringen, waarop deze standaardprijs geen betrekking heeft, geldt daarvoor dat het type personeel dat begunstigden inzetten vergelijkbaar is qua werk- en denkniveau. Het gaat uitdrukkelijk niet om standaard werkzaamheden welke personeel binnen de type acties uitvoert. Het is ontwikkelwerk. Voor alle type acties gaat het om deze reden om de inzet van personeel op met name HBO-niveau. Het type concrete acties is naar verwachting vergelijkbaar met het huidige OP EFRO 2014-2020. Dit betekent een hoge inzet van eigen uren van personeel op met name HBO-niveau. Om te voorkomen dat begunstigden bij ieder betaalverzoek voor elke medewerker een uurtarief moet berekenen, is een standaard vast uurtarief berekend. Dit zorgt voor een verlaging van de administratieve last, de controledruk en de foutgevoeligheid bij het berekenen van een uurtarief per medewerker.

3. Gelieve aan te geven hoe de berekeningen zijn uitgevoerd, met name door eventuele veronderstellingen ten aanzien van kwaliteit of hoeveelheden te beschrijven. Indien relevant, moeten statistische bewijzen en referentiewaarden worden gebruikt en, indien daarom wordt verzocht, moeten deze worden verstrekt in een formaat dat kan worden gebruikt door de Commissie.

De berekeningen zijn gebaseerd op de data met betrekking tot de uurtarieven uit de programmaperiode 2014-2020 van alle vier Nederlandse OP's. Het gaat hierbij alleen om de uurtarieven die in het huidige OP als 'loonkosten plus vaste opslag' zijn gedeclareerd. In grote lijnen is de berekening als volgt uitgevoerd:

1) Niet relevante data is uit het databestand gehaald (zoals uurtarieven waarbij sprake is van een correctie).

2) Een gemiddeld uurtarief (overkoepelend voor alle MA's) is berekend op basis van de dataset voor de periode tot ACR 2020. De uitkomst betreft het basis uurtarief.

3) De werkgeverslasten zijn aangepast naar de gemiddelde werkgeverslasten zoals weergegeven door het CBS gedurende de huidige programmaperiode 2014-2020. Het gemiddelde basis uurtarief is hierop aangepast.

4) Het gemiddelde uurtarief (basistarief) is geïndexeerd op basis van de gemiddelde indexatie zoals weergegeven door het CBS.

4. Leg uit hoe u ervoor heeft gezorgd dat alleen subsidiabele uitgaven zijn opgenomen in de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages.

Wij hebben hiervoor gezorgd door uitsluitend gecorrigeerde en geaccepteerde kosten mee te nemen. Zie hiervoor ook de eerste stap benoemd onder vraag 3; niet relevante data is uit de dataset gehaald.

5. Beoordeling door de auditautoriteit(en) van de berekeningsmethode, de bedragen en de regelingen om de verificatie, kwaliteit, verzameling en opslag van gegevens te waarborgen.

Assessment van de auditdienst is bijgevoegd (zie bijlagen)

Aanhangsel 2: Bijdragen van de Unie op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten

A. Samenvatting van de belangrijkste elementen

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het totale bedrag dat wordt gedekt door niet aan kosten gekoppelde financiering	Type(s) concrete actie		Voorwaarden waaraan moet worden voldaan of resultaten die moeten worden verwezenlijkt die vergoeding door de Commissie triggeren	Indicator		Meeteenheid voor de voorwaarden waaraan moet worden voldaan of resultaten die moeten worden verwezenlijkt die aanleiding geven tot vergoeding door de Commissie	Beoogd type vergoedingsmethode die wordt gebruikt om de begunstigde(n) te vergoeden
					Code (1)	Beschrijving		Code (2)	Beschrijving		

(1) Dit verwijst naar de code voor de interventiegebiedsdimensie in tabel 1 van bijlage I bij de GB-verordening en bijlage IV bij de EFMZVA-verordening.

(2) Dit verwijst naar de code van een gemeenschappelijke indicator, indien van toepassing.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Aanhangsel 3: Lijst van geplande concrete acties van strategisch belang met tijdschema

Artikel 22, lid 3, van de GB-verordening

Kansen voor West wijst in de periode 2021-2027 minimaal 6 projecten aan met strategisch belang: 1 per specifiek doel. Deze projecten worden zo snel mogelijk in 2022 en in elk geval medio 2023 geselecteerd.

Onder strategische projecten zijn projecten die bijdragen aan het versterken van de regionale kracht met als doel maatschappelijke én economische impact te bewerkstelligen. De projecten zijn een toonbeeld van samenwerking met een brede doelgroep in en tussen regio's en leveren een significante bijdrage aan de resultaat- en output indicatoren van het programma. Ook projecten met nauwe betrokkenheid van de gemeenschap kunnen als strategisch aangemerkt worden.

Voor innovatie zal als strategisch tenminste 1 project geselecteerd wordt met een breed consortium, een baanbrekende innovatie met een brede impact op de waardeketen en een substantieel effect op een sector, waarbij ook belemmeringen voor een brede implementatie van de innovatie onderdeel van het project zijn.

Voor het specifieke doel Energie-efficiëntie wordt een project geselecteerd binnen de eerste actielijn (industrie) met een oplossing die opschaalbaar is. Voor specifiek doel hernieuwbare energie kiezen we een project dat een oplossing biedt voor de toenemende druk van wind en zon op land, te denken valt aan een impactvol project voor zonneparken op zee of opschaling van mariene energie of waterstof. Voor specifiek doel 2.3 wordt een project geselecteerd dat op het thema slimme warmtenetten de potentie heeft om opschaalbare onderdelen te ontsluiten. Voor specifiek doel circulair zullen mogelijk enkele strategische projecten worden geselecteerd, omdat de focus op dit thema ligt. Bij voorkeur 1 project gericht op aanpassingen in productieprocessen, denk aan de betonindustrie, waarbij nieuwe productieprocessen en hergebruik van afval als grondstof tot een 100% circulair concept leiden van importantie zal zijn voor de sector.

Voor de prioriteit 5 Stedelijke Ontwikkeling willen we tenminste 2 strategische projecten selecteren. Een eerste voor een project dat een op de wijkgerichte brede actie doet om bedrijven en burgers mee te krijgen in de maatschappelijke transities. De tweede om met een breed consortium van onderwijs, bedrijven, andere partijen en overheden onbenut arbeidspotentieel te verbinden aan de mismatch op de arbeidsmarkt.

DOCUMENTEN

Titel van het document	Documenttype	Datum van het document	Lokale referentie	Verwijzing van de Commissie	Bestanden	Datum verzending	Verzonden door
Programme snapshot 2021NL16RFPR002 2.0	Snapshot van gegevens vóór verzending	2 mei 2023		Ares(2023)3075091	Programme_snapshot_2021NL16RFPR002_2.0_nl_en.pdf Programme_snapshot_2021NL16RFPR002_2.0_en.pdf Programme_snapshot_2021NL16RFPR002_2.0_nl.pdf	2 mei 2023	Bijkerd, Edwin